

AUTOC GOAL AN OWN GOAL OD AUTOIRONIJE DO AUTOISTORIZACIJE FROM SELF-IRONY TO SELF – HISTORY

ДЕВЕЛИ ВІСКЛІСТІ

Zadužbina Ilike M. Kolarca

МОБИЛНЕ РЕЗИ
ДЕНЦИЈЕ
КОНСУЛАЦИЈЕ

ГОЛ

ФЕСТИВАЛ
БЕСМISЛЕНЫХ И БЕСКОРИСНЫХ ВЕШТИН

летњи фестивал бесмислених и бескорисних вештина

SADRŽAJ:

(2005-2015 → 2016. (godinu dana posle deset godina) → ...)	
(2005-2015 → 2016 (a look back one year after ten years on) → ...)	7-17
O nama/Who We are.	21-25
ZMUC čine ljudi/ The ZMUC team	26-35
Krnja hronologija/A Truncated Chronology	39-55
Debeli biciklisti/Fat Cyclists	58-59
Muzej Korupcije/The Museum of Corruption	60-61
Mobilne rezidencije/Movable Residencies.	62-65
LEFEB/The Pointless and Absurd Skills Festival.	66-67
Mobilne rezidencije (izbor blogova)	98-117
Zahvalnica/Acknowledgements.	118-119

ZMUC je inspirisan idejom spontano i organski organizovanog ZAJEDNIŠTVA, a koja bi samo mogla da liči na levičarske prakse. On nije nastao kao plod neke ideologije, već društvene nužnosti.

Ideja o ZAJEDNIČKOM prostoru, fizičkom i konceptualnom, zasnovana je na stvarnim potrebama i mogućnostima. Ono što je kao prostor i delatnost bilo dostupno, ZMUC je kontekstualizovao.

Zato što je DOSLEDAN U NEDOSLEDNOSTIMA ZMUC je uspeo da deluje kao mesto za nedisciplinovan, neretko slobodan duh i njegove formalne manifestacije.

ZAJEBANCIJA SHVAĆENA OZBILJNO manifestovana kroz DEŠAVANJA, DOŽIVLJAJE i PROCESE posle deset godina se iščitava kao TRAG ALTERNATIVNE PROIZVODNJE DRUŠTVENOSTI.

RADIONICA ZA
POPRAVKU ŽIVOTA

EMOTIVNA EKONOMIJA za koju se ZMUC zalaže i koju promoviše iščitava se, između ostalog, u činjenici da su mnogi učesnici u ZMUC-ovim programima kasnije postali prijatelji.

(2005-2015→ 2016 (a look back one year after ten years on)→...)

(2005-2015.→ 2016. (godinu dana posle deset godina)→...)

ZMUC (Zemunski mali umetnički centar) je prema svedočenjima njegovih sporednih protagonisti svu svoju veličnu i bleštavilo pokazao upravo onoga dana kada je u prostorijama iza restorana Šaran na obali Dunava u Zemunu projektovan film *Breaking Away* s Denisom Kvejdrom (Dennis Quaid) u glavnoj ulozi. Citat iz tog filma koji govori o odbijanju da se dostigne zrelost navodi nas da i o ZMUC-u razmišljamo kao da je negde između „odrastanja i mogućnosti da se skrasimo, koja nam se svima dešava“. ¹ Isti protagonisti, posudujući rečenicu Magičnog Čića, samoukog Slikatora, rekli bi da „zle nisu voleli zato što su zli, a dobre nisu voleli zato što su pičke“. Relativizovano i kritičko shvatanje dobra i zla, preneseno na oblast institucionalizovane umetnosti i kulture, vodi nas do tumačenja ZMUC-a kao mesta na kojem su „autodidaktika i samousmerene subjektifikacije bile društvena i egzistencijalistička strategija izlaza u Altiserovoj scenografiji ideološke interpelacije“.²

Decentralizovanost ZMUC-a u odnosu na obližnji Beograd, uticala je na to da, kako njegovi učesnici, tako i njegova publika budu oni koji jesu spremni na izmeštanje. Preduslov za to izmeštanje je interesovanje za specifičan *genius loci*³, duh mesta generisan karakterističnom atmosferom i nagonom da se pripada spontano organizovanoj zajednici.

¹ Rečenica kojom je najavljen film *BreakIng Away*: „Somewhere between growing up and settling down, it happens to all of us.“

² Didier Eribon, *Returning to Reims*, 2009; referenca preuzeta iz Spaces of the Learning Self – pristupljeno na <http://www.e-flux.com/architecture/superhumanity/68717/spaces-of-the-learning-self/>

³ (lat.) – Duh mesta.

According to the testimonies of its minor protagonists, the ZMUC (The Small Zemun Art Centre) showcased all of its greatness and brilliance when it screened *Breaking Away* (with Dennis Quaid starring in the main role) at the rear of the Šaran (**The Carp**) restaurant, located on the bank of the Danube in Zemun. A line from that film, about a character's refusal to enter maturity, challenges us to think of the ZMUC, too, as if it were stuck somewhere between 'growing up and settling down, which happens to all of us'.¹ Having pinched a motto off the Magični Čića (The Magical Old Man), also known as 'Painterone', a self-taught painter, the same protagonists would say that 'they didn't like evil people because they are evil, nor did they like good people because they are cunts'. When applied to institutionalised art and culture, a relativistic and critical understanding of good and evil leads us to think of the ZMUC as a place where 'self-teaching and self-directed subjectification were a socio-existential exit strategy, a stage setting reminiscent of Altiser's ideological interpellation'.²

With the ZMUC having no real centre in relation to nearby Belgrade, it was both its contributors and audience that were prepared to relocate. Before you can relocate like that, you need to take in interest in a specific *genius loci*³, the spirit of a place born of a particular ambience, and the drive to belong spontaneously to an organised community. The word *small* in ZMUC's name allows you to interpret the ZMUC as a place determined by a specific situation, one that was originally designed to exclude us from the system. This made it possible for the absence of control and discipline to be

¹ The line used to introduce *BreakIng Away*: 'Somewhere between growing up and settling down, it happens to all of us.'

² Didier Eribon, *Returning to Reims*, 2009; reference taken from 'Spaces of the Learning Self' – available at <http://www.e-flux.com/architecture/superhumanity/68717/spaces-of-the-learning-self/>

³ (Lat.) – The spirit of a particular place.

Mural / Acrylic on the wall, ZMUC 2014.

Odrednica *mali* dozvoljava da se ZMUC tumači kao mesto koje određuje specifična situacija kojom se prvo bitno pretendovalo na isključenje iz sistema, čime je ostvarena mogućnost za institucionalizovanje i kontekstualizovanje odsustva kontrole i discipline. Specifičan vid organizacije ZMUC-a, koji karakteriše spontanost i kreiranje situacija po *ad hoc* principu, povezan je s prostornom identifikacijom i avangardnim nasleđem. Identifikacija koju je ZMUC pokrenuo podrazumevala je istovremenu i isprepletenu aktualizaciju duha mesta i duha zajednice, koja je uz pomoć dostupnih resursa stvorila taj prostor. Avangardno nasleđe manifestuje se kroz mogućnosti ZMUC-a da napravi transgresiju u odnosu na dostupne resurse, budući da ih koristi kao elemente performativnog umetničkog dela u centru društvenog događaja. Ono se ogleda i u odstupanju od umetničke autonomije i otvaranju prostora za ekse koji ukazuju na fragilnost društvenog tkiva.

Osim što je prepoznao i uvažio autoironijski odnos prema svakodnevnicima, ZMUC je doprineo svojoj institucionalizaciji uspostavivši hibrid spontanosti, ležernosti i ozbiljnosti. Pretvaranje prijateljskih i solidarnih aktivnosti i zamisli u institucije ne znači samo institucionalizovanje nezrelosti, nego i onoga što uspeva da izmakne ideološkoj interpellaciji. Prostor je otvoren za prilagođavanje različitim namenama koje podrazumevaju realizaciju društvene, aktivističke i umetničke zamisli i dodatno je diferencirao program. ZMUC je, dakle, osmišljen kao mesto lokalne manifestacije relacione estetike, prema kojoj značenje predstavlja proizvod interakcije između umetnika i posmatrača, a ne stvar autoriteta.⁴ Čak i kada su aktivnosti ZMUC-a podrazumevale

⁴ Nicolas Bourriaud, *Relational Aesthetics*, 1998.

institutionalised and contextualised. ZMUC's peculiar organisational arrangements, marked by spontaneity and by creating ad-hoc situations, are linked to its spatial identification and avant-garde legacy. The identification process triggered by the ZMUC meant spontaneously interweaving the spirit of a place and the spirit of a community into existence, creating a space using resources available to it. ZMUC's avant-garde legacy is seen in the fact that the collective could work beyond the constraints of the resources available to it. Indeed, for the ZMUC, resources were merely elements of a work of performance art taking place at the heart of a social event. It is also reflected in ZMUC's breaking away from artistic autonomy and in it allowing transgressions that highlight the fragility of the social fabric to take place.

In addition to having recognised and embraced self-irony as an approach to everyday life, ZMUC's path to becoming an institution was punctuated by spontaneity, casualness, and seriousness. When you transform activities you do with your friends or those you do out of a sense of solidarity, it means institutionalising, not only spontaneity, openness, and freedom, but also that which manages to escape ideological interpellation. The space thus created became open to a variety of uses (where social, activist, and artistic ideas could take shape) and it further helped to vary the collective's offering. This is to say that the ZMUC was designed as a place where relational aesthetics could manifest locally, a place where meaning should be invoked as a product of interaction between artist and observer, rather than as something handed down by a person in authority.⁴ Even when

⁴ Nicolas Bourriaud, *Relational Aesthetics*, 1998.

Detalj s izložbe / Exhibition detail
Dragan Radović Slikatora, 2006.

izložbe, te izložbe su zapravo označavale trag relacionog karaktera društvene prakse koja karakteriše ovu instituciju, a u čijoj su se suštini zapravo nalazili mali gestovi. Raznoliki protagonisti ZMUC-a nisu njegov proizvod, već je ZMUC produkt pokušaja institucionalizacije heterogene životno-umetničke zajednice kroz akcije koje su se upisale u zadati prostor. Kao poligon za mnoštvo manjih gestova, koji bi izvan konteksta mogli da prođu nezapaženo, ZMUC je generisao potencijal da transformiše polje odnosa i da alternativnu politiku usmeri ka napred.⁵

Programska raznolikost ZMUC-a nagoveštena je u celinama u kojima se mobilnost i ironija čitaju kao glavne karakteristike:

1. Konsultacije;
2. Mobilne rezidencije;
3. Debeli biciklisti;
4. Beskorisne veštine;
5. Muzej korupcije.

Zajednička karakteristika mobilnosti i ironije jesu poroznost i mogućnost proklizavanja značenja uz pomoć indiskretnih pitanja.⁶

Misliti o ZMUC-u kao o desetogodišnjaku, teorijski i kroz izložbenu praksu, jeste pokušaj artikulacije sećanja na odrastanje, zasnovanom na utemeljenju svih dosadašnjih principa. Razumljivo je da su *ad hoc* princip i spontana bliskost heterogene i promenljive umetničke zajednice organizovane oko ZMUC-a u potpunoj suprotnosti sa činom istorizacije.

⁵ Erin Manning, *The Minor Gesture*, 2016.

⁶ Vladimir Jankélévitch, *L'ironie*, 1999.

ZMUC's events were displayed in exhibition format, the exhibitions served to highlight the relational character of social practice, the essence of which were minor gestures. ZMUC's various protagonists are not a product of its own making. Instead, we could say that the ZMUC was born of attempts to institutionalise a heterogeneous life-and-art community through events that etched themselves into a particular space. As a training ground for a variety of minor gestures, which might have, outside a context, remained unnoticed, the ZMUC generated a potential to transform relations and to drive alternative politics forwards.⁵

Glimpses of the breadth of ZMUC's offering could be seen in events mainly marked by mobility and irony:

- 1 Consultations;
- 2 Movable Residencies;
- 3 The Fat Cyclists;
- 4 Pointless Skills;
- 5 The Corruption Museum.

What mobility and irony have in common is that they are porous and that they allow meaning to slip if you ask indiscreet questions.⁶

To contemplate the ZMUC through the prism of theory and exhibitional practice means to try to articulate a memory of its developmental path, which is based on all the principles mentioned above. Understandably, the *ad hoc* principle and the spontaneous intimacy of the heterogeneous and

⁵ Erin Manning, *The Minor Gesture*, 2016.

⁶ Vladimir Jankélévitch, *L'ironie*, 1999.

Naočare za noći punog meseca, Proizvodnja ZMUC, 2013.

Shades for The Nights of The Full Moon

Foto: Jelena Petković

Ako ZMUC ima pretenziju da deluje u savremenosti, istorizacija podrazumeva iskaz o tome da je nešto bilo, a da više nije, onda se taj odnos savremenosti i istorizacije razrešava „svesnim izborom da se uspostavi kontinuitet u načinu delovanja i diskontinuitet u mestu odakle se deluje“. Autoironiji, kojom se sve propituje i „zahvaljujući kojoj se diše ležernije kada je prepoznata (...) u ogledalu refleksije“ podložan je i sam čin autoistorizacije.⁷ Ako su načini upravljanja institucijom vidljivi u proceduri arhiviranja, onda neformalni i spontani arhiv ZMUC-a ukazuje na fragilnost zatećene strukture,⁸ u kojoj se mogu prepoznati procepi (ka slobodi). Spontanost ZMUC-a kao strukture ukazuje na neophodnost trasiranja niza subjektivnih sećanja, u čijim raznovrsnim interpretacijama postoje velike varijacije. Prisetiti se uloge koju je svako od učesnika ZMUC-a imao pokazalo bi se kao nezahvalno, zato što bi to prisećanje podrazumevalo rekreiranje momenata u kojima se živilo u sadašnjosti, kojima se nije pretendovalo na večnost.

Moglo bi se prepostaviti da je napuštanje prostora ZMUC-a 2015. godine bio korak ka disciplinovanju i preciznom definisanju daljeg delovanja na putu od spontanog organizovanja ka profesionalizaciji na koju primorava neoliberalna mašina. Međutim, upravo je podešavanje odnosa spontanosti i profesionalizacije u odnosu na novopronađene kontekste, omogućilo ZMUC-u da dopuni opštu institucionalnu mapu i približi realnije oblike društvenosti zvaničnim institucijama. Mobilnost ZMUC-a manifestovana i kao dopuna programa, omogućava perforaciju

⁷ Vladimir Jankélévitch, *L'ironie*, 1999.

⁸ Oriol Fondevila, *Performativity as Modus Operandi*, Performing the Museum, 2016.

changing artistic community that developed around the ZMUC are in stark contrast to history-making. If the ZMUC seeks to work in the present, and if history-making means saying that something was/happened and that it is/happens no more, that conflicting relationship between contemporaneity and history-making can be resolved through 'a conscious choice to forge a continuity in how you act and a discontinuity in the place where you act'. The act of history-making is subject to self-irony, which serves to examine everything and 'thanks to which you can breathe more freely when you recognise its working (...) in the mirror of reflection'.⁷ If how you run an institution can be seen in how you go about archiving its activities, then ZMUC's informal and spontaneous archive is a testimony to the fragility of the situation it started with,⁸ one in which cracks (opening to freedom) could be seen. ZMUC's spontaneity points to the necessity of tracing a series of subjective memories, the interpretations of which show a great deal of variation. It would be fruitless to recall the roles played by each and every ZMUC contributor, because that would mean recreating moments where, living in the now, they made no pretence to grasping for eternity. One might assume that the ZMUC abandoning its venue in 2015 was as a step towards the collective desiring greater discipline or to chart its future activities in greater detail as it moved on a path of spontaneous organisation 'towards a full professional identity'. This is, after all, a dictate imposed by the neoliberal machinery. No, the ZMUC saw an opportunity to make an entry into the institutionalised world and to familiarise it with more realistic forms of social interaction by

⁷ Vladimir Jankélévitch, *L'ironie*, 1999.

⁸ Oriol Fondevila, *Performativity as Modus Operandi*, Performing the Museum, 2016.

Crtež – pozivnica za Tajni ručak s tajnim gostom, serija razgovora, ZMUC 2015.

u strukture zvaničnih državnih institucija. Na taj način je ostvarena kulturna transgresija sadražaja, sa nezavisne na zvaničnu scenu. Prilagodljivost različitim institucijama, ali i praznim prostorima u društvu, kojom će ZMUC kreirajući i dopunjujući program, uliti duh mesta (Karavukovo, Babe, Reževići, Blizikuće, Čalobrdo) postala je način da se izbegne potpuna kontrola i uključe lični narativi, koji bi inače izostali.

Mislići desetogodišnjicu ZMUC-a kroz izložbu ne podrazumeva reartikulaciju amblemskih istorijskih radova, već upravo otvaranje prostora u kojem bi bile uspostavljene nove relacije. Pozicioniranje izložbe u *Kolarčevu narodnoj*

customising the interrelationship between spontaneity and a full professional identity to suit its new contexts. ZMUC's mobility, which is an additional asset it gained through its events, meant it was able to make holes in the walls erected by government officialdom. This is how it succeeded in bringing its cultural content from the independent to the official art circuit. ZMUC's flexibility in its contacts with various institutions and the free spaces that were made available to it, so that it could develop and augment its offering and instil a *genius loci* wherever it performed (Karavukovo, Babe, Reževići, Blizikuće, and Čalobrdo, to name but a few places), became a means to circumvent full control and to include narratives that might otherwise have been overlooked.

When, like me, you are called upon to develop ZMUC's ten-year anniversary as an exhibition project, you would be doing the collective an injustice if you were merely to display its leading works in a chronological format. Instead, I believe the space that will house the exhibition must be one where new relationships can be forged. The fact that the exhibition will be set up in *The Kolarac National*

zadužbini, je konceptualni čin kojim se fizički potvrđuje ZMUC-ova dodatna vrednost. Ona se manifestuje kroz sposobnosti da se transcendiraju porozne granice institucionalnog sistema. Ovakvim činom se otvara pitanje tumačenja uloge ZMUC-a na postojećoj kulturnoj mapi, uloge koja se kreće između asimilacije i/ili osvajanja. Da li smo svedoci asimilacije aktera indirektnе institucionalne kritike u međustrim institucijama ili ZMUC kao predstavnik NKSS-a (*Nezavisne kulturne scene Srbije*) osvaja novi prostor?

Autogol: Od autoironije do autoistorizacije je događaj kojim ZMUC potvrđuje svoju ambiciju i kapacitet da aktuelizuje nove društvene relacije. Ovoga puta to je ostvareno kombinovanjem ležernijeg i neformalnijeg delovanja ZMUC-a u kontekstu Kolarčeve narodne zadužbine, pri čemu se ovo preklapanje može tumačiti kao mogućnost za uspostavljanje nepredvidivih relacija. Za razliku od *Kolarčeve narodne zadužbine*, čije su aktivnosti, uprkos prvobitnoj ideji o širenju nauke i kulture, danas definisane politikom i ekonomijom, ZMUC je, kao manje formalna institucija u mogućnosti da se fokusira na efemerne i marginalizovane društvene strukture i njima odgovarajuće autoironične simboličke elemente.

Umetnička instalacija *Slatke uspomene (Uzmi dve)* nalazi se kao integralni deo postavke u okviru izložbe u *Kolarčevu narodnu zadužbinu* i sastoji se iz 50 kg ratluka različitih boja poređanog tako da simulira tradicionalni orientalni mozaik (judeo-hrišćanskih-muslimanskih kultura) sa ciriličnim natpisom *JEDAN JEZIK JEDAN NAROD*. Ovaj natpis je izведен iz krilatice *Ein Volk, ein Reich, ein Führer* u značenju *Jedan*

Foundation is a conceptual act and one which acknowledges ZMUC's additional value in physical space. The exhibition will take shape through opportunities to transcend the porous boundaries of the institutional system. This will raise questions about the interpretation of ZMUC's role in Belgrade's current cultural map, a role which ranges between assimilation and/or conquest. Are we witnessing the assimilation of the voices of indirect institutional critique into mainstream institutions or is the ZMUC, as a representative of Serbia's independent cultural scene ('NKSS'), conquering a new space?

An Own Goal: From Self-Irony to Self-History is an event which bears testimony to ZMUC's aspirations and its capacity to make new social relationships topical. The event was made possible by hosting ZMUC's casual and informal efforts in the premises of *The Kolarac National University ('KNU')*, where the collective's casualness and informality will lend itself to creating new, unanticipated relationships. Unlike *The Kolarac National Foundation*, whose current activities are driven by political and economic priorities despite its original mission to disseminate science and culture, at *The Kolarac National University* the ZMUC will be able to focus on ephemeral and marginalised social communities and their respective symbols of self-irony.

The *Sweet Memories (Help Yourself to Two)* art installation is an integral part of the exhibition: it consists of an assortment of multi-coloured squares of Turkish delight, with a combined weight of 50 kg, which is arranged in such a way as to simulate a traditional Oriental mosaic (the Judeo-Christian-Muslim culture) and which, in Serbian Cyrillic, bears the inscription *ONE LANGUAGE ONE NATION*. The inscription is derived from the *Ein Volk, ein Reich, ein Führer* slogan, meaning *One people, one empire, one leader*. Playing with a Nazi slogan articulates the slippage of meaning which the ZMUC again brings to the foreground here. The installation conjures the tongue as the part of

Slatke uspomene / uzmi dve, mozaik od ratluka

Na fotografijama: Nenad Jevtić, arhitekta, i Marija Radoš, ist. umetnosti, 2016.

Sweet Memories / Help Yourself to Two, Turkish delight mosaic

narod, jedno carstvo, jedan lider. Poigravanje sa geslom koji je simbol nacizma, ukazuje na princip proklizavanja značenja koji ZMUC iznova primjenjuje. Instalacijom se priziva jezik kao organ čula ukusa (otud ratluk), da bi, kada se ratluk pojede počeo govor jednim drugim jezikom, slatkim. Ambivalentnost reči „jezik“ ovde je iskorišćena da bi se uz pomoć čula ukusa ujednačile razlike koje jezik kao osmišljenji sistem govora uspostavlja u društvu.

Mobilnost dakle, ne karakteriše ZMUC samo kroz kontekste koji se menjaju, već ona podrazumeva i značenja koja izmiču našem promišljanju i koja nisu direktna. Natpis je realizovan kao mozaik, a pojedinačni komadi ratluka čačaklicama su povezani za pozadinu. Procesualni karakter ove instalacije podrazumeva da će učesnici moći da se posluže ratlukom, pri čemu će se tokom vremena instalacija dezintegrirati, ali će taj čin „euharistije“ u kome je ratluk-hostija kao nekakav balkanski *curio power figure* nastaviti da činodejstvuje kroz zajednicu koja ga je konzumirala.

Splet karakteristika koja ova instalacija uspostavlja ukazuje na dodatnu vrednost koju ZMUC generiše. Te karakteristike su delovanje u momentu, u skladu sa potrebama lokalne zajednice, na osnovu procesualnog karaktera umetničkog dela. Ali, najvažniji projekat ZMUC-a jeste instituisanje demokratične proizvodnje društvenosti koja uvažava humor.

Dr Maja Ćirić, nezavisna kustoskinja

the body that perceives taste (hence the Turkish delight), so that, when the confectionery has all been eaten up, communication can begin in a new language, a sweet one. The ambivalent meaning of ‘tongue’/‘language’ is a tool to level, through the organ of taste, differences which language creates in society as a speech system.

Therefore, ZMUC’s mobility does not only manifest through the changing contexts in which the collective creates; it also encapsulates meanings that evade our reflections and that are indirect. The inscription is designed in mosaic form and the individual pieces of Turkish delight have been attached to the rear using toothpicks. The procedural character of the installation means that visitors will be invited to help themselves to a piece of Turkish delight. As visitor numbers increase, the installation will gradually be reduced in size until it disappears. However, the act of taking ‘the Holy Eucharist’, where the Turkish delight replaces the traditional wafer as some sort of a Balkan *curio power figure*, will continue to be felt among the community of people that partook of it.

The set of characteristics marking this installation are proof of the additional value created by the ZMUC. They are about acting in the moment, in line with the needs of the local community, based on the procedural character of a work of art. Nevertheless, ZMUC’s most significant project is to institutionalise the process of democratic generation of a social interaction that appreciates humour.

Dr Maja Ćirić, Freelance Curator

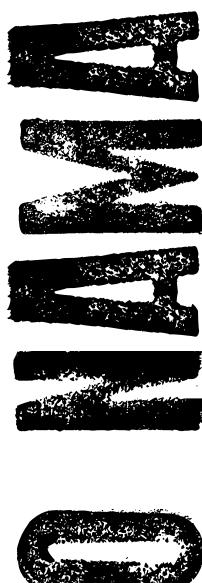

РЕСТОРАН
Ко ког тате

ДОМОИД
WORKSHOP
St Production & Sales

Aukcija radova Dragane Nikoletić, ZMUC 2011.
Auctioneer Katja Wade

Zemunski mali umetnički centar (ZMUC) je nezavisna umetnička institucija koju su osnovali novinarka Vesna Tašić i vajar Goran Denić, lingvista Pavle Čosić i Goran Lakićević, prevodilac i urednik u izdavačkoj kući *Besna kobila* – 22. decembra 2006. godine, na Dan Armije, u prostoru na Zemunskom keju.

Za deset godina nismo shvatili šta su nam misija, vizija i cilj.

Logo nam je ukrštena palica za mini golf i srp, dizajnerski rad Miladina Miletića (prva verzija) i Jelene Korenčić (sadašnja verzija). To je amblem salonskog komunizma, ideologije ZMUC-a, a nastao je simboličkim pre-slikavanjem srpa, koji smo posedovali, i palice za mini golf, koju nam je poklonio komšija Joca Savčić.

ZMUC je otvoren aukcijom, prvim velikim javnim događajem, koji je zacrtao smer našeg razvoja – okupljati ljude, na sve načine i pod bilo kojim okolnostima. Stalno provočirati povode, svakodnevno, kad je sunčano, po kiši, kad se izlije Dunav i poplavi Kej.

Preko stotinu umetnika ponudilo je tom prilikom svoje radove, od kojih je veliki broj prodat. Miodrag – Moca Jeremić je kuvao vino, Dragan Papić je doveo bračni par kolezionara, a Saša Marković Mikrob je vodio

Zemunski mali umetnički centar (The Small Zemun Arts Centre, 'ZMUC') is an independent art institution that was founded by Vesna Tašić, journalist, Goran Denić, sculptor, Pavle Čosić, linguist, and Goran Lakićević, translator and editor at the *Besna kobila* (*The Rabid Mare*) publishing house, on 22 December 2006, the Yugoslav People's Army Day. Our home is a property on the Zemun Quay.

Ten years on, we still haven't figured out what our mission, vision, and objective are. Our logo features a mini golf club and sickle overlapping each other. The original design was by Miladin Miletić and the current one by Jelena Korenčić. It's a symbol of armchair communism, ZMUC's founding ideology. It was created by copying a sickle, which we had ourselves, and the mini golf club, which was gifted to us by our neighbour Joca Savčić.

The ZMUC was launched as an auction, our first major public event and one that has mapped out our developmental pathway. We aim to bring people together in any way possible and under any circumstance, and to make sure such get-togethers take place on a daily basis, whatever the weather, even when the Danube bursts its banks and floods the Zemun Quay.

The auction attracted more than a hundred artists who exhibited their works. Several were sold. Miodrag 'Moca' Jeremić made mulled wine, Dragan Papić brought a married couple who were collectors,

aukciju. Moca se preselio u Smederevo, a Mikrob je umro. Papić je potom prisustvovao prvoj izložbi urbanog naivnog slikara Dragana Radovića Slikatora i svoj utisak je formulisao je ovako: „Ovo uopšte nije naivno“.

U svom delovanju brisali smo razlike između publike i umetnika i stvarali duh mesta u prepoznatljivim a neuhvatljivim i nerazumnim akcijama.

Letnji festival beskorisnih i besmislenih veština (LEFEB) valjao se kao ideja skoro deset godina. Realizovan je 2012. u saradnji s izdavačkom kućom *Kornet*. Na ideju smo došli kada je inspicijent Jugoslovenskog dramskog pozorišta Dušan Milosavljević (Duca Pljuca) izvodio svoju čuvenu tačku razvlačenja pljuvačke.

Imena i prezimena petočlanog žirija drže se u tajnosti kako niko ne bi mogao da iskoristi poznanstvo i utiče na ishod glasanja nepotkulpljivih. Festival je mlatimudijalnog karaktera, a jedini kriterijumi kojima se žiri rukovodi su besmisao i neprimenljivost veštine u svim epohama i kulturnama. Diskvalificuju se i veštine koje u jednoj kulturi imaju, a u drugoj nemaju smisla. Pravo na učešće nemaju profesionalni političari jer su njihova besmislena znanja i veštine van svake konkurenkcije. Diskvalifikovani su i radnici, vojna lica, penzioneri, učenici starijih razreda srednjih škola, studenti, državni službenici, menadžeri i umetnici, ulični prodavci i zakupci pijačnih tezgi, vlasnici STR-a, SZR-a, SUR-a, nezaposlena lica, vojnici na civilnom služenju vojnog roka zbog toga što ništa ne razumeju.

and Saša Marković ‘Mikrob’ (‘the Microbe’) ran the auction. ‘Moca’ has since moved to Smederevo, but ‘Microbe’ is no longer with us. Having subsequently attended the first exhibition by Dragan Radović ‘Slikator’ (‘Painterone’), an urban naïve painter, Papić summed up his impressions as follows: „The stuff he does isn’t naïve in the slightest.“

Our work has seen us blur the boundaries between artist and audience, and create the *genius loci* in a variety of locations. It has been as distinctive as it has been elusive and incomprehensible.

We needed almost ten years to turn the idea behind our **Pointless and Absurd Skills Summer Festival** (‘LEFEB’) into something concrete. The first festival was held as late as 2012, in collaboration with the *Kornet* publishing house. The original idea came into being when Dušan Milosavljević, affectionately dubbed ‘Duca Pljuca’ (‘Duca the Salivator’), a stage manager at the Yugoslav Theatre of Dramatic Arts, performed his now famous saliva extensibility number.

The names of the incorruptible five-member jury that judge festival events are kept confidential, so that no one can gain an unfair advantage through friendship with any of them, or influence their votes. The festival takes place in a lounge-about ambiance and the only criteria guiding the jury’s work are absurdity and the impracticality of skills across ages and continents. Skills that are practicable and make sense in one culture, but not in another, are disqualified. The festival isn’t open to professional politicians because their pointless skills and knowledge are beyond all competition. Also barred from competition are: workers, military officers, pensioners, upper secondary and university students, civil servants, managers, artists, street vendors and market stall holders, the owners of communist era-style retail shops, restaurants and catering outlets, craft shops, garages, and other workshops, the unemployed, and conscripts serving in civilian roles – because they understand nothing.

Consultations is a performance event designed to try the audience’s patience. Ill-treatment ensues after the audience is invited to: „BECOME SUCCESSFUL, and come in for a consultation!“ Those who

Miloš Trajković,
Aleksandar
Belčević, Pavle
Čosić i Mikrob,
ZMUC 2006.

Konsultacije su performativna maltretiranja publike koje slede poštovanjem odazova na mamac poziv POSTANITE USPEŠNI, dođite na konsultacije! U ličnim konsultacijama s Vama, kandidatom željnim konsultacija, tri Gorana neće rešavati vaš problem, samo će vas konsultovati. Jednosatna, višesatna ili bilo koja dužina seanse, zavisiće od napretka kandidata. NAJBOLJI SMO U POSLU!

Debeli biciklisti, subverzivni sportsko-artistički tim koji viri i maše s umetničke margine, na nadrealističkim i dadaističkim manifestacijama i u situacijama koje proizvede, gde ga prizovu, nahrane i napoje. Tim prelazi i po hiljadu kilometara kako bi odsvirao koncert na biciklima, ispeka i s prijateljima podelio ginisovsku ciklobasicu, organizovao filmski festival *Pornocikl*, vozio u Šimanovce na poklonjenje deda Šimanu, pronalazaču šimano menjača, skidao prokletstvo s biciklista na vrhu Prokletija, a svakog Uskrsa tradicionalno organizovao viteški turnir u tucanju jajima na biciklima. Poslednja velika avantura Debelih biciklista je 1.389 kilometara duga vožnja od Zemuna do Firence, uz koncert u Kopru kod Marka Brecelja, a sve u čast recikliranja, a nakon velike pobede na konkursu biciklističke inicijative *Ciklomotive*. Zgubidani, Don Kihoti i Sančo Panse, uvek na strani pravde i u stanju pokreta, nikad siti i nasmejani.

Mobilne rezidencije Početna zamisao nastala tokom rezidencije u Karavukovo 2010. i 2011, gde smo definisali multimedijalni i interdisciplinarni radni model okupljanja i filmsku dokumentaciju. Izgleda da taj model vlasniku fabrike za preradu semena *Castrix* nije odgovarao, možda je bio preskup, a možda je očekivao nešto drugo. Nikada nismo uspeli da dobili

respond are invited for a one-to-one where all our three consultants (Goran, Goran, and Goran) do is give advice without solving the client’s actual problem. Whether a session takes one or more hours, or any length of time whatsoever, depends on the client’s progress. WE BEAT ALL OTHER CONSULTANTS!

The Fat Cyclists is a subversive team of sporty artists who cast covert glances and wave their arms from the artistic fringe. They perform at surrealist and dadaist events, as well as in situations entirely of their own making, where they are beckoned forward and given something to eat and drink. The team typically cycle as far as one thousand kilometres in their efforts to play concerts sitting astride their bicycles, to fry and share with friends record-breaking cyclowursts, to organise the *Pornocycle* film festival, to ride to Šimanovci to pay homage to grandfather Šiman, the inventor of the Shimano derailleur, to lift curses off cyclists who reach the top of the Prokletije (a mountain range extending from northern Albania to Kosovo and eastern Montenegro, also known as the Accursed Mountains) and, lastly, to organise, each Easter, the knightly egg-squashing tournament. The most recent adventure saw the Fat Cyclists traverse 1,389 kilometres from Zemun (western Belgrade, Serbia) to Florence (Italy) to play a concert in Koper (Slovenia) at Marko Brecelj’s place, all in honour of recycling. The crowning glory was coming first in the cycling event organised by *Cyclomotive*. The Fat Cyclists are the slackers, Don Quixotes, and Sancho Panzas of this world, always on the side of justice and always on the go, never satiated or seen laughing.

Movable Residencies. The original idea for this project was generated during residency periods at Karavukovo (a village in north-western Serbia) in 2010 and 2011, where we defined a multimedia and interdisciplinary working model for artistic gatherings and for cinematic documentation. This model didn’t appeal to our sponsor, the owner of the *Castrix* seed factory in Karavukovo. It may have been

Učimo se veština, radionica s Decom ulice, ZMUC 2012.
Let's Learn Some Skills, Workshop with Street Children

jemo od njega odgovor zašto je prekinuo saradnju, zbog čega nam je veoma žao.

Ideja romske čerge kao autentičnog i utilitarnog balkanskog umetničkog proizvoda nadovezala se na Karavukovo. Projekat za koji nam je Evropska fondacija za kulturu (ECF) odobrila *grant* nazvali smo Mobilne umetničke rezidencije usled neprevodivosti reči „čergarenje“. Trebalo je da tokom čergarenja po Balkanu umetnici imaju sigurne tačke oslonca. Jedna od njih bio je katun Reževići u Paštrovićima. Nakon što smo od zapuštene kuće stvorili zanimljivo mesto za rezidencijalne programe na Balkanu, njen vlasnik zanemaruje raniji dogovor i iznajmljuje je turistima.

Od 2010. godine mobilne rezidencije okupile su osamdeset i dvoje učesnika – dvadeset šestoro pisaca, troje kustosa i troje arhitekata, dvojicu muzičara, jedanaest studenata i studentkinja arhitekture i trideset sedam vizuelnih umetnika. Održane su u selima Babe u Srbiji, Reževići, Blizikuće i Čelobrdo u Crnoj Gori, kao i u Tirani u Albaniji.

Muzej Korupcije je interdisciplinarna i multimedijalna virtuelna kolekcija osnovana radi prikupljanja primera korupcije u pravnom i etičkom smislu, uz praktični, teorijski i kritički osvrt po savremenoj muzeološkoj praksi kako ju je definisao Međunarodni komitet za muzeologiju (ICOM). Polazeći od korupcije kao namernog zanemarivanja dužnosti radi dobiti za sebe ili druge, Muzej ima za cilj da proširi percepciju korupcije sa zloupotrebe službenog položaja na nesposobnost građana da rade za dobrobit zajednice.

too expensive or he may have expected something different. He never got back to us as to why he decided to drop out of this collaborative project, which is something we very much regret. Be that as it may, the idea that proved abortive in Karavukovo spawned a new one, that of a Gypsy tent (čerga), as an authentic and practical artistic product from the Balkans. This project, for which we received a grant from the European Cultural Foundation (ECF), is called 'Movable Artistic Residences', because čergarenje (gypsy-tenting, or tenting one's way across the Balkans) doesn't easily lend itself to translation. The idea was to provide artists going gypsy-tenting across the Balkans with a number of safe stepping stones. One of them was the Reževići summer pasture (*katun*) in Paštrović (a maritime community in Montenegro). However, having done the hard work of redecorating a derelict house there and turning it into an attractive spot for residency programmes in the Balkans, the owner of the house backed out of our initial arrangement and let the house to tourists instead. Since 2010, the movable residency programme has attracted as many as 82 participants: 26 authors, 3 curators, 3 architects, 2 musicians, 11 architecture students, and 37 visual artists. Residencies were arranged in the village Babe in Serbia, the villages Reževići, Blizikuće, and Čelobrdo in Montenegro, and in Tirana, the Albanian capital.

The **Museum of Corruption** is a virtual collection of interdisciplinary and multimedia works. It was established to collect information on corruptive practices, both in the legal and ethical sense, and to provide a forum for practical responses to, and theoretical and critical reflections on, said practices. The Museum applies the principles of contemporary museological practice, as defined by the International Council of Museums (ICOM). Viewing corruption as an intentional neglect of duty for private or other people's gain, the Museum aims to extend the current view of corruption (as merely being the abuse of public office) to include inability, on the part of citizens, to bring about communal well-being through their own efforts.

ZMUC čine ljudi:

Pavle Čosić, magistar lingvistike, publicista, novinar i pisac. Inicijator je mnogih angažovanih projekata (portal Krompir, Ilegalni poslastičari, Be92) i autor brojnih naučnih radova. Budući da je predsednik Upravnog odbora ZMUC-a svi su njegovi doprinosi zaboravljeni ili su ostali u sećanju kao nešto užasno. Nada se najboljem očekujući najgore. Ili tako nekako.

Goran Lakićević zvan Laki alias Kostrović alias Zemunski galeb još je jedan od članova UO čije su zasluge zanemarene. Neka mu je večna glava.

Dragana Nikoletić je kriva za sve. I za Karaoke koje smo zdušno pevali i za *LaMur* i za sve ljubavi koje smo zajedno pravili. U tandemu sa Senkom Trivunac, novinarkom i fotografkinjom, studira vajarstvo na Fakultetu Likovnih umetnosti u Beogradu (FLU). Pošto su studentkinje u godinama, Senku su na FLU zvali Mama. Kako li su zvali Dragana – možda Stara Partizanka? Dragana najavljuje performans u Knez Mihailovoj.

Goran – Orge Nikolić, nekadašnji frontmen *Sile koja se iznenada pojavljuje i rešava stvar*, direktor je muzičkog programa. Mnogo toga je Orge radio u ZMUC-u. Hvala. Marko Mamuzić i Orge, režiser i montažer, filmski tandem koji ne bi postojao da nije bilo prve rezidencije u Karavukovu.

Miloš Stefanović je donosio filmove tekuće produkcije koje smo projektovali na zid restorana Šaran. Do tada student novinarstva, postaje direktor filmskog programa.

The ZMUC team

Pavle Čosić, linguist, politics and current affairs commentator, journalist, and author. He is the father of several socially-engaged projects (the *Krompir (Potato)* portal, *Ilegalni poslastičari (The Illegal Confectioners)*, and *Be92*), and is an author of numerous scientific papers. Since he chairs the ZMUC Steering Committee, all his contributions have either been forgotten or remembered as something awful. He hopes for the best while expecting the worst. Or something along those lines.

Goran Lakićević, also known as *Laki, Kostrović, or Zemunski Galeb (The Zemun Lothario)*, is another member of the Steering Committee whose achievements have been overlooked. May his intellectual glory live on!

Dragana Nikoletić: it's all her fault. She's also to blame for us singing karaoke with all our hearts and souls, for *La Mur*, and for all the creative fruits we've produced together. Along with her 'double act' partner, Senka Trivunac, a journalist and photographer, Dragana is studying sculpture at the Belgrade School of Fine Arts (FLU). Both are mature students, with Senka even being called 'Mum' at the FLU. What do they call Dragana – the Old Partisan, perhaps? Dragana has announced a performance in the Knez Mihailova Street (Belgrade's main drag).

Goran 'Orge' Nikolić, a former frontman of the band *The Force that Suddenly Appears and Solves the Problem*, oversees music. We have Orge to thank for quite a few projects at the ZMUC. Thank you. Marko Mamuzić and Orge, who make up a director-film editor tandem, would never have met had it not been for the first residency in Karavukovo.

Miloš Stefanović used to bring the latest films, which we screened on the wall of *The Šaran (The Carp)* restaurant. That experience turned Miloš, a former journalism student, into the head of our film programme.

Aleksa Goljanin, the publisher of *Anarhije Blok 45 (The Block 45 Anarchies)*, came up with the idea that we hang up a donations box for the booze we drink.

Miloš Stefanović,
Pesničenje u
Zmucu, 2010.

Goran
Lakićević,
izložba Lyne
Dirholm, ZMUC
2008.

Aleksa Goljanin, urednik u izdavačkoj kući *Anarhija Blok 45*, dao nam je ideju da okačimo kutiju za prilog za popijeno piće.

Emil Holcer, stručnjak za osvajanje donacija iz domaćih i stranih izvora finansiranja, pomogao nam je da pišemo projekte i da tražimo grantove, zbog čega je postao direktor razvoja.

Nesumnjivo je Dragan Radović Slikator obeležio rad ZMUC-a onoliko koliko je ZMUC njemu bio ostrvo slobode. Najveći i najpoznatiji nepoznati živi slikar u Srbiji. Urbani naivac. Verovatno je tačna njegova ocena da je ZMUC tokom deset godina skoro svake nedelje organizovao program mimo redovne umetničke delatnosti.

Zbog Aleksandra Belčevića, Ivana Tobića, Ratibora Trivunca i Ilegalnih poslastičara, beogradski dnevnik *Blic* nas je nazivao sedištem anarhista.

Ivan Tobić, nažalost, ne poseduje neki zavidan umetnički nivo, ali na momente može da bude relativno zabavan dok ne postane strašno naporan.

„ZMUC služi i da Ekrem i Rama imaju gde da natoče kofu vode a ne da kradu Dunav, da Belčević bje gej liberali, da Laki zaradi 500 din nekoliko puta godišnje za džeparac da ne traži više od sina i da se Boba Živojinović zgražava nad onom gvožđurijom kad dođe u Šaran“.

Marko Breclj, jugoslovenska legenda, gostovao je u ZMUC-u više puta kao „parazit u godinama koji postoji na tržištu i voli nastupati i putovati,

Emil Holcer, an expert fund-raiser, on whose target list are both domestic and foreign sponsors, helped with project drafting and grant applications, which effectively makes him Head of Development. Dragan Radović, the Painterone, has left his mark on the ZMUC to the extent to which our collective allowed him to make it his Freedom Island. He's Serbia's greatest and most famously obscure living painter. An urban naïve. He's probably right in saying that, during its ten-year existence, the ZMUC has, almost on a weekly basis, organised programmes that have little to do with art proper.

We have Aleksandar Belčević, Ivan Tobić, Ratibor Trivunac, and the Illegal Confectioners to thank for the Belgrade daily *Blic* having branded us 'a seat of anarchy'.

While it is unfortunate that Ivan Tobić is a man of no remarkable artistic talent, he can be relatively fun to be around at times, that is, until he turns into a total and utter bore.

The ZMUC is also there to help: Ekrem and Rama to get a bucket of water (so they don't have to steal it from the Danube), Belčević to beat up the gay liberals, Laki to earn RSD 500 pocket money several times a year (so he can stop leeching off his son for a while), and Boba Živojinović to get appalled by that iron installation every time he enters *The Šaran*.

Biljana Milenović, a ceramic artist, and Nesim Hrvanović, a designer, are a blast from the past. In the late 1990s, they used to be Cultural Terrorists – QT. They also helped us create the Pocket-sized Cultural Centre (DŽKC) in the early noughties.

Marija Aranđelović, a film editor and director from Belgrade: we're pretty sure she wrote her doctoral thesis based on the material she filmed during our second residency project in Karavukovo in 2011. Eros Dibra, an artist from Shkodër had an opportunity to work outside Albania for the first time when he attended the 2013 Movable Residency in Babe.

Having missed a night's sleep, Srđan Radmilović edited two feature-length films by Marija and Marko down to a single short depicting our experiences at Karavukovo. This film hasn't left anyone indifferent and is being screened at the University of Arts as a fine example of audience development.

Foto triptih Stara partizanka, autorke: Senka Trivunac i Dragana Nikoletić, Babe 2015.
Photo triptych: An Old Partisan Woman

u suradničkoj pratnji svoje supruge Arijane i želi sresti ljude postojećeg kulturnog prostora Jugoslavije”.

Keramičarka Biljana Milenović i dizajner Nesim Hrvanović su *blast from the past*. Krajem devedesetih Kulturni teroristi – QT. Zajedno smo radili na formiranju Džepnog kulturnog centra (DžKC) početkom dvehiljaditih.

Marija Aranđelović, montažerka i režiserka iz Beograda, skoro sigurno, radila je doktorat od materijala koji je snimila na našoj drugoj akciji u Karavukovu 2011 .

Eros Dibra, umetnik iz Skadra na Bojani, imao je na Mobilnoj rezidenciji 2013. u Babama priliku da prvi put radi van Albanije.

Srđan Radmilović, posle jedne neprospavane noći montirao je kratki film od postojeća dva dugometražna, Marijinog i Markovog, o iskustvu u Karavukovu, koji do sada nikog nije ostavio ravnodušnim. Film se na Univerzitetu umetnosti prikazuje studentima kao dobar primer razvoja publike.

Srđan Veljović se nekako uvek nalazio na mestima na kojima bi se nešto dešavalo. Kao *Led Art* radili smo zajedno kojekakve gluposti.

S Nikolom Džafom, tvorcem *Led Arta*, nikada se nismo slagali, ni u čemu, i uvek smo odlično sarađivali. Puno smo od njega pokupili. Dobar čovek, što bi rekao Mikrob.

Milorad Mladenović, uh, uh. Profesor, slikar i arhitekta dostojanstven u kašnjenju, ne odbija da pomogne, čak i onda kada je jasno da nam pomoći nema.

Nenad Jevtić, arhitekta iz Zemuna asistira mu u radu sa studentima treće godine Arhitektonskog fakulteta u Beogradu, na izbornom predmetu „Mobilne rezidencije“: Anastasija Simović, Mihajlo Petković, Bojana Bjelić, Miloš Stojković, Petar Petričević, Lidija Ivković, Kristina Azarić, Milica Radeč, Steva Lazić, Miloš Ušljebrka i Aleksandra Ognjanov gosti su na prvoj i poslednjoj arhitektonskoj rezidenciji s temom Rekonstrukcija porodične kuće Bosnića u umetnički rezidencijani centar.

Srđan Veljović somehow always found his way to places where interesting things were happening. As part of *Led Art*, we certainly got up to all sorts of nonsense.

We never agreed on anything with Nikola Džaf, the bloke who brainchilded *Led Art*, and, yet, the periods we spent with him were always productive. We borrowed quite a lot from him, actually. A good fella – as Microbe would say.

Milorad Mladenović – oh boy! A university lecturer, painter and architect, with a particularly dignified air about running late: never was one to refuse to help, even when it was clear that we were beyond help.

Nenad Jevtić, an architect from Zemun, is helping Mladenović deliver Movable Residencies, an optional module, to his third-year students at the Belgrade School of Architecture. Anastasija Simović, Mihajlo Petković, Bojana Bjelić, Miloš Stojković, Petar Petričević, Lidija Ivković, Kristina Azarić, Milica Radeč, Steva Lazić, Miloš Ušljebrka, and Aleksandra Ognjanov were guests at our first and only architecture residency devoted to redeveloping Mr Bosnić’s family home into an artistic residency centre.

Branislav Nikolić, a sculptor from Šabac and leader of the Jalovik Colony (both in western Serbia) attended our movable residency in Babe in 2014. We were keen for him to share his experiences from

Takihok, detalj, ZMUC 2014.

Takihok detail, Cyclist Rest Are

Foto: Jelena Petković

Branislav Nikolić, vajar iz Šapca, vođa kolonije u Jaloviku, došao je na Mobilnu rezidenciju u Babe 2014. Nas je zanimalo da sa nama podeli iskustva iz Jalovika, a njega da uradi rad.

Jovan Babić Foske, vajar iz Beograda, umetnik koji uzgaja materijal za svoj rad, tvrdi da je šegrt za seljaka... besmislene veštine hvatanje zjala... isповест lovca na zjale... izučavanje anatomije zjala koje se hvataju na zamke od tikvi, vizuelni materijal – tikve, telo + aukcija – 10 tikvi sa oslikanim nebom, limit minus 100 din. Ko će razumeti?

Kosmogina i Kia su kao publika najčešće bile prisutne na ZMUC-ovim dešavanjima. Ovog puta debituju i kao umetnice.

Karkatag kolektiv je nesuđeni ZMUC-ov „bračni partner“. Prvi put smo sarađivali na njihovom projektu čelični portreti. Vole mašine i vole rad. Poslednji put na konstruisanju parkinga Takihok.

Srđan Tunić nam je bio gost na poslednjoj Mobilnoj rezidenciji u Babama 2016. Nakon što je propala inicijacija rezidencije na Lastovu, Babe su mu bile utešna zamena. Kao kustos, sukobio se s okolnostima koje su bile jedini materijal koji smo koristili na rezidenciji.

Jamesdin! Ne želi da svojim radom utiče ni na koga i ni na šta. Pričaj ti to nekom drugom.

Saša Marković Mikrob je u trenucima dok je imao još snage dolazio u ZMUC i pokušavao da završi svoja dva poslednja komada. Debeli Biciklisti su svoju prvu veliku turu po istočnoj Srbiji od Zemuna do Zaječara, posvetili baš Mikrobu.

Jalovik and he was keen to do his work.

Jovan Babić Foske, a sculptor from Belgrade and an artist who grows materials for his work, claims to be a farmer's apprentice... The pointless skill of loafing around... His is a tale of a hunter trying to catch a break... Studying the anatomy of breaks caught in squash traps. The visual material – squashes, body, plus auction – a total of 10 squashes with the sky painted on them, the limit: minus RSD 100. Who can get their head around that one?

The Karkatag Collective was ZMUC's never-to-be spouse. Our first project together was Karkatag's *Portraits in Steel*. These guys like machines and they like work. Our last project with them was work on the Takihok car park.

Kosmogina and Kia are the most loyal members of the ZMUC audience. This time they'll be debuting as artists, too.

Srđan Tunić was a guest at our most recent movable residency in Babe, in 2016. When the news came in that the residency on the Croatian island of Lastovo wouldn't be going ahead, Babe came in as his consolation. As a custodian, he was confronted with situations that proved to be the only material we used during the residency period.

Jamesdin! He doesn't want his work to leave a mark on anyone or anything. „Go tell that to the marines!“ When he was still on form, Saša Marković 'Microbe' used to come to ZMUC to try to finish his last two pieces. The Fat Cyclists devoted their first grand tour of Eastern Serbia (the Zemun-to-Zaječar ride) to none other than 'Microbe'.

Eugen Borkovski, a bloke who flails his arms when he talks, who smokes, drinks, and eats, and who makes his rasterised objects or names the objects he has found 'fractals'. A hell of a man, he won't give up his job of heading the *Fonticus* town gallery in Grožnjan (Istria, Croatia), against all odds.

Uroš Đurić, vizuelni umetnik i povremeno glumac, iz Beograda živi je dokaz da popularnost ima cenu. Njegovi radovi na prvoj aukciji koju smo organizovali bili su rasprodati. Sada ga mrzi da učestvuje. Uživa u životu.

Đile Marković, pevač i slikar iz Beograda, imao je za naše poimanje najuspešniju izložbu. I njegovi su radovi, iako su uglavnom bili printovi, svi rasprodati. Čak smo i mi jedan kupili, akril na platnu.

Rad s izbeglicama koji je Petar Grimani, umetnik iz Splita, započeo protiv rata u Siriji nas je njemu privuklo, a šta je njega nama, ne znamo. Debeli Biciklisti možda?

Milica Ružićić, vajarki i profesorki na Višoj školi likovnih i primenjenih umetnosti u Beogradu, rad u Karavukovu izvrnuo se na vetu na reci Mostonga.

U ZMUC-u je bio štab Debelih biciklista i pored Tobića i Denića među njima su još i Ivana Gačanović, reprezentativka u kendou i doktor antropologije, dizajner zvuka Goran – Orge Nikolić i profesor matematike Dejan Đorđević.

Vladimir Jakšić Jakša, performer autodidakt i sudski lekar iz Prištine, kao i Andreja Jović, nastavnik fizičkog vaspitanja iz Peći, pomažu vajaru Goranu Deniću oko nezavršavanja skulpture *Kako vetar duva*.

Eugen Borkovski, čovek koji mlati rukama dok priča, puši, pije, jede, pravi svoje rasterizovane objekte ili nađene predmete imenuje fraktalima. Sjajan čovek, ne odustaje od vođenja gradske galerije Fonticus u Grožnjanu, uprkos svemu.

Marija Kauzlaric, vizuelna umetnica iz Beograda, predstavljala je ZMUC na prvoj konferenciji AIR Srbija u KC Gradu. Potom smo svoj projekt predstavili u okviru inicijative *Res Artist* u Beču 2012. Nakon uspešne saradnje u Karavukovu 2010, ZMUC s Marijom Kauzlaric i Markom Tirnanićem, umetnikom iz Smedereva, gostuje na Tajlandu 2012. godine.

Marija Kauzlaric, a visual artist from Belgrade, represented the ZMUC at Air Serbia's first conference at the *Grad* Cultural Centre. We followed this by presenting our Movable residency project as part of the *Res Artist* initiative in Vienna in 2012. Our successful collaboration in Karavukovo 2010 with Marija Kauzlaric and Marko Tirnanić, an artist from Smederevo was topped off with a guest appearance in Thailand in 2012.

Nikola Radić Lucati is a Belgrade-based photographer who has asked us not to mention him, so we'll honour his request.

Uroš Đurić, a visual artist and an occasional actor from Belgrade, is living proof that popularity comes at a cost. His works that we featured at our first auction have sold out. He now resents having to take part again and is living a life of leisure.

Đile Marković, a singer and painter from Belgrade, had the most successful exhibition, to our mind. Although mainly consisting of prints, his works, too, have sold out. We have bought one, too, an acrylic on canvas.

What drew us to Petar Grimani, an artist from Split (Croatia), was his anti-war work with the Syrian refugees, but we're none the wiser as to what drew him to us. Was it the Fat Cyclists, perhaps?

Nikola Radić Lucatije fotograf iz Beograda koji ne želi da ga pominjemo, pa ga i nećemo pominjati.

Ivana Vidić uporno i uredno vodi evidenciju o svim našim uspesima i neuspesima. Grafičarka iz Zemuna.

Naša je ideja bila da roze slikarke Marine Marković iz Beograda ubacimo u šarenilo Tirane, kao nastavak komunikacije koju smo godinu dana ranije započeli sa Zeta galerijom.

Maja Ćirić, nezavisna kustoskinja iz Beograda, tu ideju razvila je s Marinom na prvoj Mobilnoj rezidenciji u Tirani.

Valentina Koča, slikarka i kustoskinja iz Tirane, otvorila je svoj centar ZMUC-u i umetnicima i kustosima iz Srbije kako bi povremeno izlagali u Zeta galeriji.

Daniela Fulgosi, grafičarka i profesorka na Primenjenoj akademiji u Beogradu, bila je učesnica prve rezidencije u Karavukovu, ostavila je grafiku za kolekciju fabrike *Castrix* i uz sve najbolje želje, njen rad s nama nema veze.

Ana Krstić, šejtan devojče, vajarka iz Valjeva koja živi u Berlinu, jedna je od krivaca iz senke za Mobilne rezidencije. Pomenula je da bi crkva u Karavukovu bila odlična za nekakvu rezidenciju.

Marko Kovačić, slovenački vajar i performer, istraživač *Plastosa*, nestale civilizacije iz budućnosti, bio nam je gost više puta, i u Karavukovu i tokom LEFEB-a, i kada smo pravili ploveću skulpturu. Debele bicikliste, u svom ateljeu u Ljubljani, Marko je počastio sarajevskim čevapima i pomogao da idol iz mladosti Gorana Denića Marko Brecelj bude naš gost te da ZMUC gostuje na Kopergroundu u Omladinskom, kulturnom, socijalnom, multimedijском i međugeneracijskom centru (MKSMC) – u 2012.

Ivana Vidić, a printmaker from Zemun, has long been keeping meticulous records of all our successes and failures.

We had the idea of incorporating the rosy shades of Marina Marković, a painter from Belgrade, into Tirana's colourful patchwork, in an effort to keep our dialogue alive with the *Zeta* gallery, which we had started a year earlier.

Maja Ćirić, a freelance curator from Belgrade, developed that idea together with Marina at our first movable residency in Tirana.

Valentina Koča, a painter and curator from Tirana, opened *Zeta*'s doors to ZMUC artists and curators from Serbia, in order to allow them to exhibit in her gallery from time to time.

Daniela Fulgosi, a printmaker and lecturer at the Belgrade School of Applied Arts, took part in the first residency project in Karavukovo and has donated a print to the *Castrix* factory. Much as we'd like to believe the contrary, her work has nothing to do with us.

Ana Krstić, a devil of a girl and a Valjevo-born sculptor living in Berlin, is one of the hidden culprits behind the Movable Residencies. She said the church in Karavukovo would make a great venue for a residency of some kind.

Milica Ružićić, a sculptor and lecturer at the Belgrade College of Fine and Applied Arts, saw her installation at the Mostonga river in Karavukovo tossed over by the wind.

Sonja Radaković širila je šarenu papirnu zarazu po rezidenciji u Karavukovu. Ozbiljna žena.

Darko Cvetanović, fotograf iz Nikšića, dokumentovao je detalje crkve Svetog Martina Biskupa u Karavukovu. Potom se negde izgubio.

Pasko Burđelez doleteo je iz Dubrovnika u Osijek kako bi u Kavukovu popio čašu vina na grobu poginulog partizana koji je sahranjen u porti te napuštene crkve vojvođanskih Nemaca.

TKV, street umetnica iz Beograda, na oltaru (uz dozvolu župana Jakoba Fajfera) uradila je stensil sirene. Stensile na keramičkim pločama menjala je za domaću rakiju s radnicima fabrike *Castrix* iz Karavukova.

Danilo Popović, muzičar i šanker, uglavnom je iz svoje postelje u fabrici svirao gitaru.

Sandin Međedović, dizajner iz Sarajeva, uneo je duh Njujorka u fabriku *Castrix*.

Renea Rustjana i Boštjana Potokara, profesore na Visokoj školi za umetnost u Novoj Gorici, upoznali smo na rezidenciji u Chiang Maiu u Tajlandu. Bili su nam potom rezidenti u Babama.

Vladimir Frelih, profesor na Likovnoj akademiji u Osijeku i njegov novosadski student Vukašin Šoć u Babama su, uz Kostasa Koču, Valentini-nog brata, radili na temu beskućnika. Frelih je donirao krv u domu kulture u Sopotu.

Marko Brecelj, a Yugoslav legend, made several guest appearances at the ZMUC as 'a parasitic senior citizen with a presence in the marketplace, who likes to perform and travel along with his wife Arijana, and who wants to meet people in Yugoslavia's current cultural milieu'.

Marko Kovačič, a Slovene sculptor and performer, and a researcher of the Plastos, a vanished civilisation from the future, was our guest on several occasions: in Karavukovo, during the LEFEB, and when we were making that floating sculpture. In his Ljubljana studio, Marko treated the Fat Cyclists to Sarajevo-style čevapi (a grilled dish of minced meat) and provided his services in persuading Marko Brecelj, Goran Denić's teen idol, to make a guest appearance at the ZMUC as well as facilitating ZMUC's own appearance in 2012 at the *Koperground*, held at Koper's MKSMC (youth, cultural, social, multimedia, and intergenerational) Centre.

Sonja Radaković infected the residency in Karavukovo with her multi-coloured papers. A serious woman she is.

Darko Cvetanović, a photographer from Nikšić (Montenegro) recorded the details of St. Martin the Bishop's Church in Karavukovo. Then he just disappeared.

Pasko Burđelez flew from Dubrovnik to Osijek (both in Croatia), so he could raise a glass of wine in Karavukovo at the tomb of a fallen partisan who had been buried in the porch of an abandoned church that once belonged to the Danube Swabians of Vojvodina.

TKV, a street artist from Belgrade, stencilled mermaids onto to the church altar, having received prior permission from the parish priest Jakob Fajfer. She applied the stencils to the ceramic slabs while sharing shots of home-made brandy with workers from Karavukovo's *Castrix* factory.

Danilo Popović, a musician and bar tender, played the guitar, usually from his factory bed.

Sandin Međedović, a designer from Sarajevo, brought the spirit of New York to *Castrix*. We met Rene Rusjan and Boštjan Potokar, lecturers at the Nova Gorica Art College (Slovenia), during our residency in the Thai town of Chiang Mai. They then joined our residency in Babe.

Kostas Koča, slikar iz Tirane, napravio je *Sto i tri stolice za beskućnike* koji se još uvek nalaze na izvoru u šumi u Babama. Kostasov *Supermario* malo nagrizen vremenom stoji i danas u rezidenciji.

Nemanja Čađo, arhitekta, nije samo autor prve fizičke galerije rezidencije *Krov nad glavom* već i ostalog što će nas zasmejavati u budućnosti.

Ivan Topalović je fotograf i sin Saše Todorović Topalović, čiju kuću od 2013. koristimo kao dodatni prostor za rezidencijalni program u Babama.

Vajari Katarina Švabić i Nikola Simanić, kao i pisac Đorđe V. Gregović, dokoni su Crnogorci čiji radovi na temu *Tabui u tranziciji* stoje pod *Krovom nad glavom* u Babama.

Dejan Ilić, publicista, na istu temu i istom prilikom, rekao je da su najveći tabui u Srbiji jugoslovenstvo i samoupravljanje.

Tanja Topuzoska, slikarka iz Podgorice, dobija grant Ministarstva kulture Crne Gore da u Babama realizuje svoj Balkanstrip projekat.

Renata Rijavec, keramičarka iz Ulcinja, kuvala je za sve i kada to nismo hteli i kada nije morala.

Vesna Tašić i Goran Denić su ZMUC-ovi mama i tata.

Zemun, 22. decembar 2016.

In Babe, Vladimir Frelih, a lecturer at the Osijek Academy of Fine Arts, and Vukašin Šoć, his Novi Sad student, turned their creative focus onto the homeless. Kostas Koča, Valentina Koča's brother, joined their endeavour. Frelih also donated blood at the Sopot Cultural Centre.

Kostas Koča, a painter from Tirana, produced *A Table and Three Chairs* for the homeless. They're still there, at the forest spring in Babe. Kostas's *Supermanio*, though it hasn't fared well in the local climate, still stands in the residency.

Nemanja Čađo is not only the architect of a first physical gallery (part of the *Roof over My Head* residency project), but of many other things that will keep us laughing for some time to come.

Ivan Topalović is a photographer and the son of Saša Todorović Topalović, whose home has provided us with additional space for our residency programme in Babe since 2013.

Sculptors Katarina Švabić and Nikola Simanić, and author Đorđe V. Gregović, are idle Montenegrins, whose works themed around *The Taboos of Countries in Transition*, are displayed under *A Roof over My Head* in Babe.

Dejan Ilić, a politics and current affairs commentator, used the same opportunity to tell us that 'being Yugoslav' and 'self-management' are the biggest taboos in present-day Serbia.

Vladimir Jakšić 'Jakša', a self-learned performer and forensic specialist from Priština, and Andreja Jović, a PE teacher from Peć, are assisting sculptor Goran Denić in delaying the completion of his sculpture *Changeable Like the Wind*.

Tanja Topuzoska, a painter from Podgorica (Montenegro) received a grant from the Montenegrin Ministry of Culture for the *Balkanstrip* project she showcased in Babe.

Renata Rijavec, a ceramic artist from Ulcinj (Montenegro), did all the cooking for us, even when we didn't feel like food or when she didn't need to cook.

The ZMUC is home to the Fat Cyclists headquarters. Apart from Ivan Tobić and Goran Denić, the HQ team includes Ivana Gaćanović, a member of Serbia's national kendo team with a PhD in anthropology, Goran 'Orge' Nikolić, sound designer, and Dejan Đorđević, a lecturer in maths.

Vesna Tašić and Goran Denić are ZMUC's loving parents.

ZMUC, December 22nd, 2016.

Kada dođem
ujutru u fabriku,
a majstori pitaju:
kako ide majstore?,
priznanje je kakvo
retko neko dobije.
Doživljaj da smo
na ravnoj nozi
s ljudima koji
rade u fabrici je
nagrađujući.

MUZIKA je instinktivna reakcija, božansko
delo, umnoženi obrazac, svet za sebe, način
saznanja, univerzalni jezik, emisija erotskog,
vreme za opuštanje.. ne ili da, ne.. ne bi
trebalo da imam takve, hm... dileme ali ih
imam iako me čine manje muzičarem a više
zaćuđenim i za momenat udaljenijim od
muzičke neposrednosti. kakav mit.. herojski
idiotski, nemoguć sada i ovde. tja.. znam
suviše i znamo suviše. na kraju krajeva.

NIJE DAN CAR
NIJE CAR SAM
O JE BOG CAR

(jer se ne sećamo i ne postoji dokumentacija)

HRONOLOGIJA KRIJUJA

(because we can't remember and because there are no documents)

CHRONOLOGY ATROPHICATED

2016.

- 27. decembar – *Autogol* – deset godina ZMUC-a, Zadužbina Ilije Milosavljevića Kolarca
- 28. oktobar – Učešće na Šestoj godišnjoj skupštini asocijacije Nezavisne kulturne scene Srbije (NKSS) u Smederevu
- 1. oktobar – Debeli biciklisti krenuli u Firencu; podrška Ciklomotiva; Koncert u Kulturnom centru „Botegin“ u Kopru
- 25. septembar – 2. oktobar – Treća mobilna književna rezidencija u Crnoj Gori, u selu Čelobrdo / tema: Muzej korupcije; podrška Traduki
- August – predstavljanje Mreže alternativnih rezidencijalnih centara u Centru za kulturu „Valjevo“
- 5–20. jul – Mobilna rezidencija u selu Babe (Srbija) / tema: Okolnosti kao materijal
- Osnovana Mreža alternativnih rezidencijalnih centara (ARC)
- Februar – Osnovan Muzej korupcije (MK), u saradnji s Drpkom iz Zrenjanina

2016

- 27 December – *An Own Goal* – ZMUC's ten-year anniversary, The Ilija Milosavljević Kolarac Foundation, Belgrade
- 28 October – Participation in the Sixth Annual Meeting of Serbia's Independent Culture Scene Association ('NKSS') in Smederevo
- 1 October – The Fat Cyclists set off for Florence; support for Cyclomotive; A concert held at the 'Botegin' Cultural Centre in Koper, Slovenia
- 25 September – 2 October – The third movable literary residence in Čelobrdo, a village in

Montenegro / topic: The; support for Traduki
August – presentation of the Network for
Alternative Residency Centres in the 'Valjevo'
Cultural Centre

5 – 20 July – A movable residency in Babe (a
village in Serbia) / topic: Circumstances as a
material;
The Network for Alternative Residency Centres
('ARC') established
February – The Museum of Corruption
established, a collaborative project with Drpko
from Zrenjanin

Fešnzilekšnz, modna revija Marine Ilić od predizbornih plakata, ZMUC 2012.
Fashionselections, a fashion show, clothes made of election campaign posters

2015.

- 16–23. oktobar – *Trouglovanje* – Mobilna rezidencija u Tirani
1–14. oktobar – Druga mobilna književna rezidencija, selo Blizikuće u Crnoj Gori; podrška Traduki, Opština Budva
Septembar–oktobar – Mapiranje alternativnih rezidencijalnih centara (ARC) u regionu
11–13. septembar – Peta godišnja Skupština NKSS-a u Novom Sadu
Zašto DA NE u EU? avgust – novembar – više od 20 video intervjuja s akterima kulturne scene Srbije o mitovima o Evropskoj uniji, u saradnji s portalom Seecult.org
Avgust – izrada skulpture *Kako veter duva* u okviru programa *Moje selo ima remek-del*, podrška Ministarstvo kulture Srbije
24. april – zatvoren prostor ZMUC-a na Zemunskom keju
16. januar – Tajni razgovor *Na ručku sa...*, gost Uroš Đurić, u saradnji s Ligom izuzetnih gurmana
15. januar – Izložba radova s Mobilne rezidencije u selu Babe 2014. *Tabui u tranziciji*, Dom kulture Studentski grad
8. januar – Tajni razgovor *Na ručku sa...*, gost Pavle Ćosić, u saradnji s Ligom izuzetnih gurmana

2014.

27. decembar – Program Vesne Ćosić *Vesele sedamdesete* i doček *Kritične mase*
12. decembar – Prvo *Sređivanje dvorišta* / tema: Šta je nezavisno u nezavisnoj kulturi?, program NKSS-a

2015

- 16 – 23 October – *Triangling* – A movable residency in Tirana, Albania
1 – 14 October – The second movable residency in Blizikuće, a village in Montenegro; support for Traduki, Budva Municipality
September – October – Mapping of alternative residency centres ('ARCs') in the region
11 – 13 September – participation in the Fifth Annual Meeting of Serbia's Alternative Culture Scene in Novi Sad
The EU – YES or NO? August – November – more than 20 videos filmed with the players in Serbia's culture scene on the myths about the EU, a collaborative project with the Seecult.org portal
August – erection of the *Changeable Like the Wind* sculpture, as part of the *My Village has a Master Piece* programme, support from Serbia's Ministry of Culture
24 April – ZMUC at the Zemun Quay closes

16 January – A secret talk entitled *Lunching with...*, guest: Uroš Đurić, a collaborative project with The Extraordinary Gourmets League
15 January – An exhibition of the works displayed at a movable residency in Babe, 2014. *The Taboos of Countries in Transition*, The Studentski Grad Cultural Centre
8 January – A secret talk entitled *Lunching with...*, guest: Pavle Ćosić, a collaborative project with the Extraordinary Gourmets League

2014

- 27 December – Vesna Ćosić's event entitled *The Happy Seventies* and a welcome to *The Critical Mass*
12 December – The first ever *Frontyard Cleaning Services* event / topic: *What is independent about independent culture?* – a NKSS event
28 November – An exhibition of the works displayed at a movable residency in Babe, *Taboos in Transition*, 'Sopot' Cultural Centre

Hello Mammy, bronza, čelik, Goran Denić, 2008.
Foto: Branislav Ješić

28. novembar – Izložba radova s rezidencije u selu Babe *Tabui u tranziciji*, Centar za kulturu „Sopot“
31. oktobar – 1. novembar – Učeće na Četvrtoj godišnjoj Skupštini NKSS-a u Beogradu
8. oktobar – Otvaranje izložbe *Ordinary Nothing* (Jovan Babić i Goran Denić) u Zeta galeriji u Tirani, u Albaniji
6. oktobar – Početak mapiranja Alternativnih rezidencijalnih centara (ARC), Mostine (Gornja Zlatica) kod Podgorice, Gornje Polje kod Nikšića
25. septembar – Devetnaesti zemunski salon karikature u kafeu Damar, u Skoplju
20. septembar – 4. oktobar – Mobilna književna rezidencija u Crnoj Gori, sela Reževići i Blizikuće
10–23. avgust – Mobilna rezidencija u selu Babe / tema: Tabui u tranziciji; podrška Ministarstvo kulture Srbije
30. jun – Otvaranje Kuće Bosnića, rezidencijalnog centra za umetnike, u selu Reževići u Crnoj Gori
6–19. jun – Zemunski međunarodni salon karikature, u saradnji s Brankom Najholdom i Bojanom Ivanović, Stara kapetanija; podrška Ambasada Kraljevine Norveške
Jun – Početak istraživanja *Kulturne potrebe seoskog stanovništva u Srbiji, Crnoj Gori i Albaniji*, selo Babe
3. jun – Pristupanje Nacionalnoj asocijaciji seoskih udruženja Srbije (NASUS)
Maj – Sređivanje rezidencije u Reževićima (Crna Gora)
1. maj – Otvaranje Takihoka, odmorišta za bicikliste, u saradnji s Karkatag kolektivom; podrška: Trag fondacija

- 31 October – 1 November – Participation in the Fourth Annual Meeting of Serbia's Independent Culture Scene, Belgrade
8 October – Opening of the *Ordinary Nothing* exhibition (Jovan Babić and Goran Denić) in the Zeta Gallery, Tirana, Albania
6 October – Participation in the early stages of the mapping of Alternative Residency Centres ('ARCs') project, Mostine (Gornja Zlatica) near Podgorica, Gornje Polje near Nikšić
25 September – The Nineteenth Zemun Caricature Salon, café Damar, Skopje, Macedonia
20 September – 4 October – A movable literary residence in Montenegro, Reževići and Blizikuće villages
10 – 23 August – A movable literary residence in Babe / topic: *Taboos of Countries in Transition*, supported by Serbia's Ministry of Culture
30 June – The opening of The Bosnić House, a residency centre for artists, Reževići village, Montenegro
6 – 19 June – The Zemun International Caricature Salon, a collaborative project with Branko Najhold and Bojan Ivanović, Stara kapetanija (The Old Captain's Office building); supported by the Embassy of the Kingdom of Norway
June – Participation in the early stages of the investigation into *The Cultural Needs of the Rural Population of Serbia, Montenegro, and Albania*, Babe village
3 June – Membership of Serbia's National Rural Associations Network ('NASUS')
May – Setting up a residency in Reževići (Montenegro)
1 May – Opening event for Takihok, a cyclist rest area, a collaborative project with the Karkatag collective, supported by the Trag Foundation
23 May – Opening of the *Peace is a Better Option* exhibition, The 19th Zemun International

23. maj – Otvorena izložba 19. zemunskog međunarodnog salona karikature „Mir je bolji” u Petrovcu, Javna ustanova spomen-domu „Crvena komuna”
28. mart – Izložba radova s Mobilne rezidencije u Babama *Iz gradova duhova u umetničke rezidencije*, CK „Sopot”

2013.

1. decembar – Početak programa *Učimo se veštinama*; podrška: Sekretarijat za obrazovanje i dečju zaštitu Beograda
18–19. novembar – Učešće na konferenciji Mesto i uloga civilnog sektora u savremenoj kulturi Srbije i regiona / Beograd, Kulturni centar REX
6–7. septembar – Učešće na Trećoj međunarodnoj konferenciji/ tema: *Artists in Residence* – programi i umetničke kolonije u Srbiji, Kikinda
14. oktobar – Studijska poseta Albaniji / studenti Treće godine Arhitektonskog fakulteta u Beogradu
6–22. oktobar – Arhitektonska rezidencija u Crnoj Gori, u selu Reževići; podrška: ECF
22. avgust – 5. septembar – Mobilna rezidencija u selu Babe / tema: Beskućnici „Tihe komšije“; podrška European Cultural Foundation ECF i Ministarstvo kulture Srbije
Avgust – Realizacija programa za decu školskog uzrasta *Muva u supi*; podrška: Sekretarijat za obrazovanje i dečiju zaštitu Beograda
21–23. jun – Učešće na Trećoj godišnjoj skupštini NKSS-a u Vršcu

Caricature Salon, Petrovac, The *Crvena komuna* (Red Commune) Memorial Centre
28 March – An exhibition of the works displayed at a movable residency in Babe entitled *From Ghost Towns to Artistic Residencies*, ‘Sopot’ Cultural Centre

2013

1 December – Participation in the early stages of the *Let's Learn Some Skills* project, supported by the Belgrade Education and Child Protection Secretariat
18 – 19 November – Participation in the conference entitled *The Place and Role of Civil Society in the Contemporary Culture of Serbia and the Region* / Belgrade, REX Cultural Centre
6 – 7 September – Participation in a Third International Conference/ topic: *Artists in Residence* – programmes and art colonies in Serbia, Kikinda
14 October – a study visit to Albania / attended by Year 3 students of the Belgrade School of Architecture

6 – 22 October – An architectural residency in Montenegro, Reževići village, supported by the ECF
22 August – 5 September – A movable residency in Babe / topic: *The Homeless: Our Silent Neighbours*, supported by the European Cultural Foundation (ECF) and Serbia’s Ministry of Culture
August – The *Fly in the Soup* programme for school-age children, supported by the Belgrade Education and Child Protection Secretariat
21 – 23 June – Participation in the Third Annual NKSS Meeting in Vršac
1 April – 30 June – The *Fat Cyclists Stand Up for Zemun’s Cobble Streets* / defending the Zemun Quay from car encroachment; supported by the Balkan Local Initiatives Fund (‘BCIF’)
28 February – End of a three-month *Let's Learn Some Skills* programme at the Sava Jovanović Sirogojno School, supported by the Belgrade Education and Child Protection Secretariat / the programme received the Star of Belgrade Award

2012.

4–23. septembar – Predstavljanje rezidencije u Karavukovu i najava Mobilne rezidencije u Albaniji, Makedoniji i Crnoj Gori; podrška: Ministarstvo kulture Srbije
Avgust – izrada *Ploveće skulpture* u okviru Dunavske art rute; podrška: Ministarstvo kulture Srbije
3. avgust – Debeli biciklisti otvorili Zalet festival u Zaječaru, a sutradan održali koncert
1. avgust – Debeli biciklisti, pod Mikrobovim maskama, krenuli na Zalet festival u Zaječar
22–24. jun – Učešće na Drugoj godišnjoj skupštini NKSS-a u Požegi
25. maj – Multimedia Contemporary Performance: *Lovers Walk* – Ljubavna šetnja (Hod Ljubavi), poetsko putovanje u osam scena norveške plesačice Siri Embla i srpskog pesnika Dragoslava – Gusa Simonovića s Novog Zelanda
4. maj – *Fešnilekšn*, modna revija Marine Ilić: odeća od predizbornih plakata
2–5.maj – Predstavljanje rezidencije u Karavukovu, Kulturkontakt, Beč
15. april – 30. jun – *Učimo se veštinama*, program za decu školskog uzrasta; podrška: Sekretarijat za dečiju zaštitu Beograda
30, 31. mart – 1. april – Tobićevi dani u ZMUC-u
April – Exlibris za Jakova Fajfera / rad Gorana Denića i fotografa Nikole Radića Lucatija
Mart – Izrada portreta Nikole Tesle od reciklažnih sirovina / rad arhitekte Nenada Jevtića i vajara Gorana Denića / podrška: BCIF
15. januar – 21. februar – Učešće u međunarodnom projektu *Iste kiše, isti veter*, Čjangmai, na Tajlandu; podrška: Ministarstvo kulture Srbije i Banka Intesa

2012

Simonović from New Zealand
4 May – *Fešnilekšn* (*Fashion Elections*), a fashion show by Marina Ilić featuring clothes made of election campaign posters
2 – 5 May – Presentation of a residency in Karavukovo, Kulturkontakt, Vienna
15 April – 30 June – *Let's Learn Some Skills*, a programme for school-age children, supported by the Belgrade Child Protection Secretariat
30, 31 March – 1 April – The Tobić Days at ZMUC
April – An ex libris tribute for Jakov Fajfer / by Goran Denić and photographer Nikola Radić Lucati
March – A portrait of Nikola Tesla made from recycled materials / a work by architect Nenad Jevtić and sculptor Goran Denić / supported by BCIF
15 January – 21 February – Participation in the *Same Rains, Same Wind* project, Chiang Mai, Thailand, supported by Serbia’s Ministry of

BENNY JACKIN

math

WET TUNIC

LEAD

Kako vetar duva, kolaborativna kulptura – ZMUC, Vladimir Jakšić i Andreja Jović – Babe 2015.
Changeable Like The Wind

2011.

24. decembar – Prvo okupljanje novinara nekadašnje *Borbe* i *Naše Borbe* u ZMUC-u
15–17. decembar – Radionica Asocijacije NKSS *Odnosi s medijima i PR*, Kragujevac, Vesna Milosavljević (Seecult.org) i Vesna Tašić (ZMUC)
8–11. decembar – Izložba radova s rezidencije u Karavukovu 002, u Kopru, u Sloveniji
10. decembar – Razmena odeće, TKV
19. novembar – 6. decembar – Izložba radova s rezidencije u Karavukovu 002 / Fonticus, Grožnjan (Hrvatska)
18. i 19. novembar – Učešće na prvoj AIR konferenciji u Kulturnom centru „Grad“
13. novembar – Razmena odeće u organizaciji TKV-a. Sva preostala odeća poklonjena je Osnovnoj školi „Sava Jovanović Sirogojno“ u Zemunu
5. novembar – Festival besmislenih i beskorisnih veština (LEFEB) u okviru Dana nezavisne kulture NKSS-a
22. oktobar – 5. novembar – Izložba radova s rezidencije u Karavukovu 002 / Univerzitetska biblioteka Svetozar Marković (UBSM)
22. oktobar – *Zemunizacija Trećeg Beograda*, ZMUC u Trećem Beogradu, na Dan oslobođenja Zemuna od fašističkog okupatora
19. oktobar – Porinuće ZMUC čamca
13. oktobar – Marko Brecelj gostuje u ZMUC-u
2. oktobar – Socijalna podrška – Razmena odeće u ZMUC-u / organizacija: The Kraljica Vila TKV
6. i 7. oktobar – Učešće na sastanku NKSS-a u Vrnjačkoj Banji / razvoj projekta

Culture and Banka Intesa

2011

- 24 December – The first get-together of the former journalists of *Borba* and *Naše Borba* at ZMUC
15 – 17 December – A NKSS workshop: *Media relations and PR*, Kragujevac, Vesna Milosavljević (Seecult.org) and Vesna Tašić (ZMUC)
8 – 11 December – An exhibition in Koper, Slovenia, of works displayed at a residency in Karavukovo 002
10 December – Clothes exchange organised by TKV
19 November – 6 December – An exhibition of works from a residency in Karavukovo 002 / Fonticus, Grožnjan (Croatia)
18 and 19 November – Participation in the first AIR conference at the Grad Cultural Centre
13 November – Clothes exchange organised by TKV. All the leftover clothes were donated to the

Sava Jovanović Sirogojno Primary School in Zemun
5 November – The Pointless and Absurd Skills Festival ('LEFEB'), as part of the NKSS Days of Independent Culture event
22 October – 5 November – An exhibition of works from a residency in Karavukovo 002 / Svetozar Marković University Library UBSM
22 October – *Zemunisation of the Third Belgrade*, ZMUC in the Third Belgrade; the event coincided with the date when Zemun was liberated from WWII fascist occupiers
19 October – Launch of the ZMUC boat
13 October – Hosting Marko Brecelj at ZMUC
2 October – Social support – Clothes exchange at ZMUC / organised by The Kraljica Vila TKV
6 and 7 October – Participation in a NKSS meeting in Vrnjačka Banja / project development

Izložba *Srbijica u šoku*, Šok galerija Art klinike, Novi Sad, 2010.
Our Little Serbia in a State of Shock

2–10. avgust – ZMUC učestvuje u Kopergroundu, u Kopru, u Sloveniji, na poziv Društva prijateljev zmerne napredka (DPZN) / izrada Šok galerije od odbačenih prozora *Topla greda ZMUC*; podrška: Ministarstvo kulture Srbije, Šok alijansa

6. jul – Bazaar u ZMUC-u

2–3. jul – Učešće na Prvoj redovnoj skupštini NKSS-a u Zaječaru

20–30. jun – Druga multimedijalna rezidencija u selu Karavukovo; podrška: *Castrix*, Ministarstvo kulture Srbije

29. maj – Aukcija radova Dragane Nikoletić

22. maj – Osnivačka skupština Asocijacije NKSS u Rexu / ZMUC jedan od osnivača

17. maj – Prva izložba u okviru mreže Šok alijansa u Art klinici u Novom Sadu / ZMUC gostovao s radovima Dece ulice

April–jun – Nastavak programa Deca ulice u ZMUC-u; podrška:

Sekretarijat za dečju zaštitu Beograda

7. mart – izložba radova učenica ZMUC-a

Januar–februar – Deca ulice u ZMUC-u; podrška: Sekretarijat za dečiju zaštitu Beograda

15. i 16. januar – Nacionalna konferencija Nezavisne kulturne scene Srbije (NKSS) u Zrenjaninu

2010.

11. oktobar – Izložba radova s Prve rezidencije u Karavukovu u Art klinici u Novom Sadu

27. septembar – Izložba radova s Prve rezidencije u Karavukovu u UBSM-u

13. septembar – Izložba radova s Prve rezidencije u Karavukovu u ZMUC-u

2 – 10 August – ZMUC's participation in Koperground, Koper, Slovenia, at the invitation of The Society of Friends for Reasonable Progress ('DPZN') / Construction of a shock gallery from discarded windows entitled 'A ZMUC Greenhouse'; supported by Serbia's Ministry of Culture and the Shock Alliance

6 July – Bazaar at the ZMUC

2 – 3 July – Participation in NKSS's first ordinary meeting in Zaječar

20 – 30 June – A second multimedia residency in Karavukovo; supported by *Castrix*, Serbia's Ministry of Culture

29 May – An auction of works by Dragana Nikoletić

22 May – Participation in the Constituent Assembly of the NKSS in Rex / ZMUC being one of the founders

17 May – The first exhibition as part of the Shock Alliance network at the Art Clinic in Novi

Sad / ZMUC guest appearance, showcasing works from the *Children of the Street* project

April – June – Continuation of the *Children of the Street* project at ZMUC, supported by the Belgrade Child Protection Secretariat

7 March – an exhibition of works by female ZMUC students

January – February – *Children of the Street* at ZMUC, supported by the Belgrade Child Protection Secretariat

15 and 16 January – Participation in a National Conference of Serbia's Independent Culture Scene ('NKSS') in Zrenjanin

2010

11 October – An exhibition of works from the first Karavukovo residency at the Art Clinic in Novi Sad

27 September – An exhibition of works from the first Karavukovo residency at the UBSM

30. jun – Izložba radova s prve rezidencije u Karavukovu u Crkvi Sv. Martina biskupa u Karavukovu

20–30. jun – Karavukovo 0001, Prva multimedijalna rezidencija u Srbiji; podrška: fabrika *Castrix*

15. jun – ZMUC gostuje u Šok galeriji Art klinike (Novi Sad) izložbom *Srbijica u šoku* Gorana Denića

7. april – Izložba radova umetničkog kolektiva Mubareć
24. mart – Performans *Konsultacije*
Koncerti: Horhe i Orge, Orge i Sale

2009.

4. novembar – Marko Brecelj opet u ZMUC-u

31. avgust – Prvi koncert za bicikliste

21. avgust – Performans *Screaming Brushes* / umetnički projekat „zvučnog slikarstva“ koji su pokrenuli Milan Todorović Fič i Đorđe Pona u Londonu 2008. Ovoga puta realizatori su bili Milan Todorović Fič i Goran – Orge Nikolić

16. maj – Izložba zemunskih suvenira od recikliranog materijala *Dajte nam svoje đubre*, Noć muzeja.

2008.

Marko Brecelj gostuje u ZMUC-u

20. jul – Izložba radova umetničke grupe *Flowers and Arts*

8. jul – Izložba *Gluposti iz Kine*, po povratku Ilegalnih poslastičara iz Kine

21. jun – ZMUC učestvuje na Samitu nesvrstanih u Magacinu, Beograd

15. jun – Donatorska konferencija za odlazak Ilegalnih poslastičara u Šangaj

13 September – An exhibition of works from the first Karavukovo residency at the ZMUC

30 June – An exhibition of works from the first Karavukovo residency at the Church of St. Martin the Bishop in Karavukovo

20 – 30 June – Karavukovo 0001, the first multimedia residency in Serbia, supported by *Castrix* factory

15 June – ZMUC guest appearance at the Art Clinic's Shock Gallery (Novi Sad), showcasing the *Our Little Serbia in a State of Shock* exhibition by Goran Denić

7 April – An exhibition of works by the Mubareć art collective

24 March – A *Consultations* performance
Concerts: Horhe and Orge, Orge and Sale

2009

4 November – Marko Brecelj makes another guest appearance at the ZMUC

31 August – The first concert in support of cyclists

21 August – The *Screaming Brushes* performance / an 'acoustic painting' project launched by Milan Todorović Fič and Đorđe Pona in London 2008. The project was implemented by Milan Todorović Fič and Goran 'Orge' Nikolić

16 May – An exhibition of Zemun souvenirs made from recycled materials, entitled *Give Us Your Rubbish*, The Museums Nights.

2008

Marko Brecelj makes a guest appearance at the ZMUC

20 July – An exhibition of the works of the *Flowers and Arts* art group

8 July – An exhibition entitled *Nonsense from China*, set up after The Illegal Confectioners returned from China

21 June – ZMUC participation in a Non-Aligned Summit at Magacin, Belgrade

**Izložba Tabui u tranziciji: Katarina Švabić, Bestežinsko stanje / Branislav Nikolić,
Ogledalo grada, CZK „Sopot”, 2014.
Foto: Senka Trivunac
Taboos in Transition: Weightlessness / A Mirror of The City**

Maj–jun – Program 11 radionica; podrška: Sekretarijat za kulturu Skupštine Beograda
17. maj – ZMUC učestvuje u Noći muzeja s grupnom izložbom *Zemunaliza*

2007.

3. septembar – Grupna izložba beogradskih keramičara
27. jul – Izložba slikara Srđana – Đileta Markovića
Koncerti: Tu Madre, Krš, Đorđe i bend

2006.

6. novembar – Izložba vajara Marka Drenče
24. juli – Izložba slike Vanje Đorđević
12. jun – Izložba urbanog naivnog slikara Dragana Radovića Slikatora
7. jun – Izložba slike Sofije Nikolić
LA MUR – Letnje multimedijalne radionice u organizaciji BURE I ZMUC-a, uz podršku Sekretarijata za kulturu Skupštine Beograda
Počeo redovni program: časovi crtanja, slikanja, vajanja
Počeo program *Umetnici kuvaju*, koji se održava svakog ponedeljka, na inicijativu Gorana Denića i Dragane Nikoletić

2005.

11. decembar – Zimska aukcija
Na Prvoj zimskoj aukciji umetničkih radova savremenih domaćih umetnika, koju su organizovali ZMUC i BURA, aukcionar je bio Saša Marković Mikrob. Od brojnih radova pristiglih iz Beograda i Novog Sada, poneki je i prodat.

15 June – A donors' conference organised to support The Illegal Confectioners' trip to Shanghai
May – June – The 11 Workshops project, supported by the Culture Secretariat of the Belgrade City Assembly
17 May – ZMUC participation in the Museum Nights with a group exhibition entitled *Zemunalysis*

2007

3 September – A group exhibition by Belgrade ceramic artists
27 July – An exhibition by painter Srđan 'Đile' Marković
Concerts: Tu Madre, Krš (Rubble), Đorđe and Band

2006

6 November – An exhibition by sculptor Marko Drenča
24 July – An exhibition by painter Vanja Đorđević

12 June – An exhibition by urban naive artist Dragan Radović 'Slikator' ('Painterone')
7 June – An exhibition by painter Sofija Nikolić LA MUR – A summer multimedia workshop organised by BURE and the ZMUC, with support from the Culture Secretariat of the Belgrade City Assembly
Regular programme launched: drawing, painting, and sculpture classes
Beginning of the *Cooking Artists* programme, held every Monday at Goran Denić and Dragana Nikoletić's initiative

2005

11 December – A winter auction
The first winter auction of works of art by contemporary Serbian artists organised by the ZMUC and BURA, with Saša Marković 'Microbe' heading the auction. Of the many works received from Belgrade and Novi Sad, a few were sold.

Ravnica, kiša, kancelarija, lopta,
ljubenice, Sonjica, asocijacije, crkva,
SP u fudbalu, pileći medaljoni,
ono čime počinje romantična veza,
komarci, Marija, Dragana, Ivana,
Daniela, Vesna, Dena, Marko,
Marko, Orge, Darko, tiha noć,
Pasko, plaža, cveće, duga, sunce,
surferka, DVD, postavka , otvaranje,
povratak, pleme ... sreća SREĆA
RADOST ...UŽIVANCIJAAA!!!

DEBELI BICIKLISTI

Debeli biciklisti su neformalno biciklističko udruženje otvoreno za sve od 7 do 177 kilograma žive vase. Ova neobična družina ohrabruje ljude da se pridruže uživanju u vožnji neopterećenoj prosečnom brzinom ili skupom biciklističkom opremom, uz spremnost da se na sve načine izbori za bezbedno mesto među sveprisutnim ubicama za volanom.

Debeli biciklisti svoje vožnje često stavlaju u kontekst umetničkih performansa. Prva ovakva akcija bila je 800 kilometara duga tura u okviru zaječarskog „Zalet“ festivala tokom koje su Ivana, Deki, Orge, Dena i Tobić biciklirali ezoteričnim putevima Istočne Srbije nosivši čuvene maske koje je izradio njihov prerano preminuli prijatelj i omiljeni beogradski umetnik Saša Marković Mikrob. Od akcija pominjemo i „Uskršnji viteški turnir u tucanju jajima na biciklima“, „Budha La: Moleban za Zemunsku kaldrmu“, „Ko šiša bicikliste“, izradu i proždiranje najveće Ciklobasice i Kobasocikla na svetu, festival biciklističkog porno filma „Pornocikl 2013“, tajne noćne vožnje, vaspitne mere za nepažljive vozače i kradljivce bicikala i još mnoga nepočinstva... Uspešnije zezanje bila je kampanja „Za zemunsku kaldrmu“ koja je imala za cilj proterivanje motornih vozila sa Zemunskog keja.

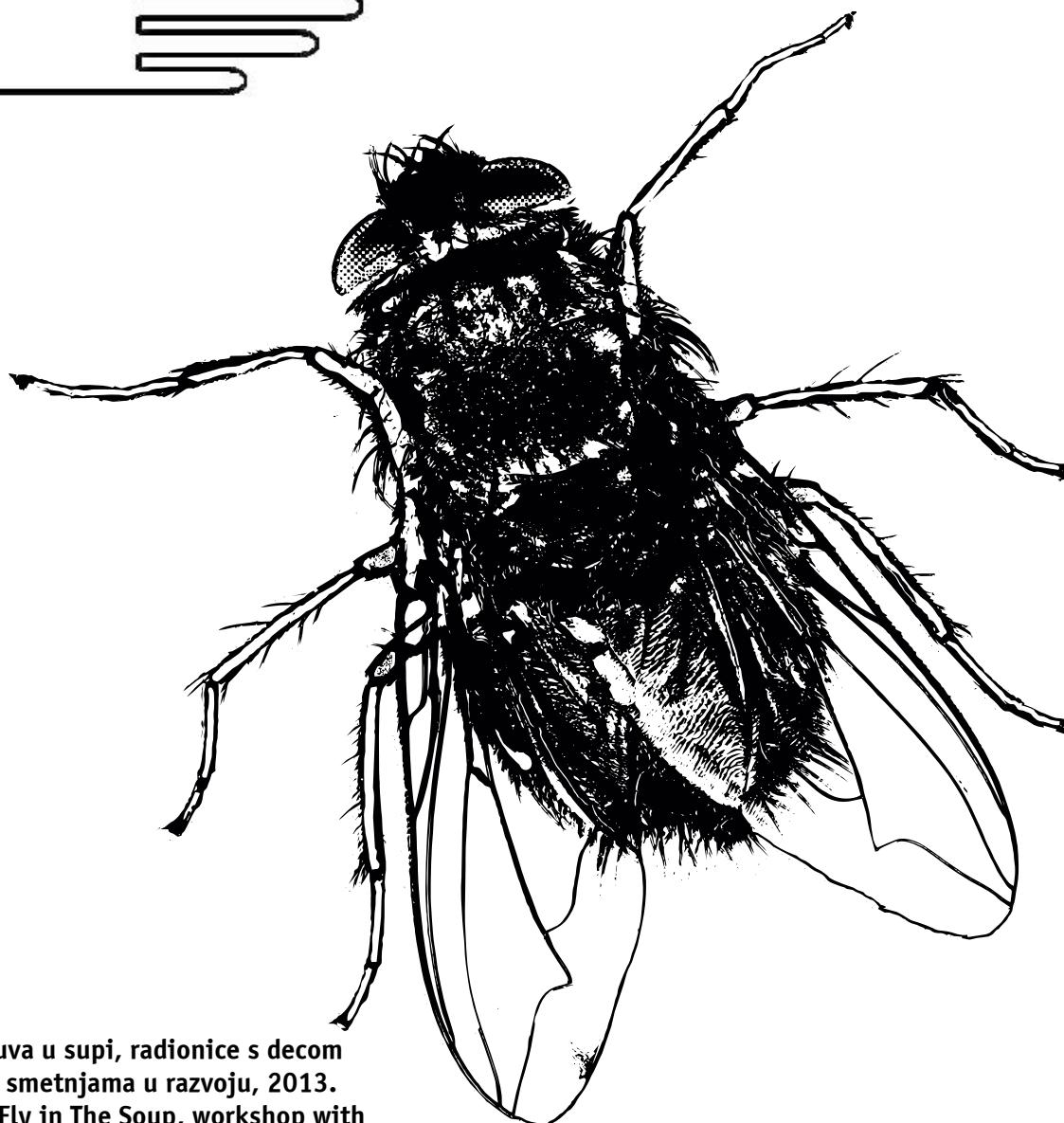
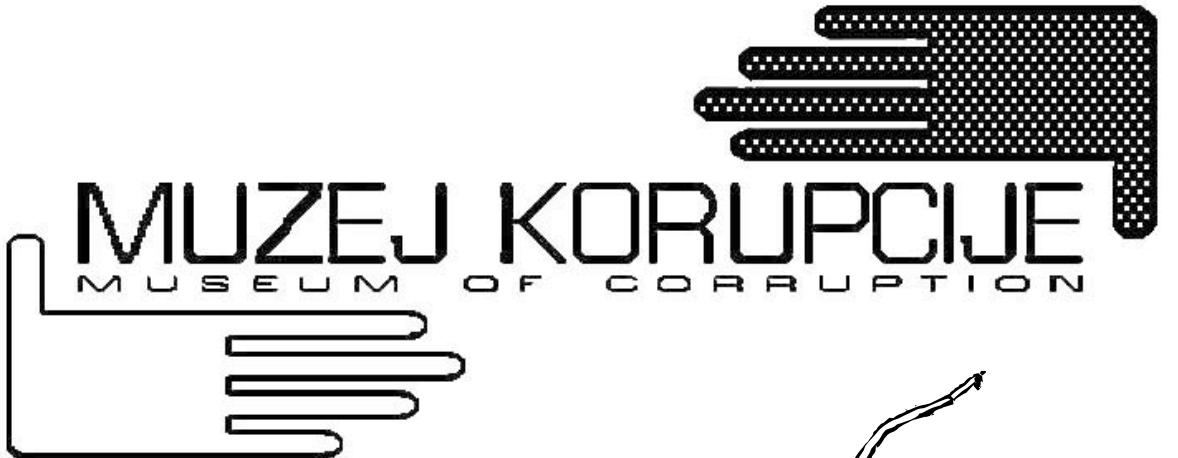
Posebno je zanimljiva muzička sekcija Debelih biciklista koja pod dirigentskom palicom Gorana Nikolića Orgeta (Neочекivana sila koja se iznenada pojavljuje i rešava stvar) za stvaranje muzike koristi ozvučene delove svojih dvotočkaša.

Poslednja velika avantura Debelih biciklista je 1.389 kilometara duga vožnja od Zemuna do Firence, uz koncert u Kopru kod Marka Brecelja, a sve u čast recikliranja, a nakon velike pobede na konkursu biciklističke inicijative Ciklomotive.

Štab Debelih biciklista nalazio se u ZMUC-u na Zemunskom keju, gde je postavljen i jedinstveni praseći parking za Debele bicikliste.

(preuzeto s bloga Debelih biciklista)

Muva u supi, radionice s decom
sa smetnjama u razvoju, 2013.
A Fly in The Soup, workshop with
disabled children

ZMUC i DRPKO iz Zrenjanina osnivaju 2016. Muzej Korupcije (MK), vrtuelnu instituciju koja ima za cilj da proširi polje percepcije korupcije sa zloupotrebe službenog položaja na moralnu nesposobnost građana da čine stvari za dobrobit zajednice. MK je orijentisan na korupciju u svom izvornom značenju *corruptio* – „pokvarenost“.

Na desetoj Mobilnoj rezidenciji na Čelobrdu (Crna Gora), u kojoj su učestvovali pisci kolumnisti iz regiona, načeta je tema koja se danas s velikom skepsom prihvata budući da sve države nastale iz bivše Jugoslavije zauzimaju veoma visoka mesta na listi percepcije korupcije. Razlog tome je i očigledan neuspeh dosadašnje borbe protiv korupcije, u međuvremenu obesmišljenje.

Neko na Čelobrdu reče da je svaki koncept koruptivan, pa i ovaj naš. Možda zato što sama reč „korupcija“ zvuči kao da priziva fondere. Preostaje nam da praksom demantujemo sumnje, pokažemo da je nemoguće moguće, ili da jednostavno i sami postanemo korumpirani.

Da li je ovo zajebancija ili je ozbiljna zajebancija?

Uskoro ćemo odgovoriti na to pitanje uz pomoć Zorana Bašića iz Drpka, kustoskinje Maje Ćirić, magistra lingvistike Pavla Čosića, pesnika, esejiste, urednika i izdavača Branka Kukića, grafičkog dizajnera Miladina Miletića i arhitektice Ive Čukić. Ti ljudi će raditi na verodostojnosti www.muzejkorupcije.org

Već od januara 2017. godine nastavljamo s MK-om u Crnoj Gori.

Odlomak iz dramuleta *Veselog li jada ovde...*,
nastalog jedne večeri na Čelobrdu 2016:

...

Brano Mandić: Može li na ovoj rezidenciji da se ne radi ništa?

Marko Tomaš: To je korupcija. Dođeš negde i ne radiš ništa. Aktivni nerad.

Vesna Tašić: Možeš da ne radiš ništa, ali moraš da imaš statement za taj eksponat. Pisanu izjavu.

Kustoskinja Muzeja će imati završnu reč.

Brano: Hoće li to biti na nekom sajtu? Ili će moći da se dodirne, omasti...? Ili je to sve zajebancija? To me interesuje.

Vesna: Biće ozbiljna zajebancija. Volela bih da daš eksponat za Muzej,iza koga stojiš.

Brano: Ja ću ga dati.

Ana Radmilović: Da li rad treba da bude zajednički ili će svako praviti svoj?

Pavle Čosić: Možemo i jedno i drugo.

Barbi Marković: Materijal koji imamo je kamen. Da li ja mogu da kasnije dostavim svoj eksponat?

Pavle: I papir i kompjuter. Ima puno materijala.

...

Đorđe Gregović: Ovo su prvi eksponati, mi profilišemo taj muzej.

Brano: Ako bi se tokom procesa pojavio neki novac, gde on ide, na gomilu ili ja mogu da ga zadržim?

Vesna: Ide na neku korupciju.

Đorđe: Sinoć je Ana pomenula korupciju u Novom zavetu.

Brano: Ja je nisam našao.

Pavle: Ima je na svakom koraku.

Brano: Đe je? Hoću da čujem đe ima korupcije u Novom zavetu?

Marko: Je l' ovo taj trenutak kad se svi prave da su pročitali Novi zavet?

Ana: Citirala sam jednu rečenicu, ništa više: „Pre će kurva i carinici u carstvo nebesko, nego književnici i fariseji“.

Pavle: Opet ta rečenica. Gde si je našla?

Ana: Pa u Novom zavetu.

Đorđe: Zvuči staro.

Marko: Pavle je čitao drugi prevod.

Ahmed Burić: Ovo je najbesmisleniji događaj na kom sam bio a da sam se odlično proveo.

...

MOBILNE REZIDENCIJE

TKV

TKV, Sirena na oltaru Crkve Sv. Martina Biskupa u Karavukovu, 2011.
Mermaid on the Church of St. Martin Bishop altar

Crkva Sv. Martina
biskupa, detalj. Foto:
Darko Cvetanović,
Karavukovo, 2010.
Church of St. Martin
Bishop

Mobilne rezidencije su pokušaj redefinisanja umetničkih kolonija kao mesta komunikacije, razmene i proizvodnje recentne umetnosti, uvođenjem multimedijalnog i interdisciplinarnog radnog modela okupljanja autora iz celog regiona u selima tri balkanske države (Srbija, Crna Gora i Albanija).

Ideja je da umetnici i autori u različitim medijima, na tokom jedne godine, u sve tri države rade na istu temu. Tako su 2013, na primer, na temu „Tabui u tranziciji“ u selu Babe radili vizuelni umetnici, a potom u selima Crne Gore, pisci. *Beskućnici – tihe komšije, Tabui u tranziciji, Jezik i zajednica, Muzej korupcije* bile su teme rezidencijalnih okupljanja koja su predstavljala i istraživanje mogućih umetničkih zajednica danas na Balkanu.

Od 2010. godine Mobilne rezidencije su u 10 saziva okupile osamdeset i dvoje učesnika – dvadesetšestoro pisaca, troje kustosa i troje arhitekata, dvojicu muzičara, jedanaestoro studenata arhitekture i trideset sedam vizuelnih umetnika. Održane su u selima Babe u Srbiji, Reževići, Blizikuće i Čelobrdo u Crnoj Gori, kao i u Tirani u Albaniji.

Program se realizuje u saradnji s udruženjem Za Druga (Petrovac) i Zeta Centar (Tirana).

U okviru Mobilnih rezidencija u selu Babe 2016. godine je formirana Mreža Alternativnih rezidencijalnih centara (ARC), platforma nezavisnih kreativnih punktova za eksperimentalni boravak i rad domaćih i stranih umetnika i kulturnih radnika, radi produkcije, edukacije i istraživanja u polju savremene umetnosti i kulture. Centri, mapirani u celom regionu, alternativni su jer nisu namenske zgrade s rezidencijalnim delom i prostorom za rad već ih čine privatni, specifični prostori čiji su domaćini, kordinatori, i sami umetnici.

Branislav Nikolić i Dejan Ilić (Fabrika knjiga). Razgovor za okruglim stolom na temu Tabui u tranziciji, Babe, 2014.
Roundtable on the topic Taboos in Transition

Vasko Raičević, Staša Aras, Lamija Begagić,
Ognjen Spahić i Stefan Bošković, Reževići, 2014.

Tirana 2012, predstavljanje Mobilnih rezidencija u Albaniji, Makedoniji i Crnoj Gori

Maja Ćirić i Marina Marković, Trouglovanje, Tirana 2015.
Triangling

Vesna Tašić, direktorka ZMUC-a (dole levo!), Uništena fabrika za preradu bentonita Monteks, Buljarica 2015.
ZMUC CEO, Derelict bentonite processing plant

Jovan Babić Foske i Kostas Koči, Babe 2013.

Nemanja Čađo, Babe 2016.

Studenti Arhitektonskog fakulteta u Beogradu, Reževići 2013.

Barbi Marković, Brano Mandić, Pavle Ćosić, Ana Radmilović, Ahmed Burić, Marko Tomaš, Čelobrdo 2016.

Vladislava Vojnović, Slavica Reževići 2014.

Agatonović, Goran Gocić,

Nikola Simanić, Kratkovidost, asamblaž, Babe 2014.
Myopia, assemblage

ЛЕФЕБ

летњи фестивал бесмислених и бескорисних вештина

Letnji festival besmislenih i beskorisnih veština (LEFEB) prvi put je održan na jesen 2012, u saradnji s izdavačkom kućom Kornet. Festival je bio multimedijalnog karaktera, a članovi žiriju su bili Zlatko Paković („Intelektualac u tranziciji“), Marija Radoš i Jelena Spaić (istoričarke umetnosti), Emil Holcer (osvajač fondova) i Goran Lakićević (izdavač, član UO ZMUC-a). Zlatni pehar srebrne boje dobio je Magični Čiča, a pobedila je njegova veština bacanja palidrvaca uz pomoć srčanog mišića. Uručen mu je pehar koji se mnogo dopao devojčici Alisi, tako da ga je ubrzo prisvojila. LEFEB je te godine zatvorio festival *Na sopstveni pogon*, u organizaciji Asocijacije NKSS.

Odjaci i reagovanja učesnika:

Klub knjižara Madlenianum:

Drage komišije,

Zvanično se prijavljujem za posmatranje vašeg izuzetno zanimljivog događaja. Od beskorisnih veština posedujemo svakojake, al se pripremamo ipak za sledeću godinu (pehar će biti naš!:-). Ve-

liki pozdrav od Maje i Duške
Ljilja Ilić ; hvala na pozivu, doći ćemo da dodatno obesmislimo čitav događaj.

vidimo se,

Ljilja

Sanja Stanković: :)))) tju dodjem, iako me baktanje pravom kapiram diskvalificuje k'o ucesnika...pozzi...sanja

Martina Kojić: Sve moje veštine su korisne ali ću u svakom slučaju svratiti da posmatram festival.

Ognjenka Lakićević (Autopark): hej, nažalost, ja

sam u subotu u Zaječaru, imamo koncert тамо...

baš mi je krivo što ću propustiti taj spektakl:))

Boris Starešina: Ovo mi se izuzetno dopada. Ubedjen sam da bih mogao da se umesham u trku za pehar, kad bi se trchalo, je li. ukoliko budem u mogućnosti, svakako tju dotji da se oprobam u veshtinama sa ostalim takmicharima. hvala na pozivu.

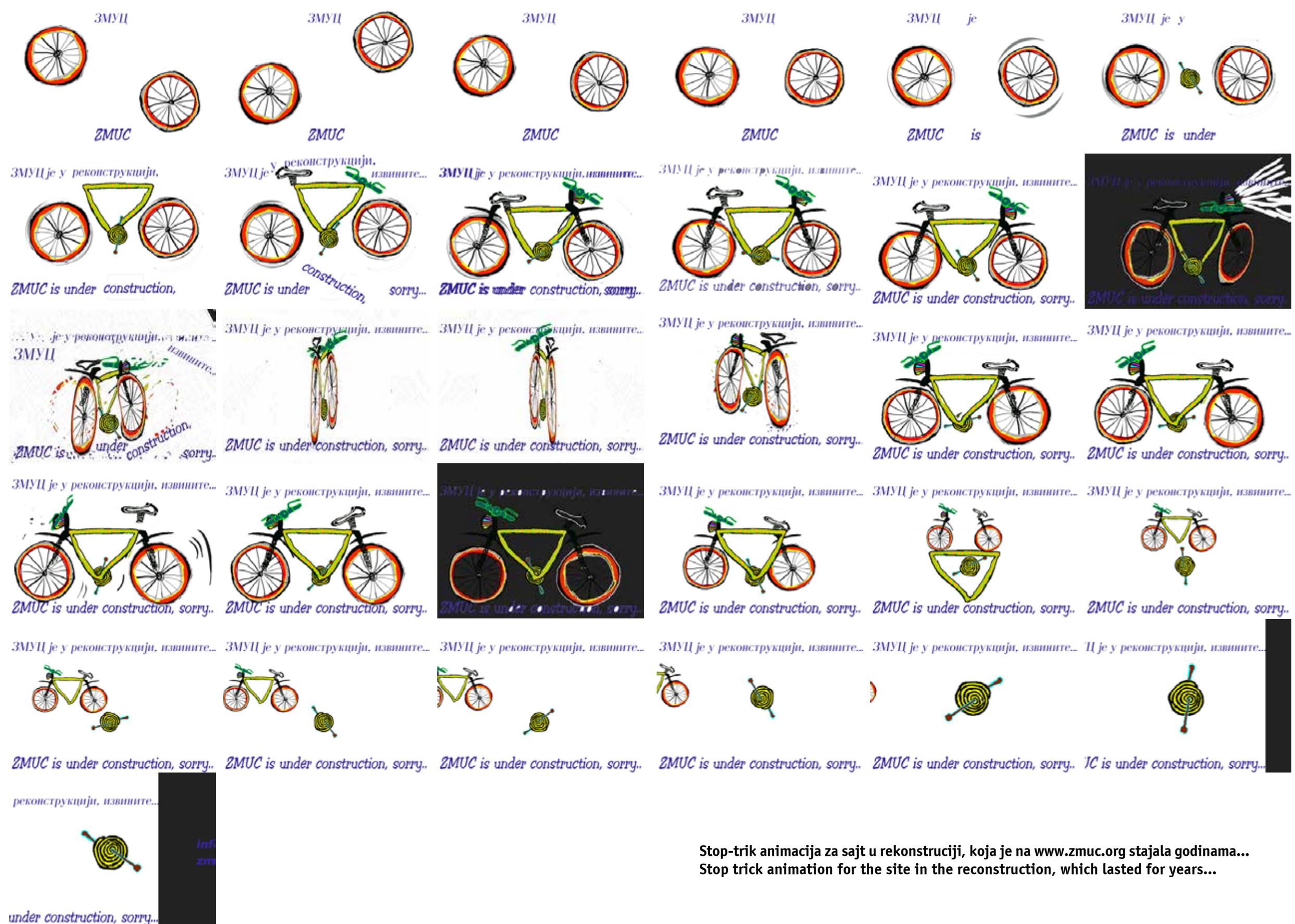
Ivana Gliksman: nadam se da necemo bas sve propustiti ako se priključimo kasnije i makar ostatak večeri provedemo besmisleno

Igor Marojević: Kako mi je žao što neću moći da učestvujem! Ovo je stvarno genijalno, znam, pričao si mi Deniću, ali ja već imam dogovorene nastupe u Makedoniji od 4. do 7. novembra. Dru-

gi put ćeš ipak morati da mi ranije javiš, mada znam da se to ne uklapa u superkoncept LEFEBa. Gubim mnogo, a za sledeći festival se kandidujem darkturbofolk pesmom Astralno biće.

Mitar Davidović je prijavio pravljenje balončića ustima, veštini koju je savladao u JNA, tačnije u Jugoslovenskoj ratnoj mornarici. Lingvistkinja Bojana Đorđević prijavila se za demonstriranje veštine nesposobnosti slepog kucanja. „Želela bih da demonstriram svoju besmislenu veština neumeća slepog kucanja“. Vajar Marko Kovačić iz Ljubljane dva sata se pravio da je mrtav, a Emilija Andrejević je u isto vreme pisala levom i desnom rukom rečenice izokrenutim slovima, kao u ogledalu. Ona je prevodilac za francuski i pevačica bosa nove, a kaže da veština ima odmalena i da je usavršila kad je učila hebrejski.

Ana Tomić, advokatica, gledala je netremice u metronom. Jelisaveta Nindža Kurjak je savijala biorazgradive kese preko stomaka. Ne gledajući u njih, pravila je savršene trouglove. Studentkinja Lara Rajković je prebacivala spojene ruke preko glave: „Spletene ruke se spajaju i otvaraju kako bi stvorile prolaz za glavu i vratile se u početni položaj.“ Vojislav Bešić Beške, zubar i pisac – jednom rukom je palio palidrvca šibice. Tvrđio je da ta veština, zapravo, može da bude korisna u fabrikama papira. Profesor Nestor Janković je na snimku prezentovao kako se od korisne stvari pravi beskorisna tako što je ručno rasturio plakar na terasi. Pronalazač Ivanček prikazao je kako od štapića za ražnjiće sklapa lustere koji vise u jednom kulturnom centru u Kopru...

**Stop-trik animacija za sajt u rekonstrukciji, koja je na www.zmuc.org stajala godinama...
Stop trick animation for the site in the reconstruction, which lasted for years...**

Goran Denić, Miris začina dolazi sa mirisom zagađenja, podna slika, kari i šafran prah
The Smell of Spices Comes with a Smell of the Pollution, floor painting, saffron and curry powder, Chiang Mai, 2012.

Marija Kauzlaric
bez naziva, instalacija
Untitled
Same Rain, Same Wind,
Čjangmai 2012. / Foto:
Kevin Landwer-Johan

Marko Tirnanić
Mrzim da sam ušuškan
instalacija
I hate being cuddled

Foto: Jelena Petković

Balkanski tschotscheck. Goran Denić i Goran Orge Nikolić, 2010.

Debeli biciklisti u biciklističko-ekološko-gastronomskoj-umetničkoj Ciklomotiva avanturi Beograd-Firenca, Ivan Tobić i Danilo Stojić, 2016.

Devet minuta u životu dve svinje, Goran Denić, 2012.

Firenca3

Jamesdin, Puž, 2011.

Mubareć, Goran Orge Nikolić, 2010.

Novi kalendar, Marija Aranđelović, 2016.

Pokretne kolonije iz gradova duhova u umetničke rezidencije 2, 2013.

Ivan Tobić i Danilo Stojić, Debeli biciklisti u biciklističko-ekološko-gastronomskoj-umetničkoj Ciklomotiva avanturi Beograd-Firenca, 2016

Pokretne kolonije iz gradova duhova u umetničke rezidencije, 2013.

Puž, Jamesdin, 2011.

The Home, Eros Dibra, 2011.

Topla Greda ZMUC, Zorica Nešić i Goran Denić, 2011.

Vasko u Karavukovu, Marija Aranđelović, 2011.

Žena s kesama, Nesim Hrvanović i Biljana Milenović, 2016.

ZMUC Istorija, Goran Orge Nikolić, 2012.

Dragan Radović, Zemunska sirena, detalj, ZMUC 2011.
Foto: Jelena Petković
Zemun's Mermaid

Foto: Jelena Petković

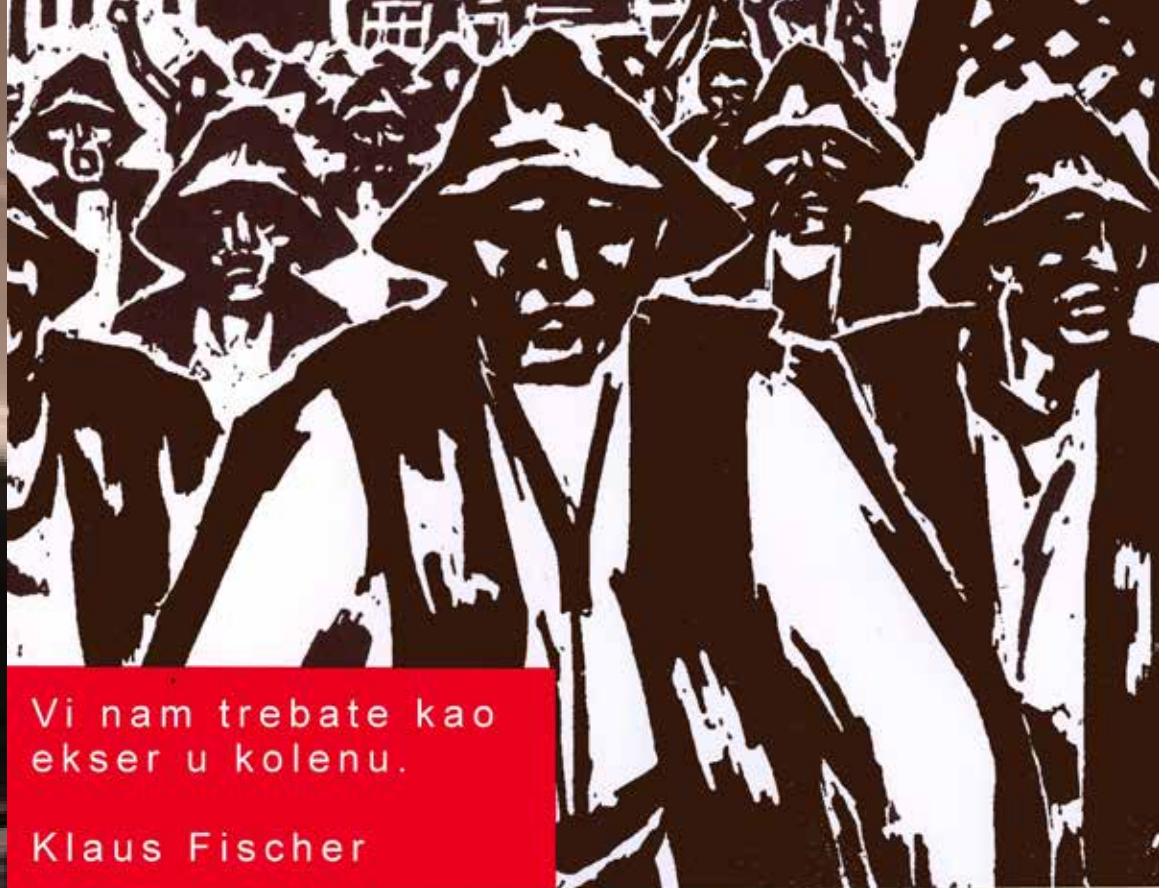

Kao da me promenilo i vratilo tamo gde sam nekad nešto započeo. Radoznalost i uživanje u radu za koji ne znaš baš kako će da se završi. Vrlo luksuzna pozicija u kojoj ti je ponovo data prilika da se igraš i grešiš i istražuješ. I otkriješ nešto novo što možeš a nisi ni znao. Za mene, naš prvi video, sa Orgeom. I lepo sećanje na grupu ljudi koji jedni drugima pomažu i nađu se bez da se progovori i reč. Retko iskustvo.

Marko Mamuzić, Karavukovo 2010.

Darko Brajković i Goran Kauzlić,
Njapo u ZMUC-u, 2010.

ZMUC, Vi nam trebate kao esker u kolenu, kolaž, 2013.
We Need You As One needs a Nail in a Knee

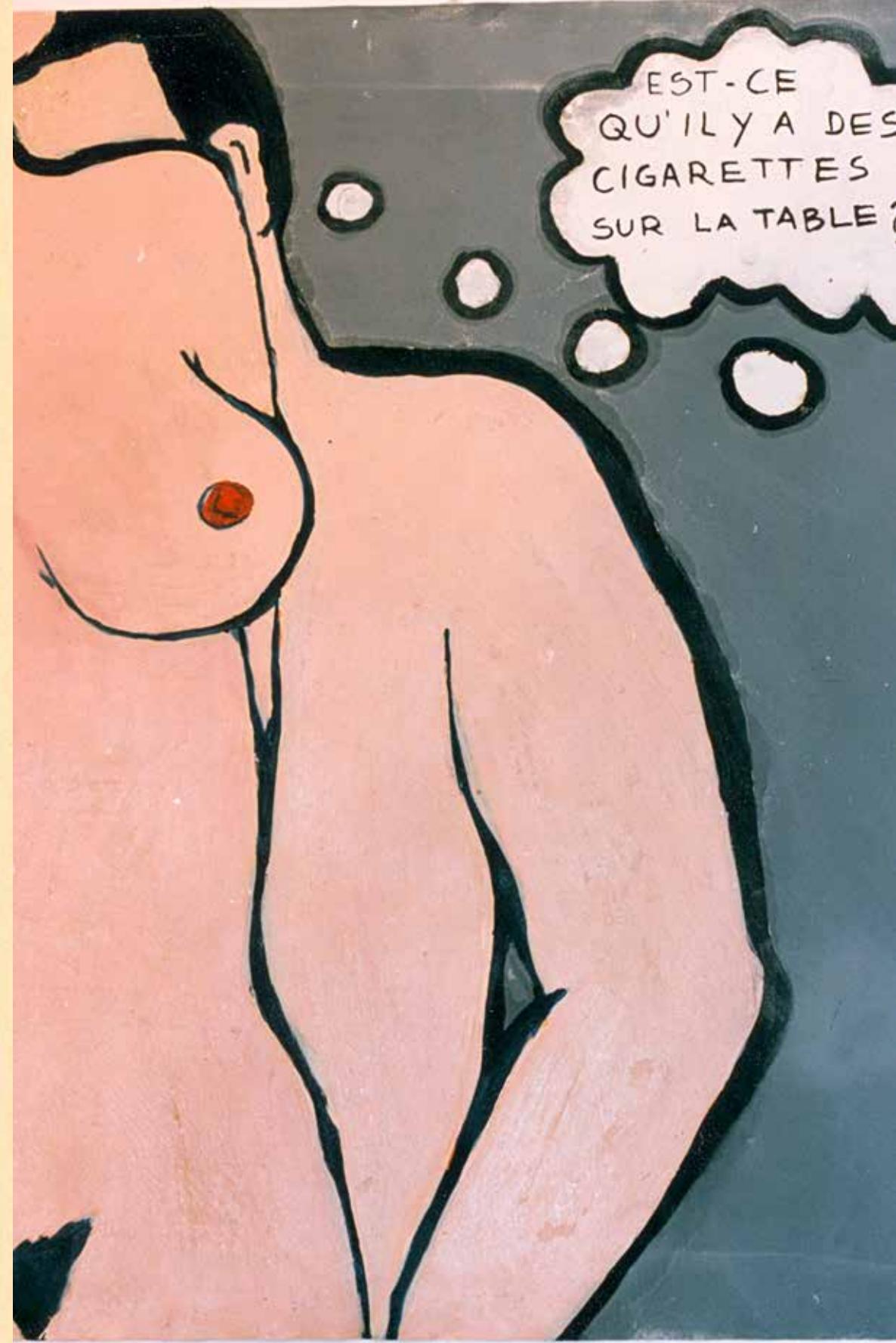

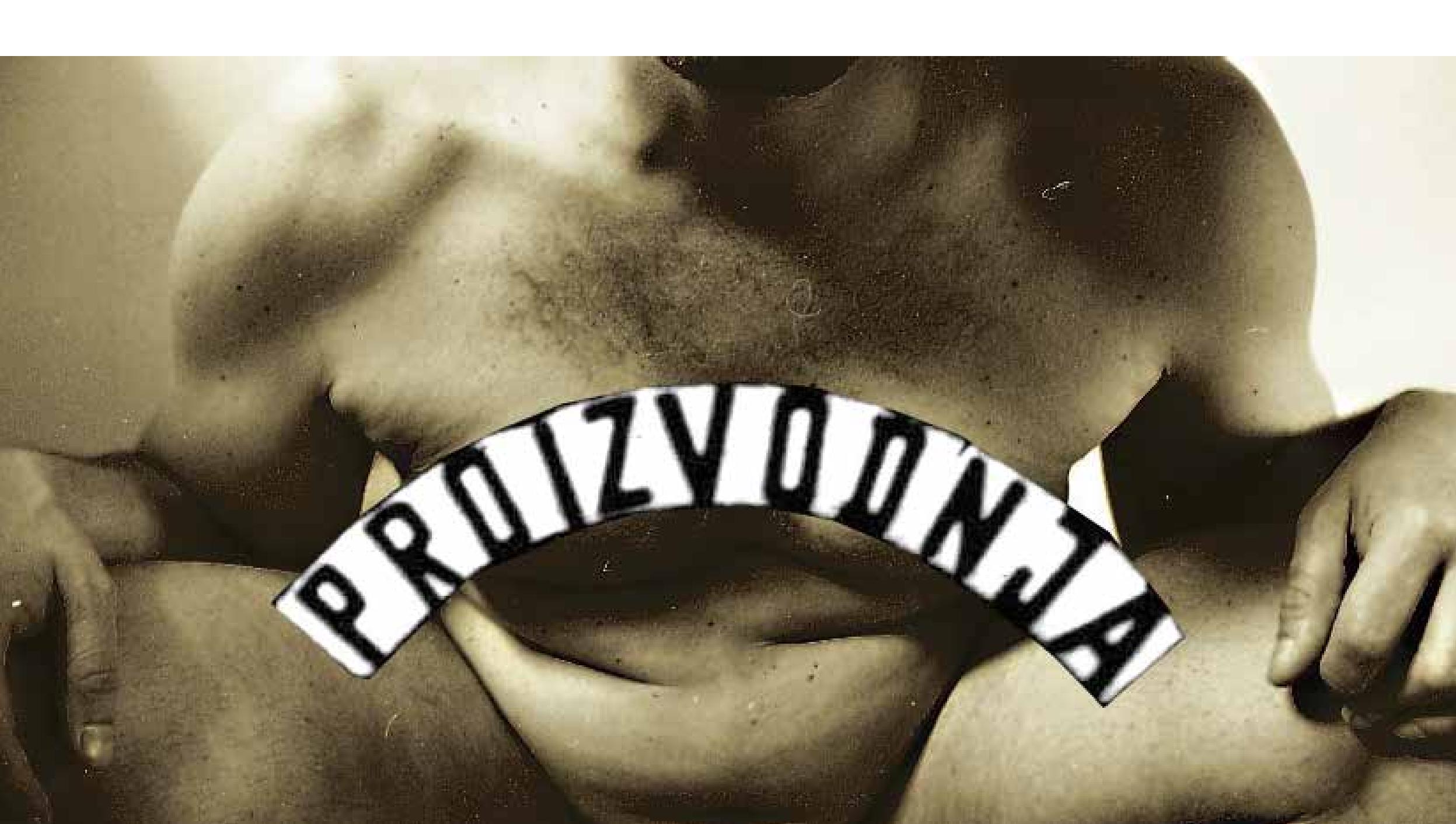
ZMUC, Klupa za Mariju, drvo, metal, 2016.
Banch for Maria

A stylized illustration of a woman from the waist up, wearing a bright yellow sleeveless dress. She has dark hair and is looking down at her hands. A speech bubble on the left contains the text "ACHETEZ CETTE ROBE JAUNE!" in a bold, black, sans-serif font.

ACHETEZ
CETTE
ROBE !
JAUNE .

PRIVATUM

MOBILNE REZIDENCIJE B(L)OGOVI

U okviru Mobilnih rezidencija, a po želji partnera Đorđa Gregovića (Za Druga, Petrovac), u Crnoj Gori organizujemo književna rezidencijalna okupljanja. Od 2014. do 2016 – od 7 do 15 dana – radili smo u selima Čelobrdo, Blizikuće i Reževići.

Spisak učesnika iz regionala:

2016. / Čelobrdo

Ahmed Burić, Sarajev, BIH / Barbi Marković, Beč Austrija / Brano Mandić, Podgorica, Crna Gora / Marko Tomaš, Mostar, BIH / Ana Radmilović, Beograd, SRB / moderator Pavle Čosić, Beograd, SRB

2015. / Blizikuće

Renato Baretić, Split HR / Želimir Periš, Zadar HR / Mima Simić, Zagreb HR / Vule Žurić, Pančevo SRB / Oto Oltvanji, Beograd SRB / Borivoj Gerzić, Beograd SRB / Ilija Đurović, Podgorica CG – Berlin / Nenad Veličković, Sarajevo BIH. Gošće: Sandra Zlotrg, lingvistkinja, Sarajevo BIH i Katarina Šoškić, fotografkinja, Beograd SRB

2014. / Reževići

Vladislava Vojnović, SRB / Ognjen Spahić, CG / Goran Gocić, SRB / Aleksandar Saša Ljubiša, CG / Stefan Bošković, CG / Vasko Raičević, CG / Staša Aras, Zadar, Hrvatska / Lamija Begagić, Sarajevo BIH / Slavica Agatonović, SRB – Švedska / Đorđe V. Gregović, CG

Sledi izbor blogova nastalih na rezidencijama i objavljenih na portalu Seecult.org.

traduki

2016
Mobilna književna rezidencija, tema: Muzej korupcije, Čelobrdo 25. septembar– 2. oktobar 2016

ANA RADMILOVIĆ: Kako biti korumpiran i korumpirati

Thu, 09/29/2016 – 13:38.

Razmišljajući o artefaktu, eventualnom eksponatu koji bi bilo korisno priložiti Muzeju korupcije, nameće mi se zbirka saveta, nekakav priručnik, kratka uputstva s ilustracijama i primerima, sve da bude jasno i belodano, doslovce i nacrtano e kako bi se finom čoveku pomoglo da se snađe u ovom strašnom svetu, da korumpira i da bude korumpiran. Da ne bude glup u društvu, a u poslovima neuspesan. Kao najveći problem, nakon većanja do kasno u noć, književnici okupljeni oko ovog posla (da se korupcija definise, da se razmotre i uzrok i posledica i sve tako ukrug i beskorisno), pokazali su da oni zapravo ne znaju – ili se može biti prave – ono što svaki pošten čovek zna, a to je kako korumpirati nekoga. Ne kako primiti mito, to zna svak koji hoće sebi i gradu i svetu (*urbi et orbi*) da prizna šta je sve prečutao pišući o sebi i sebi ugodnima i korisnima, a šta sve dao ili dopustio da se stekne kriva slika o sebi nemilom (beskorisnom ili po sebe štetnom), to svi znaju, nego ono što zaista pristojač čovek ne ume da uradi, sramota ga i srebrena se, a to je kako da nekoga podmiti. Nezgodno je. Recimo, nasluša se čovek priča kako su doktori podmitljivi, život je u pitanju i jebo sad moralisanje, čovek je uveren da mora da ponudi pare doktoru, a ono naleti na čoveka koji ne samo da nije tog kova nego se i naljuti, uvredi se, prezre mučenika koji je pokušao da mu tutne kovertu. Ili, još gore, saglasni su. I ovaj što bi da uzme mito i ovaj što bi da podmiti, ali nisu saglasni oko sume. Nigde cenovnika, nigde uputstva. Jedini koristan i ljudima mio način, bio bi taj da se, dakle, stvar nacrti i pojasnji, sa sve fusnotama i ilustracijama, da se pre toga o ovoj stvari konsultuju stručniji od pisaca, jer zaista vam kažem, nije što su oni moralni, ama nisu ni licemerni nego dva dana i dve noći pričaju i nije dan ne zna kako se nude pare cariniku, kako doktoru, kako prepoznati carinika koji hoće da uzme pare i kako znati kojem doktoru ni u ludilu ne pominjati slične rabote. Ne znaju. Evo dok su putovali, jedan autor nije umeo ni kurvu da razlikuje od srednjoškolke koja stopira (doduše, radilo se o autorki a one tek ništa o svetu ne znaju, i ova

je videla devojku koja stopira u nekom selu dok je autor iskusno video kurvu), a neki što je sedeo na zadnjem sedištu čitavo se vreme zgražao nad ne-ljubaznim doktorima koje je platilo da im bude simpatičan. Jedva mu objasnije da ne možeš da platiš da te neko voli, nego samo da te usluži i da je to slično ko s onom kurvom jer se ipak radi o malim novcima. Mada je taj neki Srbin koji je došao iz Britanije a oni nemaju pojma, isto ko žene. Ne razlikuju kurvu od carinika. Ili već nešto... biće mi se pobrkal. U svakom slučaju, korupcija postoji otkad je čovek pripitomio majmuna u Zoo vrtu, da ga ovaj za bananu zabavlja. Da li je majmuna muka od života što na ovaj način dolazi do hrane, nikoga ne zanima. Isto ko što nikog ne zanima da li je nekom piskaralu muka kakve sve budale od političara, urednika, narednika i ostalih mora da gleda a sve zbog tapšanja po ramenu i malih para. Eto, to je sve što ono (piskaralo) zna o korupciji a ni ne zna da je korumpirano. Za pripitomljavanje majmuna postoje uputstva. Za pripitomljavanje pisaca baš i nema nekih, mada moć uglavnom upali, a šta zna pisac da li moć ima namenu da ga pregazi, nahraniti ili prosto ignoriše (i šta je od ova tri strašnije?) i da li se možda upodobljava i bez razloga, samog sebe zavaravajući da je toliko važan da bi se iko bavio time da njega korumpira. Moć to zna i korumpira sujetu mnogog autora, pa se ovaj majmuniše i kad ne dobija banane.

Bez šale, ljudima treba dati uputstva. Upustva da diktira onaj ko poznaje materiju, da se razgraniči što je preživljavanje, puko i dosadno, šta podmicanje koje već zvuči šarenje i za pričanje priča inspirativnije, a šta pokvarenost, ono od čega se zaledi osmeħ i zastane knedla u grlu, ono kad se čovek prestavi, ono koje trguje tuđim životima, poslovima, nadama i koje se ceri u lice svakom pokušaju da ga se udene u bilo kakvu definiciju i neće ni u jednu fioku, već je prosto po sebi takva, korumpirana, iskvarena, često i bez razloga, bar onog oku vidljivog i na prvu shvatljivog. Nešto kao spisak gadosti, parafraziraču naslov hrvatskog prevoda Borhesove zbirke priča gde gora goru stiže, Opća povijest gadosti. Upustva sa sve ilustracijama u vidu primera i crteža staviti u vitrinu, vitrinu ostaviti otvorenu da ljudi koji uvide dobrobit ovih uputa da ubacuju novac, kao malo uzdarje za ovaj dar jer nema većeg poklona od zanata, a pare se uvek potroše i straće. Pojedu već neki književnici.

PAVLE ĆOSIĆ: Pametni i knjiški ljudi u maglovitom konstruktu

Fri, 09/30/2016 – 12:42.

Da probam da objasnim o čemu se zapravo radi. Naši se pisci u nekoj vukojebini nadomak Budve za koju ni stari Budvani ako nisu od Paštrovića ne znaju. Kuća u kojoj smo smešteni i okolina, sve zajedno izgleda kao raj kako ga zamišljaju Jehovini svedoci. Vedro, sunčano, svi veseli, šala šalu sustiže, mudrosti pršte, hrane i pića dovoljno, ne previše. Zapravo, pića ipak malo više, ali zato je tu diktafon. A tu smo da stvorimo eksponate za Muzej korupcije. To je zadatak. Koliko um treba da bude bistar, koliko čovek treba da bude pamestan, koliko mozak treba da bude opušten, koliko pisci mogu da iskoče iz svoje kože pa da u tome uspeju? Deluje nemoguće, ali ispade da nije. Negde još kad smo stigli svi, dok smo bili mlađi i neiskusni, nametnuo se razgovor o fondu za pisce koji ne žele da budu korumpirani, ali nas je već sutradan Brano Mandić umesto briljantnog pančajna poklopio izjavom da ga boli mozak. Međutim, istog dana iskočio je jedan od ključnih termina – lojalnost kojeg se dosetio Marko Tomaš. I odmah zatim pade izjava Ahmeda Burića da su sve ove naše zemlje muzeji korupcije. Ovako samo možemo da zaključimo da izgleda da Austrija, odakle nam je došla Barbi Marković, ne spada u naše. Jer, neko ju je sinoć pitao ima li korupcije i tamo, na šta je ona odmah rekla da ima i navela neki primer toliko neubedljiv da smo samo zbumjeno razmenili poglede. Tamo ova naša iskonska korupcija nije moguća jer je nadmašuje lojalnost. Pogotovo zato što je Barbi u daljem izlaganju dodala da joj se korupcija češće događa kad dođe u Beograd, a kao primer navela to da vozač autobusa neće da joj proda kartu jer je kontrola prošla. „Ne, Barbi“, skočisemo svi: „Nije to korupcija nego solidarnost!“.

A šta ćemo sad? Baratamo sa tri pojma koji se međusobno potiru. Korupcija, lojalnost i solidarnost. Na redu je Ana Radmilović da ispriča neko svoje iskustvo o korupciji i seti se nekog svog izveštavanja s Kosova od pre dve-tri godine gde se iz tačke A do tačke B kretala pomoću ambulantskih kola sa sve onim unesrećenim bolesnikom koji treba da se domogne neke bolnice ko zna gde. I opet nije baš jasno da li je taj vozač lojalan, solidaran ili korumpiran. Ili je sve troje. Jer, ako je sve troje, a meni se onom glupom s početka teksta čini da jeste, onda će ipak biti da se korupcija nije sasvim odvojila od etike.

A sad bez lažne skromnosti – ja bolje od ovoga stvarno ne mogu, makar ne u ovom momentu.

Vesna mi upravo javlja da je skinula materijal od sinoć. Denič već drema, što znači da je došao onaj deo dana za hranu i piće koje će nam po svoj prilici doneti Đorđe Gregović, takođe pisac, ali isto kao i ja, van spiska.

E da, umalo da zaboravim. Boro Dežulović nije došao. Bio je sprečen. Nisam se raspitivao čime, ali sam siguran da je neki od ova četiri termina umešan u to.

KOLODVOR MARKA TOMAŠA – KRALJ PARIZA

Sun, 10/02/2016 – 14:31.

Jednom prigodom, dok je Alexandre Dumas bio u proročanskom zanosu te tvrdio da će pušenje cigara Francusku, najduhovitiju zemlju Europe, kroz pedeset godina taj ritual uvlačenja dima u pluća učiniti dosadnom poput Nizozemske, Eugen Delacroix, čuveni francuski slikar, umoran od Dumasovih vječnih pretjerivanja rekao mu je: „To je bezopasno predskazanje, a za pedeset godina nitko od nas neće biti ovdje da te pozove za odgovornost za tvoje pogreške“.

– Ili da me pohvali za moje proročanske sposobnosti. Odvratio je Dumas. – ja se ne bojam predskazivati. Isto kao što ti znaš pravila perpsketive, dragi moj Eugene, i kao što možeš nacrtati građevinu koja nije još ni sagrađena, tako i povjesničar, poput mene, može da nacrti budućnost. Alexis DeToquille se ne ustručava tvrditi da će jednog dana Sjedinjene Američke Države i Rusija podijeliti svijet među sobom, mada u ovom trenutku, kad su Moskva i Washington još prekriveni blatom nitko ne može vjerovati da će takvo što ikada biti moguće. A za stotinu godina, tko zna!? Pa ni ja se ne ustručavam govoriti da će isto kao što je Francuska britanski saveznik, a Britanija joj oduzima vrhovno gospodarenje nad svijetom, i Britanija jednog dana biti saveznik Sjedinjenih Američkih Država, a Sjedinjene Države će preuzeti od nje vrhovnu vladavinu nad svijetom. Jer nacija uvijek griješi kada misle da je slaganje u političkom pogledu dovoljan razlog za savez; ono je baš najmanji razlog za to. I sjetite se što je Napoleon rekao o Kini: „Tamo spava div, pazite da ga ne probudite“. Povjesničar koji umije čitati samo prošlost nije dobar povjesničar. To može svaka budala. Istinski zadatak povjesničara je da vidi u budućnost.

Alexandre Dumas Stariji sebe je smatrao povjesničarom. Bio je on krupan mulat, kao žica snažne i kovrčave kose, izrazito crnpurastog lica koje su krasile prodorne plave oči, što mu je davalo polako vratjivo izgled. Kako vidimo iz razgovora, koji je Dumas vodio sa svojim prijateljem Delacroixom,

2016

taj omiljeni pariški lik, nadmen, ali izuzetne radne energije, nepogrješivo je prorokovao budućnost, ovu budućnost koju mi danas živimo. Govorim, dakako, o podjeli svijeta. Dumas je prema svojoj teoriji ispao, dakle, sjajan povjesničar, njegove su prodorne plave oči vidjele daleko u budućnost. Knjigu „Kralj Pariza“, autora Guy Endoreea, pronašao sam u jednoj sobi u jednoj zabačenoj kamenoj kući u malenom crnogorskom selu Čelobrdo u kojem sam većinu dana proveo gledajući prema pučini i ispijajući rakiju igrajući ulogu lakrdijaša među svojim prijateljima onako kako je Dumas katkada lakrdijašio na javnim skupovima u Parizu. Kada sam video naslov ove knjige, zapitao sam se tko bi to mogao biti te sam posegnuo za njom, jer u ovom malenom selu do kojeg vodi vijugava i ne baš sigurna cesta, nema blagodati interneta, a u svojoj prtljagi nisam ponio baš ništa za čitanje jer sam se za put spremao u nekoj poluagoniji nakon vikenda koji sam probančio kao da sutra ne postoji. Crni kralj Pariza me kao i mnogo drugih stvari u posljednje vrijeme vratio u djetinjstvo. Oh, kako sam samo gutao povjesne avanture o kojima je u svojim romanima pisao Dima. Najstrašnija i ujedno najuzbudljivija bila mi je priča o sudbinì Grofa Monte Christa. I sada mogu osjetiti uzbudjenje kada je na jednoj televiziji bilo najavljeni prikazivanje neke od ekranizacija te priče koja je postala arhetipska. Ne znam da li možemo objaviti smrt mašte, ali kad se samo sjetim koliko su me knjige uvlačile u katkad nezdrava maštarenja zbog kojih se ponekad činilo da sam potpuno izgubio dodir s realnošću jer sam znao izmišljati nevjerojatne pustolovine koje bih onda prepričavao okolo kao da su mi se dogodile ili kao da su se dogodile nekom koga poznajem. Nisam bio lud, samo sam bezazleno dječe lagao, a jedan od krivaca za moju sklonost izmišljajući avanturu i iskrivljavanju stvarnosti bio je i Dumas Stariji. Danas mi se čini da je sve nekako drugačije. Vjerujatno ni ja ne bih sada pisao ove retke da me nedostatak internetske konekcije nije nagnao da posegnem za knjigom koju sam našao u toj maloj mračnoj sobi okovanoj kamenom. Danas je sve na klik udaljeno od nas, djeca više nemaju potrebu maštati. Svijet avantura je nestao, s njim polako nestaje i svijet dječje igre, jer ja gejmerski svijet ne smatram stvarnom igrom, to je sve *real time* i priprema za rat. Negdje je nestalo topline, nestalo je i naše sklonosti da se stopimo s onim što nas okružuje, uvijek buljimo u ekranu, a mašta postaje izvitoperena, katkad vrlo inteligentna ali iskrivljena i nekako tehnološki duhovita. Tako bih i ja vjerojatno vrijeme proveo buljeći u ekran umjesto

u pučinu u ovoj magičnoj kamenoj kući u koju smo zatvoreni na tjedan dana, posezao bih preko ekra na za svojim urbanim neurozama, jureći poslove koji će me onda gurati u neke druge poslove i tako sve dok ne skapam. A, zapravo, ništa mi nije potrebno, malo hrane, malo pića, razgovor i još voljena bića oko mene i čini mi se da bih mogao odbaciti svoj marš kroz život i potrebu da se borim i dokazujem. Ali već sutra vratit ću se svojim neurozama, jer sam ovisan o njima i ovaj boravak izvan civilizacije bit će kao neki prekid stvarnosti koji me možda okrijepi i učini spremnim da se suočim sa svime što me čeka.

Ovdje, na ovom brdu, visoko iznad mora, u kamenoj kući, u selu koje ima svega 5 stanovnika, ja sam Grof Monte Christo. Nisam prognan. Ali se spremam vratiti u borbu, osvetiti se svijetu za nepravde koje se događaju pišući gorke psovke koje će negdje pokušati podvaliti kao stihove i priče o borbi čovjeka da sačuva ljudskost štogod ona bila jer odavde gdje sjedim shvatam da ljudi nema, oni su odavno izumrli, ubile su ih velike ideje i podjele svijeta, progutali su ih ekrani i male kapsule na kotačima koje ih odvoze jedne od drugih.

AHMED BURIĆ: Interpunkcija, korupcija, Kiš, Kiša

Mon, 10/03/2016 – 15:18.

Na pijaci u Baru, punoj šarenila tezgi, otiašao sam da kupujem stvari za ručak. I interpunkciju. Samo dvoje, prodavac i žena u narodnoj nošnji imali su takvu robu, pa sam nakon što sam obavio kupnju paradajza, maslinova ulja koje želudac neće mučiti kiselinom, okrenuo stolovima s interpunkcijskim znakovima. Žena u narodnoj nošnji me je spremno dočekala:

– Evo, kod mene, brate, najbolje. Ti mi nijesi nešto od tačaka, odma’ te vidim, ali apostrofe i zareze – brate, ubijaš.

– Tako je, gospodo – velim ja – samo me brine jedna stvar. Zar je zarezima i apostrofima, ista cijena?

– Što misliš ti, da ja hoću da te prevarim? – obrećnu se ona. I nastavi: „Viđi, ako ti misliš da si pametniji što si godinu duže od mene bio na fakultetu, da odma znaš da nisi. Uf, najmrzniji su mi ovi pametolozi; što stavi tačku zarez pa misli da je boga za bradu ufatio.

– Nemojte gospodo, nisam tako mislio. – branim se ja.

– Nisi đavlja, znam ja šta si mislio. Eve, nek ti bude, uzmi po istoj cijeni i apostrofe i zareze, ionako ih mećeš i de im je mjesto i de nije. Nosi.

Pa me kuni ako ne valja.

S cekerom punim zareza i apostrofa, dolazim do sljedeće tezge, gdje me čeka nasmijan sijedi prodavac. Namigne:

– Slušao sam šta ste pričali. Ona vam je, gospodine, s mora, ne znaju vam oni ništa o interpunkciji, kad se digne voda, njima se ne može ni doći.

– A otkud ste vi?

– Pa, odavde, s brda.

– Pa, to znači da se vama ne može doći, kad je nevrijeme.

On zastade.

– Pa, šta ćete tamo kod njih? Evo kod mene, sve svježe.

– Ali, uzeo sam već. – branim se ja.

– Eno, uzeo. Pa, zatrebaće. Evo, ođe, četiri i po kile raznih znakova, po jedan euro...

– To znači pet eura – brzo trznuh da pokažem orientalnu vještinstvu cjenjanja, da oduševim Vesnu i Denića, da konačno jednom budem kockar, na pijaci, na parabrodu, u fikciji, bilo gdje.

– A, gospodin mora da je Vodolija, reče on i pokopa sve moje nade da korumpiram Mjesec.

Uzeh znakove interpunkcije i skrušeno pođoh daje. Mjesec februar bi jedini mogao biti nekorumpiran, možda zato što je kratak, a možda zato jer njegov odsjaj u Africi bacava svjetlost na sve nas, uključujući i pijacu u Baru, taj festival interpunkcijskog šarenila.

Nedjelja je, i spremu se kiša. „Sad će govna da padaju“, rekao bi Anin tata, kao Radovan III, a možda kao on sam. „Ne znam kakav je tebi tata bio, ali nama je bio tata i po rekao je Marko“, prije nego je počeo s puštanjem muzike, i nikad nije završio. Marko je kao mlađi brat, a i njegova je muzika baš takva – nešto mlađa od moje. Gregović govoriti kako je 30. septembar, i na nekom uređaju treba prebaciti, jer je već 2. oktobar, a interpunkciji, baš kao i rakiji, nije važno koji je datum, a nije ni meni. Navodi Pabla Escobara, ja ne znam nijednu njegovu misao, a ja kad nemam koga, citiram sebe, šta ču, to je najsigurnije: „Nikad nisam bio u kokuznijoj varijanti, a da mi je bilo ljepše.“

Što i nije tačno, ali je moje. Inflacija publike u Podgorici me nije nimalo pogodila. „Danilo Kiša/jebo te Danilo Kiša/ Danilo Kiša/ jebo te Danilo Kiša.“ Ovo nije psovanje, jer ko bi psovao Kiša, nego su to izvikivali navijači Čelika iz Nikšića, svaki put kad bi trebala početi kiša. A pjevali su, naravno, na melodiju *Guantanamere*. I proslavljali Kiša.

Ovdje treba interpunkcija jer je to Branin citat, kad je on bio navijač Čelika iz Nikšića: pitao sam ga zašto nije navijao za Sutjesku, pa zar to nije

formativni klub, a on mi je rekao da kad je on došao na studij u Nikšić, da je sve bilo gotovo, s Jugoslavijom, i da to nije bilo važno. Kiša, njega svakako treba citirati, ali jedina njegova misao koja mi pada na pamet jeste da je nacionalizam posljednje utočište hulja, a i ona nije njegova, baš kao što ni moja nije da je nacionalizam paravan za pljačku. Ali, barem se trudim biti pošten. Kao i on, valjda.

U tom smislu, kao artefakt prilažem knjigu ulaznih faktura koju su Barbara i Brano pronašli u dugim šetnjama. Radi se o „Knjizi ulaznih faktura“, obrazac br.26/1, Savremena administracija, 80, što bi mogla biti godina izlaska knjige. U njoj je popisana imovina kosovskog odmarališta koje je bilo iznad plaže Kamenovo, i koje je još pod sporom, jer se tu ne gradi ništa.

Inače, svugdje se gradi, pogotovo na Sv. Stefanu gdje L.A. više ne ide jer su mafijaši izgradili kuću i skrili nebo. L.A. je naš komšija o čijem nadimku kruže razne legende, jedna od njih je da se slikao s *Claudiom Schiffer*, druga da je slikao Formana, ili Kubricka, a treća da je imao kafić na plaži koji se zvao L.A. On je slušao *Pshyical Graffiti*, i *Deep Purple*, mislim i *The Animals*, i mislim da je to jedan od razloga što je, općenito, zanimljiv. On recimo, ne koristi interpunkciju, jer ono što priča je *proustovski* tok misli. Samo se opustiš i slušaš. Njegov rođak Gandolfini, čovjek je od dva metra blagog osmijeha koji uvijek nešto radi. Prepoznao je Branu, i častio nas demizanom vina, i rakijom. Meni je pokazao Titov portret koji drži u staroj kući, jer je, valjda, normalno da mi iz Bosne volimo Tita. Brko s kojim je skidao grožđe se pobunio nešto protiv Tita, na šta je Gandolfini oštros reagovao. Ja sam otišao. Tako se to radi kad neko ima karakter. Kao on. I kad nema. Kao ja. Bez interpunkcije. A i bez korupcije.

Vratimo se kiši, odnosno popisu stvari iz nekadašnjeg odmarališta: prema zapisanome, svaka je osnovna organizacija s Kosova imala nešto svoje imovine u tom objektu. Ramiz Sadik je, očigledno, pogrešno napisano, to je Ramiz Sadiku, narodni heroj, koji je pao s Borom, i to je dugo vremena bio bratstvojedinstvujući Richards/Jagger, *Strummer/Jones*, *Lennon/Mc Cartney* fol, ono nokat i meso, štap i bubanj, interpunkcija i korupcija, Marks i Engels. Milo i Momir.

Pored toga, u Odmaralištu bila je imovina firmi 19. novembar, što je 19. nentori, važan datum za albansku povijest, jer je tada 1967. proglašena prva ateistička republika na svijetu. Nije im, dakle, trebala interpunkcija. Knjiga ulaznih faktura, nadalje, dosta precizno opisuje unutrašnjost Od-

2016

marališta. Godine 1989., kad se desila Žuta Greda, i kad je krenula pošast takozvane Antibirokratske revolucije koju je vodio Slobodan Milošević, kumatilo Pokrajinskog komiteta sadržavalo je bojler veliki, tuš bateriju, lavabo, ogledalo, veće šolju, vodokotlići i plafonjeru, tako da je moguće rekonstruisati tuširanje nekog od članova Komiteta, recimo druga *Koll Shiroke*, ako je bio u tom kupatilu, a morao je biti, jer su se i kosovski rukovodoci morali tuširati.

Život je tuširanje, kaže Marko, koji vuče Medu da uđe u kuću, to je siguran znak da je počela kiša, ali ne Danilo, nego prava kiša. Kiša su, kad je već kao poznat pisac došao u Crnu Goru, pitali: „Danile, dećemo te kopati?“ Gdje vam treba interpunkcije kao u priči, i gdje shvatate da nisam džabe kupovao interpunkciju.

U stambenoj zajednici firme Termokos, zvuči kao Mikonos, ili Valdanos, a vjerovatno je skraćenica od temperatura i Kosovo, a može i Zemlja (*Terra*) – Kosmos, bila su po 3 (slovima: tri), kreveta, Jogi madraca, i jastuka, dva čebeta, po jedan čiviluk stojeći, i sto sobni, zatim dvije stolice sobne, i jedna baštenска, metalna. Bile su i tri klupe, čija mi namjena baš nije najjasnija, ali je teško rekonstruirati život prema popisu inventara. Čak i kad si Kiš, odnosno kiša, koja nastavlja padati i briše naše snove i pretvara ih u prošlo vrijeme. Jer, svi smo, barem jednom u životu, ostali bez inventara. Da su se vremena mijenjala, i u ono doba, svjedoči i promjena rukopisa na strani 16, gdje pisana slova zamjenjuju štampana: onaj ko je bilježio na prvih petnaest strana, činio je to latinicom, skoro bez greške, a i nije se imalo puno pogriješiti jer su riječi uglavnom iste, inventarske – lavabo, šport, sto, stolice, klupe, šolja. Ono što se teže otvara jeste da li je popisivač bio ijkavac ili ekavac. Samo u dva slučaja, a možda ih je i više, moguće je prepostaviti, jer na prvoj strani piše „cev“, a na trećoj „zavesa“, da je zapisničarev maternji jezik srpski.

Stranu 16, pod naslovom DEPADANS 2, ispunio je neko čiji je maternji jezik albanski – biće da je zapisničar ostatka knjige bio na odmoru, jer je riječ šport, ispisana kao „shporeta“, čebe je napisano sa „q“, kao qebe, a za „l“ kao lavabo se koriste albansko uduplano „l“, jer je jedno „l“ u albanskom „lj.“ To sam naučio još kao dijete, od svoje rodice Esmire, kojoj sam se podsmijevao jer je riječ selo, pisala sa dva „l“. Bio sam buda, jer su i Esmira i popisivač jednog dijela knjige ulaznih faktura znali više mog jezika nego ja njihovog. No, vratimo se „l“-u i „ll“-u, kod veće šolje imamo „sh“, što je bila skraćenica za srp-

skohrvatski, što je ako se mene pita pogrešno ime za taj jezik.

Jer je to jezik iz Hercegovine koji su narodni kazivači poput Starca Milije i Tešana Podrugovića diktirali Vuku Karadžiću koji je to odnio u Beč, da bi skupa s Jernejem Kopitarom, Slovencem, standardizirao srpski jezik. Sad, odosmo predaleko ako u cijelu priču ubacimo ilirske pokrete, Stanka Vraza, Ljudevita Gaja, Slovenca i Hrvata, ali moje je pravo da mislim da je taj jezik hercegovački, dobro, hajde malo i crnogorski, ali mislim da su Starac Milija i Tešan Podrugović bili, otprilike, kao *Son House* i *Robert Johnson*. Milija je filmadžija, njegov je izraz profinjeniji, a Tešan – bitnik, barem prema Vuku, zavodljiv, svojeglav, namorast.

Nadalje, riječ plafonjera se pojavljuje sa dva „l“, a onda se do kraja vraća rukopis pisanih slova na srpskom, koji odaje da je autor zapisa, ipak, Crnogorac. Jer za firmu *Eximkos* (kao kosovski Eskimi), piše da je „u sobu br. 5“ , Pok. Komitet. Riječ primio, napisana je sa „j“ – „primijo“, a na strani 18. ima i „Primedba“ da je „Vlasnik (!?) Elektrokosova primao metalne električne kutije bez prisustva odgovornih lica K. – Kamenovo.

Datum prijema 2. 6. 1989. vjerovatno sugerira da je to bilo posljednje ljetovanje kosovskih funkcionera u tom objektu, a o tome, uredno svjedoči popis koji sam predočio.

Barbarine i Markove suze su sigurni znakovi da granice utopije nikada nisu samo antropološke, nego da čovjek tu stvar, ionako nosi u sebi, Branina i moja autoreflexivnost duboko su povezane s genetskim materijalom, tu ni antropologija ni utopia ne igraju nikakvu ulogu, tu se, skoro isključivo radi o informaciji preživljavanja. Mislim da Pavle te stvari promatra s nešto malo prijezira, koji nije nužno ni aristokratski, baš kao što interpunkcija i korupcija ne moraju biti nužno povezani.

Kao ni Kiš i kiša. Ili ljudi iz ovoga teksta sa mnom. Ali, jesu. Odnosno, bili su.

BARBI MARKOVIĆ: Čelobrdo games

Tue, 10/04/2016 – 20:23.

1. Sve bi bilo bolje da smo makar imali gde da odemo, ali bili smo pešaci, a put do prve prodavnice je bio opasan po život, pa smo sedam dana proveli gledajući jedni drugima u lica, pokušavajući da ocenimo koliko do eksplozije i potpunog ludila. Nakon prve diskusije tokom koje je popijeo jer je riječ selo, pisala sa dva „l“. Bio sam buda, jer su i Esmira i popisivač jednog dijela knjige ulaznih faktura znali više mog jezika nego ja njihovog. No, vratimo se „l“-u i „ll“-u, kod veće šolje imamo „sh“, što je bila skraćenica za srpski pisaca u pustim crnogorskim brdima. Obični

ljudi u kamenoj kući bez pristupa internetu i biblioteci, nije bilo svrhe da prepričavamo plodove tuđeg istraživačkog novinarstva. U pekari Hleb & Kifle na beogradskom aerodromu uspela sam da uhvatim vest o tome da je u okviru istrage komplikovanih austrijskih afera Hypo i BUWOG na lihtenštajnskom računu pokojnog Jerga Hajdera (koji je u vreme zločina bio jedan od glavnih aktera i predsednik Koruške) pronađeno oko 45 miliona evra. O strukturnoj korupciji ne znam šta da kažem. Ne znam ništa što ne стоји u novinama. Korupcija u višim slojevima društva, to su nedostupna polja – kako se uopšte stiže do njih? Palo mi je na pamet da ponekad nekoga osude za zloupotrebu javne funkcije, ali teško je odrediti tačku na kojoj socijalna spremnost i mikropolitika prelaze u skandaloznu korupciju. Nismo pričali o tome, možda i ne bi bilo zanimljivo, ostaće nepoznato. Da smo manje propovedali, možda smo mogli da mislimo i radimo zajedno. Ali jebi ga (izvinjavam se gospodi), nismo se izložili rizicima dijaloga.

2. U Solženjicinovoj knjizi „Odeljenje za rak“ profesor Pavel Nikolajević Rusanov, član vrhovnog sovjeta SSSR, odlazi u bolnicu, a njegova žena na ulazu u deljenje uzalud pokušava da podmiti medicinsku sestru kako bi taj uticajni čovek dobio specijalan tretman. Ona moli da se na Pavela Nikolajevića pripazi bolje nego što je uobičajeno i otvara veliku crnu torbicu, vadi iz nje sto pedeset rubalja i pruža medicinskoj sestri, a sestra sklanja ruke iza leđa i odbija. Bolesnikova žena joj gura novčanice u prsa: „Pa ne dajem ja vama! Ali kad se to već ne može učiniti u zakonitu obliku... ja samo plaćam za posao! A vas molim da budete ljubazni i predate kome treba!“ Žena u belom hladno odbija: „To se kod nas ne radi.“

Volim tu scenu. Sviđa mi se ideja o ustanovi pred kojom su svi jednaki. Doduše u bolnici iz „Odeljenja za rak“, svi jednako jadni. U zemljama Evropske unije se – zbog uvida da korupcija šteti ekonomiji i zbog strožih zakona – ova praksa povukla iz nižih sfera javnog sektora, a Solženjicinova nepodmitljiva radnica je postala svakodnevna pojava. Ipak za različite novčanike postoje različita zdravstvena osiguranja, pa uticajan čovek nikad neće ležati na istom deljenju s jugoslovenskim bauštelcem. To se jednostavno ne radi.

3. Beograd, početkom dve hiljaditih. Ulazim u autobus. Leto je i znojim se. Mlada sam osoba s novcem u ruci. Kažem: „Dobar dan, izvinite, da li mogu da kupim kartu?“ Vozač, čovek u službi vozača, vikne: „Sedi bre tam!“ i pošalje me unutra. Zbunjeno odlazim prema kraju autobusa i dok po-

skakujem na tvrdom sedištu, razmišljjam šta se dogodilo. Zašto taj službenik razgovara sa mnom kao da sam oduvek pasla u njegovom krdu, i zašto mu je lakše da ošteti preduzeće koje ga plaća nego da proda kartu osobi koja već drži novac u ruci i spremna je da ga uloži u vožnju? Da li mi je zapravo učinio uslugu? Bilo bi mi draže da je rekao dobar dan. Neizvesno je da li će isti vozač učiniti tu vrstu usluge sledećem čoveku koji zaista ne bude imao novca za prevoz. Možda mu se taj drugi neće dopasti kao ja. Možda će biti suviše ružan ili suviše spor, ili Rom. Ne sviđa mi se to što je grubi čovek za volanom bog prevoznog sredstva. Kao što mi se ne sviđa kad mi službenik ili službenica na šalteru namignu i srede stvar malo preko reda, malo mimo zakona, iako nisam rekla da je hitno, samo zato što im se prohtelo. Odnosno kad mi zatvore šalter pred nosom, koliko god bilo hitno, jer im je nepodnošljiv moj glas. To je možda periferan problem, ali čini mi se da on pokazuje do koje mere sistem ne funkcioniše, čak i bez mita, i koliko se zloupotreba pozicija uvukla ljudima u kosti.

4. Na Čelobrdu se živilo čudno, indirektno. Danima je osnovni medij komunikacije bila rakija. Od nje su zavisili intenzitet i ishod razgovora. A onda je goriva nestalo, pa smo sipali vodu u male čaše i pilili. Svi smo znali da pijemo vodu i svi smo se pravili da pijemo rakiju. Poludeli smo. Prihvatali smo igru.

BRANO MANDIĆ: Muzej korupcije

Thu, 10/06/2016 – 21:48.

Dobro, bila je to lijepa sedmica. Malo je reći lijepa. Niko nema pravo da priča o ni o čemu što ne iskusi. Čelobrdo je prava stvar. Čao svima, i da se vidimo sljedeće godine. Nosim puno utisaka, super sam se proveo. Imam samo riječi hvale za domaćine, a priroda, ej, pa to je priroda Crne Gore, to je monument, siđeš za pola sata s brda u more. Baš nam je bilo lijepo, ostvario sam i dragocjene kontakte s drugim piscima. Nije loše poznavati ljudе iz branše, a nekako smo se otmeno družili. I neka smo. Niko nema pravo da nam zamjeri što ločemo, takvi smo kakvi smo. Imamo svoj ego trip i iz njega nastaju knjige. Ipak smo mi književnici, fariseji. Šalim se, prvo da kažem ono što će drugi zaboraviti – hrana je bila zvez, posebno punjene paprike s celerom, i to, za ne vjerovati, zato što je kuvar na pijaci pogrešno tražio celer umjesto petrusin. A petrusin je inače peršun. A korijander je meksička varijanta. A kuvar je doktor lingvistike. A duvan je najbolji hercegovački. I sve to, i još mnogo drugog, naučio sam s kolegama, u raz-

mjeni mišljenja, a kad mi dosadi, kupao sam se na plaži.

Joj, kakvo je tek more, pa Sveti Stefan, drugovi, jesam Crnogorac, ali nikad tamo nisam bio, i sve bih dao da mi vidite facu dok ulazim u to svoje more, kao da je tuđe more. A kraj septembra je najljepši, nema turista, dolaze samo pisci, babe, video sam i grupu kvadriplegičara. Dakle, pisci, babe i kvadriplegičari, ako je politički korektno tako reći, mislim stavljati u istu ravan oboljenje, ejdž i profesiju. Ma ko ga šiša, dobro sam se provedeo, ja sam pisac, i ako sam video kvadriplegičare, pišem da sam video kvadriplegičare, čak i ako ih nisam video. Jer moj jezik ne robuje novcu, jebe se meni za fondove, imam samo sebe, a sad imam i ta sjećanja o kojima blogujem.

Imam sebe prije Čelobrda, sebe poslije Čelobrda. Imam mejlove mojih kolega, sve ih ovim putem pozdravljam, i to iz poštovanja azbučnim redom. Čao Ahmede, Ana, Barbi, Marko, divni ste. Dragi Pavle, organizatori, Vesna, Gorane, Đorđe, i ne samo vi, čak i veseli kerovi koji su se motali oko naših nogu nek se odazovu mom pozivu. Sjećajmo se ovoga dok smo na vrijeme. Prva dva-tri dana treba se najviše sjećati, jer tu zaborav najjače djeluje. Baš je to neobično, čovjek misli da zaboravlja nakon dugih godina, a zapravo većinu stvari zaboravi odmah. Nakon tri dana, sata. Ali meni je bilo previše lijepo, neću vas zaboraviti. Jok ja. Uvijek sam bio seminarski tip, ali ovo je nešto posebno. Ne osjećam se korumpirano zato što se nismo proslavili na zadatu temu, iako to može nekom da smeta. Ali mi smo pisci, a pisci treba prvo da dožive, pa tek onda da pišu, zar ne? Da je bio seminar o seksu, jebali bismo se. Da je bio skup posvećen morskom dnu, ronili bismo. Pošto smo bili pozvani da govorimo o korupciji i neko je platio da mislimo o korupciji, a mi nismo mislili o korupciji, definisali smo korupciju sami sobom i zajedno s našim domaćinima, živjeli korupciju. A Oskar Vajld, kolega, rekao je „definisati znači ograničavati“, što znači da smo korupciju ograničili, uobičili u vrhunski muzejski artefakt, i to smo uradili „činodejstvujući“, kako reče organizator Denić u slušalicu nekoj radio novinarki, možda baš famoznoj Suadi, koja se zbog nečeg javila iz Kelna da priupita što mi to tamo zapravo radimo.

Mobilna književna rezidencija – Blizikuće 2015. Tema: Jezik i zajednica / 1 – 14. oktobar 2015.

ŽELIMIR PERIŠ: O odmicanju

Mon, 10/05/2015 – 15:38.

Književna kolonija kao mjesto okupljanja i suživljjenja ljudi istih interesa (ovdje književnih) prije svega je prilika za izmještanje iz uobičajenog (poznatog, istraženog) prostora i odlazak na novo mjesto. A novo mjesto – već i stoga jer je novo – po definiciji je avantura otkrivanja nečeg nevidjenog i nepoznatog. Tako sam već u startu upao u mali i slatki paradoks: iz Zadra sam stigao u novo i nepoznato mjesto, državu u kojoj nikad nisam bio, među ljudi koje nisam poznavao, u jezik koji sam vrlo rijetko čuo – samo da bih otkrio da je sve to novo u stvari vrlo vrlo domaće.

Prostor Boke i Budve za Austrougarske se nazivao *Süd Dalmatien*, dakle Dalmacija. Mediteranski duh i krajolik kojim se mi gore ponosimo (Ko ovo more platit, kaže se kod nas) ovdje je još intenzivniji i autentičniji (Rusi, kaže se kod njih), a i to gore-dole valja promatrati relativno. Prateći morsku struju koja iz Otranta unosi svježe more s Mediterana i prolazi uz našu stranu obale, stari su ribari ono što je niz struju zvali dole. Tako su i Zadar i Trst dole, ispod Budve i Svetog Stefana.

A jezik, glavna tema ovog susreta, jezik kao mjesto spajanja i razdvajanja, jezik koji definira zajednicu, baš je taj jezik najzačudnija stvar, jer, kad se čovjek malo odmakne, jako je teško pronaći razlike u naša dva jezika. Teže se razumiju žitelji naselja oko Zadra, recimo Zemunika i Kali (10 km zračne linije) negoli voditelj kolonije Đorđe Gregović i ja (500 km zračne linije), a i to je kriva izjava jer nerazumijevanja ovdje nema.

Tako sam, prevalivši 500 km u kojima sam morao čak sedam puta na graničnim kontrolama vaditi putovnicu da dokažem tko sam i odakle sam (šest bi bilo dovoljno da vozač nije jedan dio puta malo i zalutao), mogu samo zaključiti da sam na poznotome. Veli se da nekad putujemo da bi sebe spoznali. Što se dalje odmaknemo, to se jasnije iz daljine vidimo (dugovidni, kakvi već jesmo). Ali dogodi se da se tim odmicanjem primaknemo, pa tamo gdje smo mislili pronaći druge i različite, nađemo sebe i iste.

SANDRA ZLOTRG: Dobru ženu je teško naći

Sat, 10/10/2015 – 10:27.

Dobru ženu je teško naći

Dok sam gulila krompir pokušavajući biti korisna (kad sam već ovdje kao pratnja a ne kao učesnica),

naumpalo mi je da napokon mogu iskoristiti Đurin skeć Limun nam ne treba, možemo ga slobodno bačit a da se niko ne nasmije. Nijesam li u Crnoj Gori?

Bila jesam, četiri dana, ali dovoljno crnogorskog čula nisam. Domaćin kuće rezidencijalnog programa za pisce priča srpski, iako mu je melodija crnogorska. Takvu sam zbrkotinu ekavice i ijekavice (mleka i jotovanja tipa đed ili đevojka) još jedino čula u Laktašima, gdje se u ijekavsku dijalekatsku podlogu infiltrirao jezik beogradske štampe i televizije. Ako nije ekavski nije srpski, zar?

– Da, prvi put sam u Crnoj Gori. Da, prelijepo je. More, sunce, u Sarajevu samo što nije magla, hladno. Ne, nisam sigurna je li mi ljepši stari grad u Kotoru, Budvi ili u Ulcinju. U stari Bar nismo stigli. Fakat svaki *piccola Ragusa*.

Primjerom sagrađenog pa ostavljenog mjestoča u brdu blizu našeg, domaćini su nam objasnili otkud to da je od Kotora do Bara sve uporedno na crnogorskem i na ruskem. I bilbordi sa nekim ruskim Pervanom i *npođaža* i ruski među turistima. Ulcinj sasvim druga priča. Crnogorski i albanski. Jedino Podgorica jednobojna.

Jezički toponimski biseri crnogorskog Jadrana definitivno su mi Skočiđevojka i Haj-Nehaj. Između čijeg li je ne i svog da ova bezimena heroina skočila u more, ne stigh saznati. Haj-Nehaj, ima Gugl.

– Odakle ste? Iz Sarajeva? E, onda vam ne mogu naplatit. I ja sam iz Sarajeva. Živio u Hasana Kikića. Znate gdje je ta ulica? U njoj je rahmetli Alija živio. Kako ste zadovoljni autom? – pita lik što naplaćuje parking u Perastu ne obraćajući se meni iako sam ja ta koja drži ključ od auta. Čuj, nisam samo ghost na rezidenciji, možda je to neka fora?

Nije fora da samo žene postavljaju i sklanaju. Peru suđe. Nije fora da ti se ne obraćaju na večernjoj pijanci kad sve druge žene odu, nije fora. Nije fora da je Vesna direktor i šef. Gdje sam ja ovo?! Naš je jezik onaj u kojem se osjećamo kao kod kuće. Moj pamti sve gradove u kojima sam živjela i prilagođava se okolini. Kad smo se vratili kući nakon mjesec dana posjete familiji u Laktašima, prvi put nakon rata svi su mi se čudili kako to samo pričam. Šta otežem. U Crnoj Gori sam se sa svojim *đe* skroz komotno osjećala. A totalno kodkućno mi je zvučao i naš domaćin dok nam je čitao neku staru crnogorsku priču o majci što je cijelu noć igrala na sinovljevoj svadbi iako je ovaj cijelu tu noć ležao u nekom žbunju mrtav od konjskog kopita. To je primjer – čega ono – majčinske ljubavi i tragike? Je l' poenta u onom prastarom šta će svijet reći?

I ta crnogorska pleme i loze, zar to nije neka fora iz njegoševskih dana?

Eh, tu smo. Tradicija je to što nas razdvaja. Da, govorom odajemo svoje porijeklo (geografsko i (a) nacionalno), ali je li to sve što trebamo da bismo mogli reći da znamo drugu osobu? Nije. Ali jeste ono što treba prevaliti kako bi upoznavanje bilo moguće.

Tradicija je razlog zašto je crnogorski neprihvatljiv kao najmlađi jezik na svijetu i zašto je bosanski Vukov srpski. I zašto je, uostalom, prihvatljiviji bošnjački. O čemu mi pričamo? O imenima za jedan isti jezik ili o pravopisu što se u pet deka razlikuje za sve četiri varijante? Ako je tako, složit ćemo se. Jedan je jezik. Eto. Ali, ako je priča da jezik čuva, njeguje i baštini kulturu, biće i duh naroda... Eh, onda ništa od dijaloga. Svako svoje nek priča, na kojem god jeziku hoće, a ko neće, ima drugi sto iza čoška kuće s domaćom rakijom. Od *ghosta* u gosta, pardon, gošću rezidencijalnog programa promovirala sam se primjedbom da je Vesna direktorica i šefica, da jezik odaje kako nacionalističku tako i patrijarhalnu (i svaku drugu) ideologiju. Da bez priče o ideologiji, nažalost, ne možemo. Iako smo se okupili kao pisci i spisateljice (zašto bi se moralno spisateljicu izvoditi iz pisci?!) i bez obzira što jezik koristimo da bismo se njime igrali i njime stvarali.

Kad smo došli u Blizikuće, čudili su se što ja vozim. Ja kontala da stvarno jeste pohvalno da sam vozila cijelim putem od Sarajeva. A kad smo odlažili, shvatila sam da je čuđenje žensko a vozi. Tako sam ja, vozačica, rokerica, jezičarka, mlada (razvedena) žena što voli starije muškarce, bila u Crnoj Gori. Kod kuće.

BORIVOJ GERZIĆ: Jedna uspomena na jezik i zajednicu

Sun, 10/11/2015 – 10:38.

Prćimt'isa, tribalo je vrimena da se povratim od plemenskog života u Blizikućama. Uronio sam kao pojedinac, izronio posle pet dana kao pripadnik, tako nekako. Iako sada na pristojnoj udaljenosti od 550 kilometara i stotinu brda-šuma-dolinu, još čujem sve te glasove! Renatov tenor u mješavini zagrebačkog i lipog dalmatinskog dok s donje terase Saletove kuće posmatra zalazak – oblake sklopljene u priliku koja čita drugoj prilici što leži i sluša. „A vidi strop /to je još jedan duguljasti mračni oblak/, prćimt'isa, kako mu polegao na glavu“, kaže Renatov tenor i ta gromka truba je, recimo, uvertira za kompoziciju preslušavanu na rednih dana u kamenoj kući Blizikuće. Pamtiće se Renatove bezbrojne duhovite anegdote, njegova

2015

čitanja Arsenovih pjesama, njegov haiku o Ani Karenjini ili Džojsu s popevkom „jedan-dva“ na kraju (de-ka-den-ci-ja). Želimir Periš iz Zadra prvi put je došao „dole“, u CG (svidelo mu se, kaže), i u našem kružoku i pred publikom na čitanjima proze i poezije, zasluzio je titulu princa kolonije Blizikuće. Timbr njegovog glasa s mekim š i č svima se učavljao u glavu, kao i njegovi sjajni stihovi o zлу, i o dvojici prijatelja kojima se, svakom ponaosob, diže na tuđu ženu... Otv subotički bas, dok čita svoje tekstove, odzvanja kamenim sobama Blizikuća i kad njega nema, kao da ti likovi sa stranica i dalje okolo galopiraju, po zidovima. Jedne večeri na teraci Otu je sjenka zida i koječega još pala preko pola lica i oformila turban – isti Atila bić, majku ti božju!, pomislih. Zamislite sad ta tri saglasja, Renatov, Želimirovič i Osov (uz Vučetov sarajevski bariton – prerano otiašao, a Iliju je ovoga puta bio solo pjevač), a onda im dodajte Đorđev i Sašin raščavijani zvonki crnogorštački ton, koji se kao kamen kotrlja od Lovćena naniže, pa onda sizifovski povratak uzbrdo nazad (sve u slavu epa i kamena!). Preko svega toga, zamislite Katarinin koloraturni sopran (ona dolazi sa linije Beč–Beograd–Brisel–Crna Gora–Makedonija) koji je u večeri predstavljanja njenog projekta potekao kao neka fina rijeka preko tog istransko-zg/dalmatinsko-crnogorsko-i-ajde, zbor figure-vojvođanskog krša (uz skokoviti živopisni alt Mire Simić, kada bi bila prisutna). Dobićete melodiju, mačitave kompozicije!, koje su nedelju dana odzvanjale u Blizikućama i našim glavama. Vatrene melodije zajednice, burne melodije jezika. Pošto je pojeden sav bolonjenze koji je Dena savršeno skuhao, a Vesna organizirala (i ne samo to!), te poslednje večeri za stolom, saslušavši naš orkestar i probudivši se načas iz svog čutoškog dremeža – baš kada je Renato pričao jednu od svojih priča (recimo o mestobljusitelju, ma šta to bilo, ili o ostrvu u budvanskom zaljevu, koje je neko od nas u trenutku nadahniča nazvao „Ostrvo Palamude“) – rekao sam: Lepo skladate, narode.

Pa ovo' nije ništ drugo do stara Juga!, pomislio sam vratići se u svoju sobu, da se pakujem: fine se i razlike u detaljima, različita gledišta kao bogatstvo zajednice i bogatstvo jezika, a ne predmet sukoba, prćimt'isa! Samo je falilo da odnegrde, iz tavanice prekrivene nevidljivim kamerama Velikog brata, zasvira Hej Sloveni, presveta Marija Majka Božja!

Patriotski appendix

Odgovori Crnogoraca koje sam gnjavio s idejom o Sjedinjenim Srpskim Državama – Kada će se ujediniti Crna Gora, Srbija i Republika Srpska?

- Nije to važno, brate, važnije je kako ljudi ovde žive. (arheolog iz Bara)
- Ne znam ti ja to, i vaši i naši na vlasti su lopine. (taksista iz Budve)
- Kad Amerika odluči. (kafedžija iz Starog bara)
- Nikad, Crnogorci imaju veće čelo od ostalih Srbija. (student iz Budve)
- Ma ovde ti, moj sine, nikog više to ne zanima. (baka iza pijačne tezge)

MIMA SIMIĆ: Što je zajedničko piscima?

Mon, 10/12/2015 – 10:04.

Što je zajedničko piscima? Neki ispalje roman u cugu ko rafal, pokose publiku, zauvijek se zakucaju u police svih kuća u svakom gradu, selu, svakom otoku. Neki pak jednu pjesmu hoblaju mjesecima, zbirku kratkih priča cijede godinama, agilno vode dnevnik s bilješkama za priče koje tonu. Neki čeprikaju po prošlosti, sjede u knjižnicama, ispisuju reljefe rodnoga grada, istražuju povijest, rekonstruiraju je, recikliraju i nadograđuju; a neki bi je najradije spržili šutnjom, pola života bijesno grizu lance kojima ih veže za zemlju. Neki su pisici nacionalni, neki su urbani, neki su žene, neki bi bili najsretniji da se knjige objavljuju bez autorskog potpisa, da lebde u limbu, da se čiste u čistilištu od značenja, od prezimena i imena, da se svako obiteljsko stablo iščupa i presadi na Mars, ima vode, neće uvenuti. Svi ti ljudi okupljeni pod istim krovom, književne kolonije, razgovaraju kao da se razumiju, smiju se kao da se razumiju, piju kao da se razumiju. Ali nema dokaza, niti jednog, da govore istim jezikom. Ni hrvatski im nije isti, ni crnogorski, ni bosanski, ni srpski. Što je zajedničko tim ljudima, osim krova kuće u kojоj spavaju, ništa. A jer se zove književna kolonija, večerima se okupljuju i pripovijedaju, slušaju se ili sebe, poentiraju, smiju se šalama malo glasnije nego što treba (dok nam se koči vilica, čekamo svoj red). Bismo li se družili u dekoloniziranom svijetu, ili je svatko kolonija od jednog, pod krovom mješta za samo jednog od nas.

Oktobar je, i ljeto samo što se nije svalilo u provaliju horizonta, zalazak sunca sjaji na zaslonu kineskog mobitela, a glasovi se u pozadini kao bikovski rogovi ukrštaju u razgovoru.

diti glas, ton i namjeru, sačuvati iz toga teksta nešto piševo, onako kako smo ga, je, pročitali u tih pet dana razvlačenja zajedničkog krova nad kolonijom. (Svem trudu usprkos, u konačnici ipak zvućimo samo svoje.)

U mraku pred svitanje, dan prije odlaska iz kolonije, s brda silazimo do plaže. On, ja i pas. On je vajar, pas je mješanac. Hodamo stazom uz more, pa kroz tunel, a tamo iz polumraka iskače hotel, betonska metastaza u krajoliku koja se ne umoljivo širi desetljećima, ni Tito je nije mogao zaustaviti. Hotel je usječen u brdo, valovit i nepregledan, otvorene ćelije tisuća soba i goli skelet vertikale dizala, grobnice za očajne izvoditelje radova. Jednoga dana, kad zabljesnu stakleni zidovi, kaže vajar, hotel će primiti sve slavenske pisce ovoga svijeta.

A, onda, stižemo. Jutro bridi iza brda, a mi smo pred nekakvim zidom, iskrzan je morem i vjetrom, prepun rupa. Omiljeno mjesto vajarevo. Prstima prelazimo po rupama i tražimo zrnje od metaka. Pas njuši zrak, miriše na svjetlo. Kratko zalaje. On hitro namješta stalak za kameru, pa kameru na stalak, i izoštrava. Svlacićmo se i stanemo pred kameru, pred zid. Sunce prsne između bregova i bujica svjetlosti poteče prema nama; udara u senzor fotoaparata i tajmer okida. Na slici se grlimo. I govorimo vajarski.

VULE ŽURIĆ: Daleko su Blizikuće

Tue, 10/13/2015 – 09:37.

Ovaj tekst nastaje pod oblačnim nebom, pa ga treba otpočeti od sredine, da bi se do kraja stiglo pre nego što prve kapi ne kanu na tastaturu.

„Pokazaću vam plažu moga djedinjstva“, rekao je S. i pustio makinu da se kotrlja niz krš i mrš. O. i J(a) smo u čutkanju ukačili da nam tek predstoji ono istinsko sruštanje, ako ne i uranjanje, te da je sletanje na pistu tivatskog aerodroma bio tek uvod u anatomiju geografije koje nema bez isto-rije, koja je pravi smrad ako u njoj nema ratova, mirova, itd.

Bilo bi dobro kada bi se život uvek odvijao poput serpentina. Polako. Uz stalnu opasnost da se skrilaš, bez obzira da li si krenuo dole ili gore, ka prevoju ili dolini, koja je, kako je odavno primetio Džon Ford, em zelena, em u njoj buja detinjstvo.

„Sada su tamo nešto betonirali“, S. je prekinuo moje planiranje šta bih mogao još da napišem pre nego što neki od nas trojice najzad progovori.

Makina se uparkilrala kao strpljivi kul konj, a mi smo nastavili ka nadmorskoj visini 0.

More je podrhtavalо od pomisli na samo sebe. Moglo je sve, a nije moralо ništa.

Mi smo hteli da se okupamo u oktobru.

S. je navukao ronilački kostim, ali licio je na ronjoca mnogo pre toga. O. i J(a) nismo licili ni na šta. Pitajte Selfija.

Za razliku od nas, plaža je bila u tranziciji. Sezona je doživelu fajront, ali su se svuda naokolo videli najdirektniji znaci kapitalizma.

Sve je koštalo.

Bilo je samo pitanje ko će to sve da plati.

U kombinaciji „Šalajka“ (roman za đecu pisca romana za đecu „Izviđači vodnjog jezera“) i Čehova, mali i nešto veći Rusi nastupali su u epizodi „Poroa“ u kojoj nema ni zločina, ni belgijskog sero-ja, ali ima kazne, koja je sva bila u faktu da nema više detinjstva.

Jer nema više one plaže na kojoj je detinjstvo proveo S, iako smo bili na toj istoj plaži, na kojoj će provesti i starost.

S. je zaronio, otiašao ko zna gde, a O. i J(a) ostastomo samo u gaćama, među malim Rusima, šljunkom i betonom kome je bilo sve neprijatnije u našem prisustvu.

Vreme nije prolazilo, O. i J(a) jesmo.

Bićemo stariji za sat i po kada S. najzad izroni iz mora i vrati se iz nesvrstanosti, samoupravljanja i bratstva i jedinstva na obalu NATO.

Na to smo O. i J(a) mislili, dok smo krišom gledali u njegov ribolovački šupljikavi torbak u kome se koprao plen.

Torbak, ili kako se to već zove, beše prazan, ali i to ništa je bilo dovoljno da narednih večeri, još jednom upecani, pričamo ribolovačke priče o nečemu što nam se odavno izmigoljilo iz ruku i za-ukev nestalo.

Isti osećaj praznine obuzeo me je dan kasnije, kada sam se spustio do početka plaže u Sutomoru. Bio sam tu prvi put nakon jedanaest godina, ali to više nije bilo tačno.

Nikada pre nisam bio tu.

To čak nije bilo ni drugo mesto.

Mesta, to hoću sve vreme da kažem, nije više bilo. Ni jednog jedinog mesta nije više bilo.

I zato je O. svake noći spavao u stavu mirno, jer u je u detinjstvu bio vojnik, koji je čuvao sva ta mesta dok mu ih nisu oteli, sve vreme tvrdeći da mu ih, zapravo, poklanjavaju.

Daleko su Blizikuće.

RENATO BARETIĆ: Blizikuće

Wed, 10/14/2015 – 10:53.

Smećkasto, otpalo i vjetrom donijeto lišće hrasta ispod stabala još malo pa dozrelih maslini. Napola zgužvana limenka piva bezobrazno odnekud bačena na slabo održavani travnjak i, uokolo,

2015

mnogo mora i neba, a u sredini Sveti Stefan koji bi, da je isti kao u mojoj mašti, morao sve vrijeme veselo poskakivati od vlastite ljepote.

Tako izgleda kadar s mojeg jedinog prozora ovdje, kadar nizbrdice ponad otvorenog mora, blago zamučen sivkastom mrežicom protiv komaraca i muha, protiv hrastovih umrlih listova i ljetos odbačenih limenki piva. Moglo bi se ovdje i pisati, čim se malo priviknem na prizor – pomislio sam čim sam ušao i spustio kufer. Stolić pred tim prozorom na ostakljenom balkončiću i udobna fotelja uz njega, pogled od otvorenog mora do oblacima okrunjene planine: može li bolje?

Čep prvog otvorenog piva podmetnuo sam malo kasnije pod nogu tog stolića, da se prestane lju-ljati na svako slovo koje pritisnem. Odvikao sam se od spavanja na jastuku, pa si ovaj s kreveta podmećem pod guzicu jer fotelja – a nije da i dalje ne izgleda udobno – toliko propada da kuc-kati po tastaturi mogu jedino bradom ili nosom. Ovako je, s jastukom ispod trtice, ipak moguće, ali sad onaj pivski čep izleti ispod noge stola sva-ki put kad srednjim prstom pritisnem „enter“ za novi redak, a pritišćem taj „enter“ stalno jer pre-pravljam dijaloge u jednom scenariju.

Ne, ovdje ipak ne mogu pisati.

I užasno me nervira ona limenka piva na travnjaku: ni kiša ni vjetar niti muhe ne uspijevaju je već pet dana pomaknuti ni za milimetar, najradije bih noktima potrgao tu mrežicu protiv pisanja, pa još temeljitiye zgužvač taj aluminijski cilindar i hit-nuo ga što dalje iz vidokruga. A to ne mogu – ako ni zbog čega drugog, onda zato što ni sve ovdaš-nje dnevnicne ne bi mogle nadoknaditi počinjenu štetu na toj mrežici.

A pisati moram. Ne zbog neke unutarnje potrebe (ta me odavno prošla) nego zbog vanjskog priti-ska. To je ono kad ti struja, žena, voda, odvoz smeća, porezna uprava, knjigovođa, urednik, urednica, sin, kći, auto, ormar, zavod za mirovin-sko osiguranje, režiser, domaćini, producent, zu-barica i onaj s benzinske pumpe uglas zaurlaju:

„Piši, majmune!!!“ A zaurlaju svakih pola sata, otprilike. Moram pisati, a tako mi je strašno neu-dobno, a još mi i koncentraciju razvaljuje ta lje-pota kroz mrežicu, nepomičnoj konzervi unatoč. Idem zato gore, u Saletovu kuću, tamo nam je ionako baza: Želimir i ja smo, na nižoj adresi, neka vrsta predstraže na putu do nje. „Književna koloniјa“, kažu. A ja se ne osjećam ni kao kolonizator niti kao kolonizirani. Samo sam, eto, jedan iz kolone (kolonice, zapravo) pozvanih ovamo da raz-misljavaju, razgovaraju i raspisuju se o jeziku i za-jednici.

„Jezik i zajednica“, rekli su, a ja još ljetos obećao doći, pa makar i ovakav, šepavo čopav. Noga mi je nikakva (gadno zeznuo skočni zglob na ravnom asfaltu Topličinog venca, usred Beograda, na prvi dan ljeta...), ali jezik imam. I to kakav! Dvije su mi zubarice (oduvijek izbjegavam muške stomato-loge, valjda računam da će žene biti nježnije) dosad rekle da imam neuobičajeno kratku – tu sad fali latinska riječ, a nije mi pri ruci anatomski atlas – tetivcu između jezika i dna usta, znate onu tanku nit koja jezik veže sa samim dnom usmenosti, imate je i vi. Kratka mi je i zato ne mogu nikome jako isplaziti jezik, ona mu ne da van. Ali zato on brže klepeće nego drugima, kao odrezani rep boksera. Jeste li znali da, od svih pasa, repom najbrže (ako mu je kupiran do iznad guzice) najbrže maše bokser? Istina je, ozbiljan sam, znam iz kviza: znanstvenici su koncentrirano izbrojali da bokseri kupiranog repa mogu zamahnuti i do 280 puta u minutu! Samo ako su dovoljno veseli. E, tako je nekako i sa mnom i tim mojim jezikom koji ima skraćenu vezicu s mojom usmenom zajednicom. Klepeće, brate, triput brže od tuđih. Pogotovo kad sam dovoljno veseo.

A u Blizikućama sam bio, bez obzira na trajnu bol u gležnju. I u Buljaricama isto tako, baš dovoljno veselo. Nema to veze s alkoholom, nema šanse (meni su nešto govorili o tome koliko sam piva popio, a oni, braćo, za isto vrijeme popiše skoro jednaku količinu rakije!) nego sa zajednicom. A zajednicu (s)tvore ljudi koji lako nađu zajednički jezik. I nasmijavaju jedni druge. I ne prave se ni pametniji niti važniji nego što jesu. I kurče se jedino dok igraju biljari ili pikado.

Sad vidim da nije u igri samo jezik: evo, čini se da su mi i tetive na prstima kraće nego drugima, pa klepeće po tastaturi više nego drugima, barem ovima koji su se dosad ublogirali. Zato ću skratiti. Taksativno (da ne bude kao u onoj „gdje si bio – nigdje; što si radio – ništa“), što sam napravio u tih devet dana književne kolonije?

- a) pričao i slušao i čitao istim jezicima
- b) zaradio tri eura pobijedivši jednom na pikadu (sreća da biljari nismo igrali za pare, bankrotirao bih!)
- c) popio nikšićkoga piva (duboki naklon sponzu-ru!) skoro isto kao onomad davno dok sam pola godine švejkovaо u Trebinju
- d) upoznao desetak ljudi kojima bih sutra mogao dati ključeve svog stana i auta, siguran da će o obome voditi računa kao da je njihovo
- e) naučio mnogo, a i dalje nedovoljno, o Paštrovićima, za koje sam dotad tek bio nešto načuo
- f) pet puta se (tri plus dva, ili dva plus tri, briga me) na rastanku izljubio s vršnjakom koji je '91.

bio na suprotnoj strani fronta – on s puškom, a ja civil – svojim novim priateljem (Ana, pazi na njega, malo je kvaran ali puno vrijedi!) g) malome, tek rođenome Vitu po čaći poslao, oca mu očinskog, prvu knjigu koju će dobiti u životu h) upoznao Čoku, kujicu mješanku i dvije identične mačke, čistokrvne sijamske blizanke i) svima redom spominjao to da do 15. listobra/oktopada moram poslati aplikaciju za Tradukijevu i Krokodilovu jednomjesečnu književničku stipendiju u Beogradu, pa ćemo, ako bude sreće, tamo opet hrvatsko-srpski demokratski napredno zajedničariti, podbadati se i opet nešto suvislo raditi na najugodniji način koji nam padne na pamet. j) još punu vreću koječega o čemu bi se dalo nasiroko pisati ali, velim, sad se moram posvetiti toj aplikaciji. I svima onima koji sveudilj vršte: „Piši, majmune!“.

SAŠA LJUBIŠA: Želim mir

Thu, 10/15/2015 – 09:52.

Prijatelju moj, pjesniče i sapatniče, pišen ti ovo pismo... prosto popizdio od života, zatečen u stupi, obavijen (video si i sam) ko oblak nebom – obavijen ženom. I kažem ja njoj, ili ona meni – nebitno, u kakvom stupnju, u kakvom omjeru, u kakvoj stepskoj slobodi, u kakvom povijesnom trenutku, u kakvoj kućerini, u prijateljevoj kolibi želimo... – nebitno, ali bitno i obavezno! u koliko bijeloj, čistoj, čistoj postelji – ostrvu želim ostat s njom. Il ona sa mnom – nebitno. To mora bit, pjesniče moj, jedna od onih nijansi bijele – koja se graniči sa svjetlošću. I biće, daće dragi Bog. Ja samo Želim mir.

No da ti ne duljim i ne davim više s Njom, pisaću ti o nečemu... proznom... Oš o koloniji?

I... dođem ti ja namore, otvorim memljivu kuću, provjetrim čebad i posteljinu. Naspem si, predveče, rakiju, i zagledam se u pučinu. „Ništa ti nisi imao, Sale moj, ništa – pa tako ništa ne možeš ni izgubiti, jer za izgubiti bilo što postoji ta kvakica, ta neumitna činjenica, ta začkoljica – ne ispunjavaš uslove. Nemaš što izgubiti. A sve možeš dobiti, jer negde, iz srca blagosti stižu talasi. Kad čovik provede dugo u moru, mora naučiti jedan sasvim nov jezik – talasa. I stižu meni ti talasi (paralelno stižu pisci i pune mi kuću), al... kažem – talasi. Plivam na talasima, čitam poruke, odašljem pisma podvodno-ljubavne sadržine, a talasi prenose reči brzinom misli, ma ne moraš ni pisat. Il moraš – nebitno. Čak se jednom dogodilo da mi je odgovor stigao delić vremena pre pitanja. Shvatio sam to kao nepažnju višnjih instanci: Neko mi hoće nešto pre poručit. Naravno da pričam o kra-

ljici naroda Blagosti, koju bih rado ugostio u svojoj kući, il srcu – nebitno. U svom domu. Gde, kao, borave pisci. U tu svrhu poslao sam jedan svoj puk za Beograd, sa specijalnim zadatkom da je, kako god znaju slude, privedu i živu i zdravu dovuku na more; gde je inače njen dom.

Ovo, primjećuješ, opet nije priča o koloniji, jer... kako, ehmmm, kako da pričam o koloniji u mojoj rođenoj kući, kad ja u kući gotovo ne sretoh nikog bez Nje? Kako to, pitaš?

Pa lipo, dobri moj, zagledan se ja svima u oči, Renatu, Otu, Bori, Vuletu, Iliju, Đordju... pa evo i tebi Želimire, al u svih vas – taj njen pogled blag. Njen, jebga. Ne znan kako se takve stvari uopće dešavaju. Biće da su riječi... e, daaaa! Ganule su me te riječi do u dno duše, no ja san, slušajući onu tvoju pijanu pjesmu... ja san te prijatelju – prevario, na Nju sam sve vrijeme mislio. No, mislin se, na kraju krajeva beš prijatelja kog ne moreš varat sa ženom svog života a da ovaj ne popizdi, elem – sve vrijeme slušajući tvoj tanani vez – buljio sam u oči boje blage... Izvini, no i te noć, dok si čitao... tonuo san uz Te u Nju. Jel to zlo? Bože sačuvaj. I fala ti, dobri moj, evo mi, vjeruj, suze ukraj oka, zbog tebe. Ili nje. Pa aj sad, nek neko kaže, pa makar se i Perišom zvao, nek kaže nebitno. A pazi sad:

Volim te. Ili nju.

E, nećeš ovo povjerovati, brate – svejedno; Želim svemiiiiiiii... ...iiiiiiiiii... ...iiiiiiiiir.

ĐORĐE V. GREGOVIĆ: Blog mi pomogao

Fri, 10/16/2015 – 11:02.

(fragmenti s kolonije, o pričama koje nijesam napisao i koje nikada neće biti napisane)

BOG, VODKA I BUNJUEL

Da li je to bila priča, moj odgovor, odlomak razgovora, patetična predstava ili monolog zamješan seoskom rakijom? Ne znam. Bora je prepričao Bunjuelov film Simon Pustinjač u dvije lake rečenice i sve je rekao. Ja sam rekao da postoji (gdje, u kojem folderu, za koga?) jedna moja priča čiji je naslov Bog, vodka i Bunjuel. Nedovršena priča i priča neispričana do kraja. Prečutao sam pred pisicima da sam je pisao u ženskom licu, da sam pokušao da se radujem na taj jedinstveni ženski način.

PRIČA ZA DJECU I ODRASLE

Ko god može da postane čovjek vrijedi da pokuša, mada nije to baš lako. Držiš djevojčiću za ruku, držiš curu za ruku, držiš ženu za ruku, držiš staricu u naručju. Pelene će jednog dana zamijeniti bermude, iz bermuda će uči u farmerke, farmerke će

2015

zamijeniti pantalone iz kojih ćeš ući u crno kruto odijelo u kovčegu.
U svakom slučaju, ideš pravo. Ti si jedini čovjek na svijetu.

DREAM BABY DREAM

Htio sam piscima da kažem da u ponavljanju (stihova, ritma, boje glasa) postoji neka suštinska normalost, antropološki trag, čak i poetika.

Dream baby dream

Dream baby dream

Dream baby dream

Come on and dream baby dream

Come on and dream baby dream...

Brus Springstin je ostao sam na stejdžu. On i neki čudni pianino. Kada sam prvi put čuo tu stvar, bio sam ošamućen – emocija, hipnoza, drhtanje kao tempo, glas. Naslućujem da mi je to izvođenje posebno važno, iako sam Springstina uvijek držao samo u svojoj orbiti, a nikada do kraja na srcu. Stvorio je vrlo čipkast san od te pjesme – a san je tanana pušotina u vremenu i u ličnosti. Mogao sam satima da ponavljam te stihove i da čitanjem prisvojim priču, da to moje čitanje bude autentična priča. Htio sam jedne večeri na koloniji da im recitujem. Ali nijesam to učinio, i obećavam da jednom hoću.

EGZISTENCIJALNI BOL

Bio je tako mlad, nikada pre on nije osetio egzistencijalni bol, kaže Katarina.

SJEĆANJA POPAJA DOJLA (Francuska veza)

Do danas nijesam našao vremena da fino sjednem i napišem priču s tim naslovom. Taj čovjek je bio ime i trebalo je samo da mu dodijelim sudbinu i prošlost. Tu počinje zaplet.

A da li znate ko je bio Popaj Dojl?

TAČKA SUSRETA

Pisci dijele riječi, anegdote, sinonime, sitne greške, trilere, haiku, izmišljanja, prisjećanja i sjećanja, scene, žargon, odgovore na pitanja koja nijesu ni postavljena. To su naši mali trikovi. Teorija odraza

u ogledalu ipak funkcioniše. To mnoštvo izgovorenog, prepričanog ili dvosmisleno rečenog, to su ukrštene riječi koje se satima raspliću u krugu razgovora i noći, disonantno ili čak melanholično nekad.

KARUZO

Mramorna, muzička kulisa književne kolonije, glas podijeljen među našim glasovima, ali jedinstven kao hladna sijenka iza nas. Što god to značilo.

AVANTURE MLADOG MUSTAFE

Vidio sam ovih dana kratku scenu u jedinoj trgovini u selu. Možda on nije bio Mustafa, a možda ni prodavačica nije bila u tom trenutku spremna na avanturu. Ali imao sam priču koju sam jednom zamislio. Na drugom mjestu.

BETON I GROŽĐE

Radnici se presvlače u magazinu velike betonske kuće s čije pergole mirišu suvi grozdovi grožđa. Razgovaraju među sobom o parama, kladionici i lošem vremenu. Čujem ih na trenutak prije nego kolima podem kući.

BATINA KUĆA

Kuća u ovom istom selu u kojoj je prema našoj početnoj zamisli trebalo da boravimo tokom trajanja kolonije. To je stari kameni dvorac umjetnika u kojem su oni, nesumnjivo doživjeli sreću. Sada se na istom mjestu desi ljubav između dvije mlade žene, između dvije sijenke.

VOJNIČKA PRIČA

A gdje si ti bio u vojsci, burazeru?

ALLEGRO MONTENEGRO

Vidiš kako se poslednji turisti sakupljaju na parkingu, vidiš curu koja pretrčava ulicu po pljusku, vidiš sliku obojenu divljim šipkom, osjećaš bistro noć i prohladnu, osjećaš miris soli u vazduhu, čuješ kišne kapi niz oluk, Italija je tamo na drugoj strani, u kolima više nema benzina.

I Mobilna književna rezidencija u Reževićima, Crna Gora, 20.9. – 3. 10. 2014, Reževići i Blizikuće, Crna Gora

LAMIJA BEGAGIĆ: MENI JE DOBRO

Tue, 09/23/2014 – 13:17.

Meni je dobro.

Imam posao koji volim.

Putujem. Ponekad me ljudi koje ne poznajem pozovu u goste. Onda dođu drugi ljudi koje ne poznajem i svi sjedimo na terasi, jedemo sir i masline i gledamo u plavo.

Moj posao nije od ponedeljka do petka, moj posao nije od 9 do 5.

Ponekad radim dok gledam u pučinu. Ponekad pišem dok spavam. Ponekad pišem kad me u 5 ujutro probudi oluja na obali, kad nestane struje i vjetar uporno obja prozore.

Meni je dobro.

Septembar je, onaj kasni, onaj najbolji. Kupam se u savršeno toplo moru. Jedem neviđeno slasnu pašticadu. Odlažim prva u krevet. Virim kroz škure u čemprese.

Ostavila sam Sarajevo. Ostavila sam predizbornu Sarajevo. Ostavila sam kišu, kišu, kišu nezadovoljstva.

Sutra kad se vratim iz Reževića, iz Crne Gore, s kraja svijeta, sa književne kolonije u kojoj govorimo o tabuima, prešutjet ću da mi je dobro, slegnuti ramenima i podijeliti djeci poklone.

Sreća je tamo tabu, nešto o čemu se šuti i što se konzumira tajno, da svijet ne vidi i ne čuje.

Meni je i dalje – dobro.

STEFAN BOŠKOVIĆ: IZMEĐU MALOG I VELIKOG OBROKA

Wed, 09/24/2014 – 10:25.

Gledamo u horizont. I žvaćemo. Nakon progutanog posljednjeg zalogaja, ustajemo i odmičemo se od stola. Pješaćimo. Nagib je ostar i put je naročito krvudav. Osjećamo pritisak u koljenima čim ubrzamo hod. Na jednoj krivini fotografišemo se ispred horizonta i bankine. Pješaćimo. Prisjećamo se lijevog i desnog skretanja. Nakon desnog nazire se narandžasta plaža. Sazuvamo se. Ustanjamo u talase. Voda je veoma topla. Izranjamo iz talasa. Smijemo se u pličaku. Voda je i dalje veoma topla. Smijemo se u dubini. Prsti su nam smežurani. Sjedimo na oštećenim plastičnim stolicama koje liče na metalne. Pijemo kafu solidnog kvaliteta. Gledamo u horizont. Povremeno pogledamo i u ogromni, dovoljno neizgrađeni hotel koji je zatrpan kamenjem i stijenjem. Vraćamo pogled prema narandžastoj plaži. I horizont. Pijemo pivo. Slučaj-

no slušamo razgovor muškaraca koji bi „savatali“ dvije žene. Ali ne bi ni mir da naruše. Jedan od njih je jebao u životu deset hiljada puta. Zato su ipak izabrali mir. Ustajemo. Dok plaćamo gledamo u njih. Beskrajno su odvratni. Pješaćimo. Ulazimo u pećinski otvor. Prolazimo kroz četiri tunela. Između njih, posmatramo prelamanje talasa u kamenim usjecima. Iznad su nadvijene crvene stijene. Staklo naočara dodatno pojačava crvenu boju. Fotografišemo se. Pješaćimo. Osjećamo bol u nogama. Još dva tunela. Između njih, prestrašili smo zelembaća kojeg su debele Ruskinje željele da fotografišu. Nešto su rekle. Stižemo u Petrovac. Pažljivo smo izabrali najudobnije stolice. Ližemo sladoled. Slušamo Doris Dragović. Komentarišemo njen glas. Onda i ostale glasove hrvatskih pjevača. I izgled. Završavamo s Jelenom Rozgom. Šetamo i ulazimo u more. S bova pazimo na svoje stvari koje su na plaži. Razgovaramo o književnosti. Ponekad kratko zaronimo da bismo pročistili sinuse. Izlazimo iz mora. Gladni smo. Dolazimo do trafike iz koje nam prodavačica naručuje taksi koji je jeftiniji od ostalih taksija. Taksista je njen sin. Stiže taksi bez oznaka. Izvinjavamo se jer su nam šortsevi mokri. On se izvinjava zbog prljavih sjedišta. Nisu prljava. Kratko smo razgovarali. O oluji i cijenama regularnih taksija. Izlazimo iz kola na magistrali. Komentarišemo njegov izgled. Nemoguće je da joj je sin. Skrećemo se na magistrale u usku uličicu. Otvaramo kapiju. Ulazimo u baštu. Na stolu je meso koje se dimi. I krompir. Sijedamo bez riječi i jedemo. I gledamo u horizont.

VASKO RAIČEVIĆ: ODGOVOR NA TEKST „IZMEĐU MALOG I VELIKOG OBROKA“

Thu, 09/25/2014 – 16:12.

Slučajnog čitaoca treba upozoriti na nepouzdanost pojedinih autora koji opisuju spisateljsku dokolicu u Reževićima. Rečenice poput: „Smijemo se u pličaku“ ili „Voda je bila topla“ proizvod su fikcije i destruktivnog uticaja mediteranskih izmaglica na stil mladog pisca. Istine radi, treba reći da su u pličacima (Perazića do, Petrovac, Smokvica...) vođeni razgovori isključivo na temu tabua u tranziciji i problema s kojima se suočava zemlja koja teži evroatlanskim integracijama. Voda nije bila topla, već veoma hladna, kako i dolikuje intelektualnom nivou na kojem su razgovori vođeni. Tačno je da su dva čovjeka (gospoda Mihajlović i Bronson) za susjednim stolom u kafani na plaži gororili o savatanju žena, ali ovo treba shvatiti isključivo u metaforičkom smislu, jer jedan od njih magistirao je s tezom o likovima žena kod Dostojevskog, dok je

2014

drugi vrhunski poznavalač američkog vesterna. I manje načitanom čitaocu jasno je da tuneli, crvene stijene i kameni usjeci predstavljaju neoegzistencijalističke simbole. Nekoliko fotografija sa zavidnim umjetničkim dojmom upotpunjaju sliku o koloniji ozbiljnih ljudi posvećenih istraživanju novih formi i iskušenjima savremenog društva. Neka bude uzeto u obzir da ove male natuknice imaju svrhu da prikažu realno stanje duha i atmosferu u rezidenciji za pisce, jer autor ovih redova tek nakon ispunjavanja svoje dnevne potrebe za objektivnošću može da se vrati mirnom gledanju u horizont.

STAŠA ARAS: TU NIJE BILO POMOĆI

Fri, 09/26/2014 – 19:11.

Najlakši i najbrži način da uđeš u drugi svijet je ovo, rekao je Sale i navukao masku na glavu, strpao žutu disalicu u usta i nestao u valovima. Ja sam još neko vrijeme zurila u plavu crtu obzora i bilo mi je žao da uđem u drugi svijet, ovaj svijet je bio previše privlačan, utaban. Tu su duge grane mirte na kozoj stazi čije su bobne tek počele rumenjeti, tu je nar, je koromač, je marulja, je kaktus, je miris, je cesta kojom sam došla da bi se njome opet vratila. Drugi svijet je misao da se možda ne moram vratiti su jata crnih ribica, obala surova i divlja, grote u kojima urla more, misao da mogu plutati i slušati svoj dah bez kompromisa. Ispred i iza, vidljivi i nevidljivi svijet, a između modra crta obzora što je opet zasjekla moje čelo do negledanja. Onda sjajni nokat plaže na koju ću izroniti ako uopće uronim. Tabui u tranziciji između prvog i drugog svijeta su želje da nešto napustiš, ne bez žaljenja, ne bez straha, ali s deklarativnom odlučnošću da pristaneš u drugi svijet. Jedan od tabua u zemljama u tranziciji je činjenica da mi svi govorimo istim jezikom o istim temama. Saša izlazi s barbunom na ostima. Ja kažem – Trlja iz kamena, on kaže barbun. Smijemo se. Vrijeme se promjenilo nekoliko puta. Gladna sam, putovala sam cijelu noć, onda legla na krevet i poslala poruku: – Ja sam napustila Zadar. Imamo li pravo na dvosmislenost, imamo li pravo na ziheraštvo, na backup plan? Kaže Saša da nemamo. Baš u zemljama u tranziciji tabua uopće nema i sve je dozvoljeno. I sve mora biti dozvoljeno. To je sve samo umna zavrzlama. Uspon je bio naporan. Uska kozja staza dijelom je bila posuta smržljenim starim asfaltom kojemu, očito, tu nije bilo mjesto. Iz asfalta je probijala kopriva, je divljala kupina, je mirisalo bablje ljeto. I tu nije bilo pomoći. Nijedan asfalt tu ne može pomoći.

Anđelka Nenezić RECEPZIJA POKRETNU KNJIŽEVNU KOLONIJU

Sun, 09/28/2014 – 16:59.

Osušeni vrganj – Saša Ljubiša

Pesto – Đorđe Gregović

Limun – Ognjen Spahić

Matičnjak – Vasko Raičević

Bosiljak -Stefan Bošković

Marinada – Vesna Tašić

Patlidžan – Lamija Begagić

Tikvica – Staša Aras

Bijeli luk – Denić

Rukola – Vladislava Vojnović

Med – Marina Simić

Tjestenina – Ja

Potpotpi osušenog Sašu u mlakoj vodi. Grilovati Stašu i Lamiju. Dok su jos vruće, prelitih Vesnom od: maslinovog ulja, Denića, Marine, Ognjena, Stefana i Vladislave. Pirjaniti Sašu i dodati Đordja. Saši dodati hladnu salatu od Staše i Lamije. Začiniti s malo senfa, Vaska, kapara i soli. Mene skuvati aldente. Sve ih dobro promiješati i zamisliti u jednoj šerpi, tavi, teći, podrumu, školi, knjižari, svojoj bašti..... Koliko ćega ili koga, procijenite sami. Oprezno s uljem i vodom, a posebno s vatrom i suknjom.

MARINA SIMIĆ: HRABROST U POKRETU

Mon, 09/29/2014 – 09:31.

Kao što neko reče ono veće: „O kakva hrabrost, skupiti ovoliko ljudi koji se ne poznaju...“ I ta hrabrost je uvek pobeda dok postojimo. Ćutali ili pisali, ostaju tragovi jedne književne kolonije u Perazića dolu.

VLADISLAVA VOJNOVIĆ: KO SMO I STA HOĆEMO

Tue, 09/30/2014 – 11:42.

Once upon a time at (not so) wild Mittel Europe kojоj moja tadašnja zemlja Jugoslavija i jeste i nije pripadala, trebalo je da odnesem svoj scenario za celovečernjiigrani film na čitanje slavnog glumcu. To zato što je veliki i meni zauvek najdraži reditelj iz one moje tadašnje zemlje žeo da potom mom scenariju režira film, a mislio da je taktički bolje da slavnog glumca startujem ja, mлада, tek diplomirana scenaristkinja s praznim CV-jem i još praznjim društvenim likom, nego on, reditelj, vršnjak glumca s kojim je već imao nekakvu, ne isključivo pozitivnu i veselu istoriju. I tako, da meni reditelj broj fiksног telefona glumca (mobilni telefoni, dakako, nisu ni postojali) i ja sledećeg jutra ustanem sa zadatkom da telefoniram

zvezdi, da saznam da li je uopšte voljan da čita scenario tamo neke nadobudne balavice i, if yes, da mu taj svežanj papira odnesem. Osećajući se kao da treba da se obratim samom Džonu Vejnu, klecavih kolena od treme, krenem ja da se vrzmam oko telefona, da ređam kafu, cigarete, olovke, selotejp, čekić, vazu s cvećem, čebence i sve ono što čoveku može zatrebati pri krucijalnom telefonskom pozivu; u apsolutnom užasu ambivalencije gde znam da od mog filma ništa neće biti ako ne dam i ovakav svoj doprinos njegovom pakovanju, a istovremeno u samrtnom strahu da se ne izblamiram i ne budem glatko odbijena, u jednom trenutku shvatim da je najbolje da napišem koncept za razgovor, da ne bih besmisleno trabunjala u slušalicu. I napišem ga. I glumac mi glatko i srađeno kaže da dođem u Košutnjak gde upravo snima neke studijske scene za neki film, da donešem scenario, da će ga rado pročitati. I ja izletim iz kuće i odem da učinim sve kako mi je rečeno. A u stan u kojem sam živela, odmah za mnom dođu moj tadašnji muž Mirko Vizi i moj priatelj i kolega Branko Vukojević, sednu za onaj isti sto gde sam neoprezno ostavila poverljivi materijal, tj. koncept. Godinama kasnije akonto tog koncepta zbijale su se šale na moj račun jer na papiru su stajale – kako ih je pokojni Branko krstio – Vladislavine antinomije uma, tj. dva pitanja: ko sam i šta hoću!

A na ta pitanja, odgovarala sam sebi još mnogo puta u životu, ne uvek s istim saznanjima i osećanjima. Na ovoj ovde književoj koloniji, razmišljam oči o tabuima tranzicije, o tabuima bez tranzicije, o tranziciji bez tabua i svim ostalim logičkim zavržljamama s kojima nije loše početi tekst, a i više od teksta, zapitala sam se opet to isto. Onaj reditelj bio je Živojin Pavlović, umro je na Dan republike one zemlje koje više nema, 29. novembra 1998, ne dočekavši da vidi u šta ćemo do kraja upasti, ako ovom upadanju uopšte kraja ima. Onaj glumac bio je Bata Živojinović koji je još živ, koji je veliki glumac i ima ogromno srce i posle smo nekad i sarađivali na nekim drugim filmovima, a kao i ja, htela to ili ne htela, doduše shodno svojoj veličini i moćima, učestvovaо je u upadanju i propadanju. Šta nam je sve to trebalo? Da li smo znali šta radimo? Da li čovek treba da se uzdrži od bilo kakvog delanja kad stvari idu kud ne treba? Može li se apstinirati od života, ako život nema željeni oblik? Može li se pobeti svim odgovornostima i krivicama iz Jaspersovog Pitanja krivice? Da, da, nisu najboljni oni stomaci koji odbijaju svaku hranu, ali, opet, ne treba jesti otrovne bobice i buniku, a ni genetski modifikovanu hranu. S druge, treće i četvrte

strane, možda prostačko-darvinistički, a možda životvorno, ma kako mračno bilo oko nas, mi moramo da živimo i danju i noću. I onda, kad je mračno, nije loše upaliti malo svetla, ili što bi rekao Markiz de Sad u Filozofiji u budoaru, valja uneti malo reda u orgije. :) Skupili smo se ovde da razmotrimo svoje pojedinačne muke s vremenom i mestom na kojem živimo, da ih ujedinimo, da se zalažemo za svetlo, da se pobijemo s pomračinom. Ko sve sme da kaže da se i dalje oseća kao Jugosloven? Ja! Ne samo kao Jugoslovenka koja je bila kod kuće i na Pelisteru i na Korčuli i na Prenju i u Celju i na Durmitoru, već i kao Austrougarka jer sam odande, iz Bele Crkve, iz te moje Biserice Albe, Feher Temloma, *Weisskirchena im Banat*, volim te predele, tu kuhinju, taj jezik. Dobro razumem slovenački i makedonski, a ne vidim naročitu razliku ni između peškira, ručnika, šugamana... I znam ja sve o epohama ujedinjenja i epohama secesije, klanjam se žrtvama ujedinjenja i žrtvama rascepљenja, volim da verujem da su ti ljudi imali ideale, a ne samo potpadanje pod gadne manipulacije onih na vrhu gladnih moći i novca. No, imam i lošu savest što sam nesklona da poverujem da ima ičeg važnijeg od samog života. Da, shvatam da je život bez dostojanstva besmislen, ali ne shvatam da se dostojanstvo mora crpti iz alata, a ne iz zanata. Pod alatom podrazumevam oblike organizacije društva, a pod zanatom život sam u kojem se ljudi vole, brinu o bližnjima i sebi i bave se nečim kreativnim, a ne destruktivnim. Da biste vozili bicikl, potreban vam je bicikl koji ne mora biti firmirana aždaja, nego može i stari pon. Da biste pecali, treba vam ribarski najlon i udica, ne moraju to biti čudesa s blinkerima. Da biste kuvali, ne treba vam silesija posuđa, nego može i neka mala šerpa. Da biste voledi i pobedili egzistencijalnu i esencijalnu usamljenost, ne treba vam osoba iste rase, vere, nacije, pola, roda i uzrasta, nego to može biti neko ko dolazi iz apsolutne Drugosti koja vam prija, bilo zato što ste radoznali, bilo zato što se u Prvosti ne osećate dobro iz ko zna kojeg sopstvenog razloga. I evo nas sad ovde, u Reževićima, svi imamo neki malo više ili malo manje takav osećaj. Jedemo džindžule i motar, ja – nek su mi na život i na zdravlje, što bi rekla moja baba – prvi put u životu. I to bi mi bilo sasvim dovoljno, pored ovog mora i ovog horizonta koji je toliki da dokazuje da je zemlja okrugla ne samo odozdo na gore, nego i sleva nadesno. No, ne može samo ono što je dovoljno, mora i ono što je viška. A to viška, ljudskom je rukom razasuto duž cele ove obale, grozomorni pejzaž tranzicije gde se neumorno zida i još neumoriće ostavlja nedovršeno, što

2014

izgledaju kao grandiozne ruševine budućnosti, a ne prošlosti, što se uklapa u estetiku odvratnog o kojоj je pisao spomenuti Živojin Pavlović i uticao na moje formiranje kao mislećeg i procenjujućeg čoveka. Kad sam loše volje, pomislim da će svet uskoro izgledati tako, i fizički i u svakom drugom smislu, da neću imati za čim da žalim kad dođe vreme umiranja. Kad sam dobre volje, setim se da sam svom ocu zamerala što je hulio na svet u kojem sam stasavala: „Tata, meni je lepo, ovo je moj život, pusti me malo da uživam, prestani da mi pričaš koliko je nekad bilo bolje!“. I dok nas melju šerpe tranzicije, dok nas bombarduju krilatice i prinudama da novcem koji nemamo kupujemo stvari koje su nam nepotrebne da bismo se dopali ljudima koje ne volimo, neki klinci zgrajeni šetaju međ rugobnim zgradama, gledaju kako da se sakriju iza nekog čoška-ugla-kantuna i da budu malo sami pod onim večnim zvezdama. I drago mi je zbog njih, mada se ja nigde ne zvlačim, nego sa svojim novim prijateljima okupljanim ovde jedem one džinžule i motar i pada mi na pamet da mora biti da se neka ovakva žena kao ja silno nervirala kad su se u arhitekturi smenjivali dorski, jonski i korintski stil, da rugobe, da neukusa, da lopovluka ljudskog, mislila je ona i osećala se glupo i nesvesno, a nije pojma imala da će joj posle 2500 godina odavati poštu s obala Sredozemlja i dovikivati joj da se ne sekira tamo negde na onome svetu odakle mora da se već i sama, osim u PMS-u, slatko smeje stolećima.

Ko sam i šta hoću? Žena sam na ivici ženstvenosti, mada i to opet sve u zavisnosti od kriterija ženstvenosti po kojim razmatramo koncept ženskosti (a naročito koncept starenja, majku mu lopovsku!), bavim se poslom koji mi se čini jednim smislenim, ako ne baš na celom svetu, a ono svakako za mene u mom svetu, od toga veoma teško živim u smislu vrednosti i nužnosti sveta oko sebe koji, nebesima hvala, oduvek i zauvek odbija da se uredi kako mi odgovara, kako bilo kojem blentavom čoveku, pojedincu odgovara. Šta hoću? Hoću da naučim da se uklapam koliko moram, a da to ne mora da bude na uštrb totalne predaje koja nije u mojoj šolji čaja, tj. kafe. Hoću da ovakvih mesta, ovakvih ljudi i ovakvih događaja bude još i hoću da se tim mestima, ljudima i događajima neko obraduje i bude prema njima blagonaklon kao veliki reditelj i veliki glumac prema meni mlađoj s početka ovog teksta. A ne bi bilo loše i da nam kroz neki dan, deceniju ili 2500 godina mahne neka malo namčorasta žena koja nas se, gledajući stene, horizont i more, setila.

GORAN GOCIĆ: MOĆ I MILOST

Sat, 10/04/2014 – 10:14.

24. avgust–12. septembar: Svakom s osećajem za samoodržanjem trebalo bi – zapravo, moralo bi – da bude više nego jasno da je Crkva, između ostalog, ključna institucija i vrsta garanta kontinuiteta ne samo u eshatološkom, mističnom, metafizičkom smislu, već i svetovne kohezije, samoodržanja takoreći. Ponajbolji primer za to je jedan narod koji sam ovog leta gledao izbliza. Etnički raznorodan, ali okupljen oko svoje stare religije, često proganjan upravo zbog tog okupljanja, zbog svoje stare religije, taj narod je uspeo da posle čitava dva milenijuma u rasejanju restauriše i jezik i državu na osnovu svoje stare religije.

Impresivno. Posve je sigurno, dodaо bih, da nije bilo tvrdoglave, često neobjašnjive i iracionalne, katkad naoko i samoubilačke rešenosti da se ta religija očuva za večnost i posle nje – danas ne bi bilo centra oko kojeg bi se taj narod okupio. Drugim rečima, ne bi bilo okupljanja jer ne bi bilo tog naroda. Postojalo bi gensko sećanje drčnih Etiopljana, Ukrajinaca, čak i Njujorčana, ali ne bi bilo Jevreja iz Etiopije, Ukrajine, Njujorka. Govorim o svom septembarskom boravku u Izraelu koji mi je emfatično skrenuo pažnju na ova pitanja.

Religija je nesumnjivo vrsta moći. Istina, ova moć koja je Jevrejima data i koje su oni, pokazalo se, bili dostojni, avaj, nije često kombinovana s milošću: naime, milošću prema narodu s kojim dele zemlju, Palestincima.

13–27. septembar: U psihoterapiji postoji takozvani jerusalimski sindrom. Kažu da izvesni ljudi posle posete Jerusalimu umisle da su proroci, obuku toge i stanu da propovedaju bližnjima. Možda je i mene pomalo oprlio vreli dah tog ludila: natrag, nerado otrežnjan u svom Beogradskom pašaluku, paralelan argument sam usmerio na našu situaciju.

Posve je izvesno da je spomenuta funkcija religije, naime funkcija kontinuiteta, hteli mi to ili ne, hteli mi to sebi da priznamo ili ne, čak nezavisno da li naša elita sama to misli, na to pristaje, to propoveda ili ne – delegirana našoj Crkvi. I na kraju tih svetovnih krajeva, svrha Crkve, preciznije Srpske pravoslavne crkve, stoji na raspolažanju, u zaštitu, pa i u korist svih nas, uključujući i one krajnje skeptične prema njoj: srpske komuniste, neverujuće, budiste, seksualne manjne, sajentologe, pagane, ateiste, sataniste, jeretike, zilote: u odlučnim trenucima, u teškim vremenima, ona je bila, jeste i biće presudna spona samoodržanja. U istoj svetlosti, ono čemu smo svedoci svuda oko sebe – jedak, nipođaštavajući, vulgaran, pogrdan,

uvredljiv, raspsovan, uličarski govor o Crkvi – instituciji koja je najpovezanija s našim vlastitim kontinuitetom, dakle, instituciji nad svim institucijama – krajnje je iracionalan i samodestruktivan, okrenut protiv centra vlastite dobrobiti. Mi kao da odbijamo da budemo dostojni vlastite tradicije. U tom smislu, blasfemija – i u slučajevima kada dolazi od strane vrhunskih umetnika, čak i meni omiljenih umetnika, a kamoli od strane nekog prostaka ili budale – oduvek mi je bila strana figura. Ne zato što sam sablažnjiv, što sam fundamentalista, što sam verski zatucan, već zato što prosto zadire u pitanje samoodržanja.

A sve ovo govorim zapravo obraćajući se svojim sunarodnicima, poznanicima i prijateljima koji možda, obuzeti nekim sitnim i nevažnim pitanjima, sitnim i nevažnim debatama, brkajući bitno i nebitno, ispuštaju iz vida i olako žrtvuju upravo ono najvažnije. Podsećam na ono što, za razliku od seksa, niti volimo niti se rado sećamo: da potičemo iz malenog, često gaženog i ugroženog plemena – poput Jevreja ili Sika, čija su religioznost i ratobornost najuže skopčane s opstankom i kojima je Crkva verovatno važnija koheziona sila nego što je možda slučaj s drugim, srećnijim narodima.

28. septembar: Kako to sudbina obično hoće, pravu iz te izrajljske isključivosti, gde vas blasfemija može stajati glave – kako se prošle godine uverio jedan nedostojni hodočasnik pred Židom plača u Jerusalimu – slećem pravo u raspojasanu Srbiju gde se i inače psuju sveci pre nego se poželi dobar dan, a svaki kočijaš je krajnje intiman, ako ne i najebisimater s episkopima. Kakav luksuz! I zaišta, kao bos u trnje, pravo sa Svetе zemlje nalazim tu i tamo ostatke debate o takozvanom pederskom ponosu, i zapahnuje me odijum prema navodno nazadnom hrišćanstvu, pravoslavlju, Crkvi i srpskom patrijarhu, a vatreno odobravanje navodno naprednog, preko potrebnog, životno važnog, engleski naslovlenog *gay pridea*, da ne bude zabune odakle potiče.

Kao da nije dovoljno rasparčana, zavađena i antagonizirana (partizani i četnici, selo i grad, Grobari i Cigani, prva i druga Srbija, rokeri i turboflkeri, komunisti i kapitalisti, kriminalci i poštenjačne, stranački organizovani i stranački neorganizovani, zaposleni i nezaposleni, itd., itd) moja zemlja se sada, oko jednog posve irrelevantnog pitanja, temeljno polarizuje na do smrti i dalje zakrvljenu gej i strejt, te pro-gej i pro-strejt frakciju, a Crkva smesta pada kao kolateralna šteta. Nazovite me konzervativcem, klerofaštom, zilotom, nazadnjakom, budalom; izbrišite me s liste

fejsbuk prijatelja, parkirajte preko mog srčano negovanog travnjaka, skinite me s liste pozivnica na prijeme po ambasadama i premijere, pišite o meni parodije na e-novinama, pucajte, ali ja i dalje držim čas: moj je stav da Crkva ne može da padne kao kolateralna šteta oko bilo kojeg, a ponajmanje nekog tako tupog, nevažnog pitanja, i da svako pitanje, a ponajpre pitanje kao što je potreba ili nepotreba izvesne uvozne parade treba pre da padne kao kolateralna šteta kada su ugled, pozicija, održanje i kontinuitet religije i Crkve u pitanju. Ispostavlja se da je cena održavanja jedne lakrdije rušenje temelja postojećeg svetonazora. Mi smo zapravo postali prilično vešti i poznati po drevnoj veštini koja se u narodu zove klanje vola zbog kile mesa.

29. septembar–3. oktobar: Sledeća destinacija bila je Crna Gora. I to za mene novootvorena, novo-komponovana Crna Gora poluprivate plaža, rasparčane i rasprodate obale, grandioznih graditeljskih projekata. Čini mi se da je navedena skromna veština primenljiva i crnogorskom slučaju. To što je novac u ovu zemlju uliven naglom rasprodajom placeva i nekretnina jeste verovatno jedina opcija da se u progres krene bez ikakvog truda, dakle, na posve crnogorski način. Lično nemam ništa protiv toga; sve je bolje od demagogije i stagnacije. Ali ono protiv čega se bunim jeste generalni crnogorski odnos prema datoj prirodnjoj moći: prelepe, monumentalne planine, gore, more i šume mojih predaka trpe najpre iskoriscavanje, zloupotrebu i nemar: nigde ne vidim brigu, zaštiti i očuvanje, nigde milost: ni kad se dinamitom lovi riba, ni kad se ruši pola planine da se sazida hotel, ni kad se rajska plaža prekrije otpadom. Kao i u malopre navedenom primeru, i na ovaj način se seće upravo grana na kojoj se sedi.

Ovaj me je šlagvort bacio pravo u krilo sledećeg doživljaja. Kolonije književnika – čak i književnika koji dolaze iz malih, ratobornih, preko mere ponositih i katkad nepotrebno zavađenih zemalja, kao što je bio slučaj s regionalnim skupom pisaca iz Crne Gore, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije u Reževićima, Montenegro – tako sam i zamisljao. Dosad sam bio pozivan na konferencije; to su kudikamo disciplinovani i zahtevniji skupovi stručnjaka. Ovo je moja prva umetnička, razbarušena kolonija.

Svidela mi se upravo zbog toga. Štaviše, raznorodnost svetonazora i interesovanja prisutnih me je nadahnula i ohrabrilu da istrajem u svojim uverenjima, čak i svojoj ludosti. Daću sebi za pravo jedan lični zaključak, mali doprinos našoj budućoj, jedva načetou debati pod naslovom *Tabui tranzicije* u vidu

2014

stidljive generalizacije – koja se začudno uvezala s onim što držim esencijalnim pitanjima. Ne doprinimo, ne učestvujmo, dakle, u tranziciji sa zla na gore. I u apostrofiranim, i u svakom drugom slučaju, slobodni smo i pozvani da moć koja nam je data – spisateljski talenat, naime – koristimo uz veliku dozu odgovornosti i milosti.

Međutim, situacija na terenu je drugačija: što je moćnija, što je raširenija, što je dostupnija, Javna Reč kao da se više utapa u banalnost, u glupost, u oholost, u neodgovornost, u prostituisanje, u zavaravanje, u hvalisanje, u ogovaranje, u samopovalaživanje, u brbljanje, u porok, u uzimanje slobode za sve i svašta, kao da je zaklonila svaku vrstu milosti. Jedan od ključnih tabua tranzicije je upravo devalvacija težine napisanog i izgovorenog.

Dakle, ne koristimo moć javnog istupa – na demonstracijama, na društvenim mrežama, pod svestlošću masovnih medija, i, konačno, moć literaturе – da brutalno vredamo, razračunavamo se ili ismevamo neku stranu s kojom se ne slažemo. Svi, pa i najnaivniji među nama, svesni smo da su naše institucije, blago rečeno, nesavršene, ali umesto

pleženja, naricanja, zapomaganja, kevtanja i priskanja sprejom preko njih, budimo gospodstveni, konstruktivni, samokritični, državotvorni, iskreni, ozbiljni, odlučni, samosvojni, moćni, a na kraju i milostivi u svojim zamerkama, primedbama i kritikama, u građenju boljeg sveta bar upola onoliko koliko su bili veliki pisci našeg jezika. Naš će glas tako ozbiljnije odjeknuti i dalje se čuti.

GORAN DENIĆ: MAGARAC

Sun, 10/05/2014 – 10:53.

Stari temelj kuće bio je od kamena u koji je, pored konobe, nekada uklesan jedva vidljiv krst, a sa prozora svake od soba, na nadograđena dva sprata, osa blago pomeranih u odnosu na osnovu, mogla se videti ravna linija mora i neba.

Ova kuća je, kao retko koja u kraju, još uvek imala svog magarca. Zajedno s ljudima svakog dana je s kamene terase gledao u more i s vremena na vreme mrdnuo bi ušima ili repom da otera muve. Jednog jutra, gazda kuće spremio je doručak. Rekao je da su kobasice od magarećeg mesa poseban specijalitet.

Za autogolove krivi su:

Dizajner Dušan Šević, lektorka Sandra Šare, prevodilac Casper Sare, arhitekta Nenad Jevtić, fotografi Maja – Zmajica Jovanović, Momir Čavić, Miloš Stošić, performeri Dragoslav – Gus Simonović i Siri Embla, modna dizajnerka Marina Ilić, Mitar Davidović, svi Savčići i komšija Joca, njegov ortak Veljko, Toni, Neda, Veročka, Jelena Mihailović, Gliša, trombonista Bajke (Peđa Skakavac Sound System), Marija Filipovska, Ana Tomić, Dragana Dimitrijević, Sanja Stanković, Mima Anđelković, Sale Marković – lep i pametan, keramičar Nemanja Nikolić, šminkerka Lidija Škorućak, graffiti majstor Aleksandar Deroko, frizeri Meda Buzurović i Seka Kajruk, verna publika i učesnici Gospodin Langobard ili Branislav Nakić, bubenjar Žarko Aleksić i „Umetnik sa zvezdicom“ Jelena Mićić, Bambi od Batajnica, Boris Starešina, Bojana Ivanović, Ivana Despotović, Maja Gačanović, Bane Ješić, Bambi od Batajnica, Beške i Borko Petrović, Maja Odalović i Duška Nikolić, Marija Radoš, Maida Gruden, Jelena Spaić, sestre Jelena i Ana Davičo, Zlatko Paković, Buda Bukilić, Draža Petrović, Vera Nikolić, Vesna Čosić, Vesna Vujić, Rođa i Vanja, Tanja Zogibogi, Sova i Jelena, Daniela Ćeranić, Dušica Antonijev, plesačica Katjuša Kovačić, sestre Dragana i Valentina Ćuk, umetnice Sofija Nikolić, Vanja Đorđević, Vojislava Čitaković, Danilo Stojić, Miloš – Buci Trajković, Andrej Filev, Slobodan Maldini, Dubravka Vranjanac, Vera Nikolić, Lajava tikvica & Fanzin ceger, Duo Trojica, Meksički Gidra, DJ Pera Janjatović, Horkestар, Damjan od Resnika, Ratibor Trivunac, Radost!, KRŠ, Tu Madre, Đorđe i Emilija Andrejević, Radost, Horhe i Orge, Mubareć kolektiv, *Flowers and arts*, Novo doba, Bazaart, Deca ulice, Vesna Milosavljević i Seecult, Ulice za bicikliste, Zalet festival, Treći Beograd, Branislav Ješić, Katja Wade, OŠ „Sava Jovanović Sirogojno“ u Zemunu, đaci Zemunske gimnazije, DJ Šrink Efem & VJ Flowpro (Undergrad), MC Shonegrad (Duboka ilegalna), Radio Xanax, Suad Kumbarić i Dragana Stojanović, Dalibor Pešić, Dušan Jovović, policajac Radojčić, parking majstori Ekrem i Rama, Sloba Sačulatac i Sanja – familija Savić, Jasmina Šaranka, Mića Pilot, Darka Radosavljević i Aleksandar Vasiljević, Sale Galerija, Dragana Zeljković, Luka Stojanović i sva deca koja su dolazila u ZMUC, Borko i Marija Prelić, Ljilja Ilić, Zoka i Milan Nešić, Igor Marojević, Aleksandra Glovacki, Koča i Goksi, kao i svi ostali čijih imena u ovom trenutku ne možemo da se setimo. Možda su ipak najviše krivi Miloje i Zdenka Denić pa se njima posebno zahvalujemo. I da se ne zaborave Bora Iljovski, Nela Šukara, Mikrob, Paki, Pera Ložač i Branko Najhold.

The own goals were scored by:

Dušan Šević, designer; Sandra Šare, Serbian editor; Predrag Šare, translator; Caroline J. Hindle, English editor; Nenad Jevtić, architect; Maja ‘Zmajica’ Jovanović, photographer; Momir Čavić, Miloš Stošić, Dragoslav ‘Gus’ Simonović and Siri Embla, performers; Marina Ilić, fashion designer; Mitar Davidović, the entire Savčić clan and our neighbour Joca, his mate Veljko, Toni, Neda, Veročka, Jelena Mihailović, Gliša; Peđa Bajke, Bajke’s trombone player (Peđa Skakavac Sound System); Marija Filipovska, Ana Tomić, Dragana Dimitrijević, Sanja Stanković, Mima Anđelković; Sale Marković, an intelligent gorge; Nemanja Nikolić, ceramic artist; Lidija Škorućak, makeup artist; Aleksandar Deroko, graffiti pro; Meda Buzurović and Seka Kajruk, hair stylists; faithful members of the audience and participants: Mr Langobard or Branislav Nakić; Žarko Aleksić, drummer; and Jelena Mićić, a star artist; Bojana Ivanović, Ivana Despotović, Maja Gačanović; Bane Ješić, Bambi of Batajnica; Beške and Borko Petrović, Maja Odalović and Duška Nikolić, Marija Radoš, Maida Gruden, Jelena Spaić, sisters Jelena and Ana Davičo, Zlatko Paković, Buda Bukilić, Draža Petrović, Vera Nikolić, Vesna Čosić, Vesna Vujić, Rođa Stojanović, Tanja Zogibogi, Sova and Jelena, Daniela Ćeranić, Dušica Antonijev; Katjuša Kovačić, dancer; sisters Dragana and Valentina Ćuk, artists: Sofija Nikolić, Vanja Đorđević, Vojislava Čitaković; Marko Drenča, blacksmith; Danilo Stojić, Miloš ‘Buci’ Trajković, Andrej Filev, Slobodan Maldini, Dubravka Vranjanac, Vera Nikolić, Lajava tikvica (Courgette Bigmouth) & the ceger Fanzine, Duo Trojica (The Three-Man Duo), Meksički Gidra (Gidra the Mexican), DJ Pera Janjatović, Horkestār (‘Choirorchestra’), Damjan of Resnik, Ratibor Trivunac, Radost!, KRŠ, Tu Madre, Đorđe and Emilija Andrejević, Radost, Horhe and Orge, The Mubareć Collective, Flowers and Arts, Novo doba (The New Age), Bazaart, Deca ulice (Children of the Street), Vesna Milosavljević and Seecult, Sređivanje dvorišta NKSS (NKSS Frontyard Cleaning Services), Ulice za bicikliste (Cyclist-friendly Streets); the Zalet (Running Start Festival); Treći Beograd (The Third Belgrade); The Sava Jovanović Sirogojno Primary School in Zemun, students of the Zemun Comprehensive; DJ Šrink Efem & VJ Flowpro (Undergrad), MC Shonegrad (Duboka ilegalna – ‘Deep Underground’), Radio Xanax, Suad Kumbarić and Dragana Stojanović, Dalibor Pešić; Dušan Jovović, Police Officer Radojčić; parking pros Ekrem and Rama, Sloba Sačulatac and Sanja – the Savić family, Jasmina Šaranka, Mića Pilot, Darka Radosavljević and Aleksandar Vasiljević, Sale Galerija, Dragana Zeljković, Luka Stojanović and all the kids who attended the ZMUC drawing sessions, Borko and Marija Prelić, Ljilja Ilić, Zoka Jović and Milan Nešić, Igor Marojević, Aleksandra Glovacki, Koča and Goksi, as well as everyone else whose name we can’t remember at the time of writing. Miloje and Zdenka Denić should perhaps take the biggest share of the blame, so a special thanks go out to them.

Let us not forget Bora Iljovski, Nela Šukara, Mikrob (‘Microbe’), Paki, Pera Ložač (‘Pete the Fire Stoker’) and Branko Najhold.

OD AUTOIRONIJE DO AUTOISTORIZACIJE

An Own Goal
From Self-Irony to Self – history

Urednik/*Editor:* Goran Lakićević

Dizajner i tehnički urednik/*Designed and edited by:* Dušan Šević

Korice/*Cover:* Goran Denić

Autori tekstova / *Texts by:* dr Maja Ćirić, Ivan Tobić i ZMUC

Za izdavača/*For publisher:* Vesna Tašić

Štampa/*Printed by:* Publish d.o.o.

www.zmuc.org

zmuc@zmuc.org

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

7.038.53/.55(497.11)"20"
73/77:069.9(497.11)"2005/2016"

ĆIRIĆ, Maja, 1977-

Autogol : od autoironije do autoistorizacije / [autori tekstova Maja Ćirić, Ivan Tobić i ZMUC]. - Beograd : ZMUC Zemunski mali umetnički centar, 2016 (Beograd : Publish). - 113 str. ; ilustr. ; 25 cm

Deo teksta uporedno na srp. i engl. jeziku. - Podaci o autorima preuzeti iz kolofona. - Tiraž 500.

ISBN 978-86-917515-1-7

1. Tobić, Ivan, 1976- [autor] 2. Zemunski mali umetnički centar (Beograd) a) Zemunski mali umetnički centar (Beograd) - 2005-2016

COBISS.SR-ID 228068876

АНСУБСКРАЈБ
UNSUBSCRIBE